

Dabas lieguma “Mugurves pļavas” dabas aizsardzības plāns

Dabas liegums atrodas Gulbenes rajona Stradu un Litenes pagastos

Plāna pasūtītājs:

Izstrādātājs:

Latvijas Dabas fonds

projekta LIFE04NAT/LV/000198

“Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” ietvaros

Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja:

Liene Salmiņa

Rīga

2005

Saturs

Ievads	3
Kopsavilkums	5
I Apraksts	6
1.1. Teritorijas juridiskās saistības	6
1.1.1. Latvijas likumdošana	6
1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	12
1.1.3. Plāna saistība ar citiem sugu aizsardzības plāniem, projektiem	13
1.1.4. Īpašuma tiesības	14
1.2. Vispārēja informācija par teritoriju	14
1.2.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas	14
1.2.2. Esošais teritorijas zonējums	15
1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra	18
1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	18
1.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	20
1.3.1. Klimats	20
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija	20
1.3.3. Hidroloģija	20
1.3.4. Augšnes	21
1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums	21
1.4.1. Flora	22
1.4.2. Fauna	23
1.4.3. Biotopi	29
1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums	33
1.5.1. Demogrāfiskā analīze	33
1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi	33
1.5.3. Sociālekonomiskais novērtējums	35
II Teritorijas novērtējums	36
2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori	36
2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori	37
2.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tās ietekmējošie faktori	40
2.4. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums, iesaistīto pušu intereses	41
III Teritorijas saglabāšanas mērķi	43
3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis	43
3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam (2005. - 2015.)	43
IV Apsaimniekošanas pasākumi un zonējums	44
4.1. Apsaimniekošanas pasākumi	44
4.2. Zonējuma priekšlikums	50
V Plāna ieviešana un atjaunošana	51
5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti	51
5.2. Plāna atjaunošana	51
5.3. Nepieciešamie grozījumi teritorijas plānojumos	51
5.4. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts	52
Literatūras saraksts	58
Pielikumi	60

Ievads

Dabas liegums "Mugurves pļavas"(teritorijas kods 5288), 317 ha platībā, izveidots 2004. gadā (MK noteikumi Nr. 266/ 08.04.2004). Lieguma izveidošanas galvenais mērķis ir saglabāt EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopus 6450 Upju palieņu pļavas, 6510 Mēreni mitras pļavas, 6530* Parkveida pļavas, 91F0 Jauktus platlapju mežus upju palienēs, II pielikuma bezmugurkaulnieku sugas lapkoku praulgrauzi *Osmoderma eremita* un tādu Putnu direktīvas I pielikuma sugu kā griezi *Crex crex*, kā arī vēl 17 citas Putnu direktīvas I pielikuma sugas. Dabas liegums ietver atklātas un daļēji aizaugušas pļavas Pededzes un Mugurves upju palienēs, kā arī meža fragmentus un vecupes. Lielākā daļa dabas lieguma teritorijas atrodas privātīpašumā.

Dabas liegums iekļauts Natura 2000 vietu sarakstā gan pēc Biotopu direktīvas, gan Putnu direktīvas kritērijiem. Kopā ar dabas liegumu "Sitas un Pededzes paliene" veido Putniem nozīmīgo vietu "Sitas un Pededzes sateka"(kods LV055).

Dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts pēc Dabas aizsardzības pārvaldes pasūtījuma projekta LIFE04NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" ietvaros. Dabas aizsardzības plānu izstrādā Latvijas Dabas fonds, atbilstoši Vides ministra rīkojumam Nr. 120/04.07.2002 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai".

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tika veiktas sekojošas inventarizācijas:

- Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu un II pielikuma augu sugu (Lelde Eņģele),
- Īpaši aizsargājamo biotopu un augu sugu (Lelde Eņģele),
- Upju biotopu un ūdens bezmugurkaulnieku (Mārtiņš Kalniņš),
- Dabisko meža biotopu (Nikolajs Brīvība),
- Bezmugurkaulnieku (Kristaps Vilks),
- Putnu uzskaites (Aivars Petriņš, Ainārs Auniņš).

Kartogrāfs – Baiba Strazdiņa. Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja - Liene Salmiņa.

Darbu uzsākot tika organizēta informatīvā sanāksme, kas notika 2005. gada 18. februārī Stradu pagastā. Sanāksmē piedalījās 37 cilvēki no dažādām projektā ieinteresētajām pusēm (I pielik.). Informatīvās sanāksmes laikā tika veikta aptauja, kuras rezultāti liecina, ka visi zemes īpašnieki vēlas nākotnē apsaimniekot savā īpašumā esošās pļavas, lai arī daļa no īpašniekiem patreiz daļu pļavu neapsaimnieko (I pielik.).

Sanāksmes gaitā tika nominēti uzraudzības grupas dalībnieki: Gundega Freimane, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vadītājas vietniece; Anna Vīgante, Stradu pagasta padomes priekšsēdētāja; Gunārs Ciglis, Litenes pagasta padomes priekšsēdētājs; Aija Supe, Valsts vides dienesta Madonas Reģionālās vides pārvaldes dabas aizsardzības daļas inspektore; Kaspars Liepiņš, a/s "VAS" Latvijas valsts meži" Austrumvidzemes mežsaimniecības vides speciālists; Ilgvars Jačuks, Valsts meža dienesta Gulbenes virsmežniecības Litenes mežniecības mežzinis; Santa Zelča, Valsts meža dienesta Gulbenes virsmežniecības Stradu mežniecības mežzine; Ainārs Auniņš, LIFE projekta "Palieņu pļavu apsaimniekošana Latvijā" koordinators; Eduards Kokorevičs, Stradu pagasta zemes īpašnieku pārstāvis; Verners Pudāns, Stradu pagasta zemes īpašnieku pārstāvis.

Pirmā uzraudzības grupas sanāksme notika 2005. gada 29. augustā Stradu pagastā. Sanāksmē piedalījās 15 cilvēki (II pielik.). Otrā uzraudzības grupas sanāksme notika 2005. gada 18. oktobrī un tajā piedalījās 14 cilvēki (III pielik.). Uz otro uzraudzības grupas sanākumi tika uzaicināti arī visi mežu īpašnieki, lai apspriestu mežu apsaimniekošanu dabas liegumā. Dabas aizsardzības plāna publiskā apspriešana notika 2005. gada 24. novembrī un tajā piedalījās 17 cilvēki (IV pielik.).

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Mugurves pļavas", laika posmam 2005.-2015.

Dabas aizsardzības plāns tika saskaņots Stradu pagasta padomes sēdē 30. novembrī, Litenes pagasta padomes sēdē – 30. novembrī (V, VI pielik.). Pēdējā uzraudzības grupas sanāksme, kurā dalībnieki saskaņoja dabas aizsardzības plānu, notika 2005. gada 20. decembrī Stradu pamatskolā (VII pielik.).

Kopsavilkums

Dabas liegums dibināts 2004. gadā 317 ha platībā un ietver daļu no Pededzes upes ielejas. Kopā ar dabas liegumiem „Sitas un Pededzes paliene” un „Pededzes lejtece” tas veido vienotu hidroloģisko sistēmu, kurā notiekošie procesi vislielākā mērā ir atkarīgi no Pededzes un to pieteku funkcionēšanas.

Balstoties uz īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību valstī un citur Eiropā, noteiktas dabas aizsardzības prioritātes dabas liegumā. Augstākā prioritāte ir sugām un biotopiem, kuri Latvijā ir ļoti reti un lokāli izplatīti, tipiski Austrumlatvijas zemienei, kuri ir iekļauti Biotopu direktīvas vai Putnu direktīvas pielikumos, un tātad to saglabāšanai dabas liegumam ir vislielākā nozīme. Tie ir:

- Pļavās ligzdojošie putni,
- Upju palieņu pļavas,
- Parkveida pļavas,
- Lapkoku praulgrauzis,
- Dabiskie meža biotopi – veci platlapju meži,
- Atsevišķi augoši veci ozoli.

Teritorijas bioloģisko vērtību apstiprina fakts, ka šī teritorija iekļauta Natura 2000 vietu sarakstā, kas ietver Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Dabas liegumā atrodas 7 Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi, sastopamas 4 Biotopu direktīvas II pielikuma bezmugurkaulnieku sugas un viena vaskulāro augu suga, 2 Biotopu direktīvas IV pielikuma zīdītāju sugas, kā arī 18 Putnu direktīvas I pielikuma sugas.

Liegumā sastopamas 31 Latvijā īpaši aizsargājamās sugas: 5 augu, sēņu un ķērpju, 7 bezmugurkaulnieku, 18 putnu un viena zīdītāju suga. Dabas liegumā ir 4 dižkoki (ozoli), 23,9 ha dabiskie meža biotopi, 4 Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidi.

Lieguma teritorijas hidroloģisko režīmu un līdz ar dabas vērtību saglabāšanos negatīvi ietekmējusi Mugurves iztaisnošana un meliorācija liegumā un tā apkārtnē 20. gs. vidū-beigās, kā arī HES darbība uz Pededzes Jaunannas pagastā kopš 2001. gada, kuras darbības rezultātā visticamāk ir samazinājies Pededzes caurplūdums lejpus HES. Pļavas un tur sastopamās sugas negatīvi ietekmējusi apsaimniekošanas pārtraukšana pagājušā gadsimta beigās.

Pļavu apsaimniekošanas atsākšanu sekmē Lauku attīstības plāna Agrovīdes apakšpasākumas “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” atbalsta maksājumi, kā arī projekta „Palieņu pļavu atjaunošana Latvijā” ietvaros veiktie pasākumi un zemes īpašnieku vēlme apsaimniekot savas pļavas. Lielākā daļa dabas lieguma „Mugurves pļavas” pļavu šogad tika nopļautas, notiek koku un krūmu izciršana pļavās un ap atsevišķi augošiem ozoliem.

Dabas aizsardzības plāna darbības laikā kā prioritāri apsaimniekošanas pasākumi izvirzīti: liegumā esošo pļavu pļaušana un atjaunošana, dabisko meža biotopu kopšana, pļavās ligzdojošo īpaši aizsargājamo putnu uzskaitē, kā arī sabiedrību informējoši un izglītojoši pasākumi.

Sasniedzot teritorijas apsaimniekošanas ideālo jeb ilgtermiņa mērķi, liegumā dominēs atklātas palieņu pļavas, sastopamas parkveida pļavas, veci platlapju meži, atsevišķi augoši veci ozoli un īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas un pļavu īpašnieki ir ieinteresēti pļavu apsaimniekošanā.

I Apraksts

1.1. Teritorijas juridiskās saistības

1.1.1. Latvijas likumdošana

1.1.1.1. *Vispārējie un speciālie vides un dabas aizsardzību regulējošie tiesību akti*
Latvijas Republikas likums "Par vides aizsardzību" (06.08.1991., grozījumi 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002. un 15.05.2003.) nosaka resursu ilgpējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, LR iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

Latvijas Republikas likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003., 15.09.2005) nosaka aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus. Likuma pēdējie grozījumi nosaka, ka dabas liegums „Mugurves pļavas” ir Natura 2000 teritorija.

"Sugu un biotopu aizsardzības likums"(16.03.2000., groz. 15.09.2005) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

Latvijas Republikas "Aizsargjoslu likums" (1997.03.11, ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2005. gada 22. jūnijam) nosaka aizsargjoslu veidus un aprobežojumus katrā no tiem. Saskaņā ar šo likumu aizsargjoslas platums **Pededzei ir ne mazāks kā visā palienes platumā, jo upei ir izteikta paliene.** Aizsargjoslu robežas jāatzīmē zemes gabalu plānos un jāieraksta zemesgrāmatā šā likuma 60. un 62. pantā noteiktajā kārtībā. Ja nav izstrādāts teritorijas plānojums, vietējā pašvaldība nodrošina aizsargjoslu robežu noteikšanu, kā arī iesniedz šīs ziņas Valsts zemes dienestam aizsargjoslu iezīmēšanai zemes robežu plānos.

Latvijas Republikas likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (14.10.1998., ar groz. 30.05.2001., 19.06.2003., 15.09.2005.) un 2004. gada 17. februārī pieņemtie Ministru kabineta Noteikumi Nr.87 "Kārtība, kādā vērtējama ietekme uz vidi", kas precīzi reglamentē likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" noteikto prasību izpildes mehānismu paredz, ka Ietekmes uz vidi novērtējums jāveic, ja paredzētā darbība var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000 vietu).

Likums "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās" (30.06.2005). Šis likums ir aktuāls galvenokārt privāto meža zemju īpašniekiem, jo paredz vai nu zemes maiņu vai vienreizēju kompensāciju par negūtajiem ienākumiem no mežsaimnieciskās darbības. Stājas spēkā 2006. gada 1. janvārī.

"Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"(MK noteikumi Nr. 415, 22.07.2003., ar grozījumiem 26.10.2004., 08.11.2005.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izvietojuma kārtību. Līdz dabas lieguma "Mugurves pļavas" individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšanai Ministru kabinetā, spēkā ir šie noteikumi.

"Noteikumi par dabas liegumiem"(MK noteikumi Nr.212., 15.06.1999., grozījumi 26.06.2001, 21.10.2003. un 10.04.2004) nosaka dabas liegumu robežas un teritoriju aizsardzības statusu. Saskaņā ar Grozījumiem Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumos Nr. 212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Nr. 266/ 08.04.2004.) ar pielikumu Nr. 266 teritorijai "Mugurves pļavas" "piemērots dabas lieguma statuss 317 ha platībā.

"Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000, ar grozījumiem 27.07. 2004 not. Nr.627) nosaka Latvijā apdraudētās, izzūdošās vai retās sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Dabas liegumā "Mugurves pļavas" atrodas 30 Latvijā īpaši aizsargājamas sugas (2 vaskulāro augu, 2 ķērpju, 1 sēņu, 6 bezmugurkaulnieku, 18 putnu un viena zīdītāju suga).

"Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" (MK noteikumi Nr. 421, 05.12.2000, ar grozījumiem 25.01.2005, MK noteikumi Nr. 161) nosaka to biotopu sarakstu, kuri Latvijā ir reti un apdraudēti. Dabas liegumā "Mugurves pļavas" atrodas četri Latvijā reti un aizsargājami biotopu veidi: Vecupes, Parkveida pļavas, Jaukti ozolu, gobu un ošu meži upju krastos un Upju straujteses.

"Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi" (MK noteikumi Nr.45, 30.01.2001, groz. 31.05.2005 MK not. Nr. 378) definē mikrolieguma izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus, kā arī nosaka tās augu un dzīvnieku sugas, kurām veidojami mikroliegumi. Dabas liegumā atrodas 3 augu un 5 dzīvnieku sugas, kurām nepieciešamības gadījumā veidojams mikroliegums.

"Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu" (MK noteikumi Nr.117, 13.03.2001) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību un atlīdzības lielumu, ja ir iznīcināti vai bojāti īpaši aizsargājami biotopi vai sugas.

Ministru kabineta noteikumu projekts „**Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādāšanas kārtību**”, kas 17.11.2005. izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē, nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādāšanas kārtību.

MK noteikumi Nr. 385 (28.08.2001.) „**Lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācijas nosacījumi un zemes transformācijas atļauju izsniegšanas kārtība**” nosaka, ka zemes transformācija ir aizliegta īpaši aizsargājamās biotopos.

MK noteikumi Nr. 619 (20.07.2004) „**Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamo zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas**” nosaka, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos zemes transformāciju nosaka vispārējie ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumi vai teritorijas individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Ministru kabineta noteikumu projekts "**Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādāšanas kārtību**", kas 17.11.2005. izsludināts Valsts sekretāru sanāsmē nosaka kāda fiziska vai juridiska persona var pasūtīt dabas aizsardzības plānus, un nosaka plāna saturu un izstrādāšanas kārtību.

1.1.1.2. Citu nozaru normatīvie akti un plānošanas dokumenti

□ Meži

Latvijas Republikas Meža likums (24.02.2000, groz. 13.03.2003., 27.01.2005., 29.04.2005) nosaka mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas principus, mežu īpašnieku pienākumus.

MK noteikumi Nr.189 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” (08.05.2001., groz. 26.02.2002., 08.02.2005., 17.05.2005) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.

MK noteikumi Nr.370 “Kārtība, kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi” (24.10.2000.) nosaka kārtību, kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi, kuri radušies, pārkāpjot meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu prasības.

MK noteikumi Nr.152 “Par koku ciršanu meža zemēs”(09.04.2002.) nosaka koku ciršanas kārtību meža zemēs, nosaka galvenās un kopšanas cirtes kritērijus, slimību inficēto un kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību un koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

MK noteikumi Nr. 217 “Par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā” (01.06.2001., groz. 15.03.2005, MK not.nr. 187) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kā arī kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā.

Zemkopības ministrijas instrukcija Nr. 7 “**Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika**” (09.11.2001.). Instrukcija izstrādāta, pamatojoties uz “**Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem**”. Saskaņā ar šo instrukciju juridisko aizsardzības statusu iegūst tā sauktie meža atslēgas biotopi jeb dabiskie meža biotopi. Dabas liegumā atrodas 22,9 ha dabisko meža biotopu.

MK noteikumi Nr. 806 „**Meža zemes transformācijas noteikumi**” (28.09.2004) nosaka, ka meža zemi var transformēt, lai atjaunotu īpaši aizsargājamu biotopu.

- Tā kā daudzviet pļavu atjaunošanai nepieciešams izcirst ne tikai krūmus, bet arī kokus, zemes īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem ir saistoši MK Noteikumi nr. 416 “**Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes**” (2000.11.28, groz. 19.04.2005, MK not.nr. 270), kas izdoti saskaņā ar Meža likuma 8. pantu. Šie noteikumi nosaka, ka ja īpaši aizsargājama dabas teritorijai nav sava administrācija, koku ciršana ārpus meža zemes ir jāaskaņo ar attiecīgās reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļu. Tātad koku ciršana dabas liegumā “Mugurves pļavas” ir jāaskaņo ar Madonas reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļu.

□ Lauksaimniecības zemes

Dabas liegumā atrodas lielas platības ar bioloģiski vērtīgiem zālājiem, tāpēc to apsaimniekošanai ļoti nozīmīga bija **Latvijas Lauku attīstības plāna** apstiprināšana 2004. gadā.

Latvijas Lauku attīstības plānā, ko izstrādājusi ZM ES atbalsta līdzfinansējuma saņemšanai no 2004.gada līdz 2006.gadam, kā prioritātes Latvijas lauku attīstībai izvirzītas lauku ekonomikas attīstība un bioloģiski daudzveidīgas lauku vides saglabāšana. Šo prioritāšu īstenošanai noteikti šādi atbalsta pasākumi: ”Agrovide”, „Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā”, „ES standartu sasniegšana”, „Priekšlaicīgā pensionēšanās”, „Atbalsts ražotāju grupām” un „Atbalsts daļēji naturālām saimniecībām”. Plāns tiks īstenots no Eiropas Lauksaimniecības vadības un garantiju fonda (ELVGF) Garantiju daļas. No šī fonda laika periodā no 2004.gada līdz 2006.gadam Latvijai tiek piešķirts finansējums 328 miljoni eiro apmērā, kas ir 80 % no kopējām plāna izmaksām. Atlikušie 20 % tiek finansēti no Latvijas valsts budžeta. Būtiska Lauku attīstības plāna finansējuma priekšrocība ir tāda, ka lielākā daļa no maksājumiem neprasa projekta izstrādi, bet ir nepieciešams tikai pieteikums, kurā finansējuma saņēmējs apņemas ievērot konkrētā pasākuma nosacījumus. Tādējādi procedūra finansējuma saņemšanai ir krietni vienkāršāka un neprasa lielus ieguldījumus paša pieteikuma aizpildīšanā (<http://www.zm.gov.lv>).

Pasākums “Agrovide”

Apakšpasākums: Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos

Šī apakšpasākuma juridiskais pamats ir regulas (EC) Nr. 1257/1999 VI sadaļas 22. c) pants.

Apakšpasākuma mērķis

Uzturēt un aizsargāt sugām bagātākās zālāju ekosistēmas, veicinot videi draudzīgu metožu lietošanu lauksaimnieciskajā darbībā un vides aizsardzības (saskaņā ar nacionālajiem un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem) prasībām atbilstošu ekstensīvu saimniecisko darbību dabisko zālāju platībās.

Atbalstāmās aktivitātes

Zālāju uzturēšana videi draudzīgā veidā, īstenojot šādas aktivitātes:

- ekstensīva ganīšana;
- zālāju vēlē pļaušana.

Mērķa teritorijas

Apakšpasākums attiecas uz Latvijas Dabas fonda noteiktajiem bioloģiski vērtīgajiem zālājiem (t.sk. upju palienēs).

Atbalsta saņēmēji

Atbalstu saskaņā ar šo pasākumu var saņemt fiziska vai juridiska persona, kas veic lauksaimniecisko darbību.

Atbalsta saņēmēja saistības

Pretendents var saņemt atbalstu, ja:

- visā saimniecībā tiek pielietota laba saimniekošanas prakse;
- saimniecības apsaimniekoto bioloģiski vērtīgo zālāju platība ir vismaz 1 ha, kuru veido lauki, kas ir ne mazāki par 0.3 ha;
- pretendents apņemas platībā, par kuru tiek uzņemtas saistības, saimniekot atbilstoši pasākuma noteikumiem piecus gadus, sākot no pirmā maksājuma apstiprināšanas gada;
- ekstensīvās ganīšanas gadījumā - jāgana no 0,65 līdz 0,74 dzīvnieku vienībām uz saimniecībā noganīto bioloģiski vērtīgo zālāju ha¹;

Atbalsta apjoms

Maksājums tiek veikts šādi:

Veicamās aktivitātes:	EUR/ha gadā
Ekstensīva ganīšana zālāju platībās	138
Vēlē pļaušana	138

Atbalsta maksājumu apjoma aprēķins ir balstīts uz negūto ienākumu daļu, papildu izmaksu aprēķinu 1 ha LIZ zālāju platībā un 20 % ieinteresētības likmi.

Ierobežojumi

Par attiecīgo platību atbalsta saņēmējs nevar pretendēt uz atbalstu pasākuma "Agrovide" apakšpasākumā „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (<http://www.zm.gov.lv>).

Stradu pagasts ir iekļauts *Mazāk labvēlīgo apvidu sarakstā, 2. kategorijā* (Latvijas lauku attīstības plāns, 2004), un piesakoties atbalsta maksājumam Mazāk labvēlīgie apvidi, par katru lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru, kas tiek izmantots lauksaimniecībai, un kurā tiek pieņemta labas lauksaimniecības prakse, zemes īpašnieks var saņemt 46 EUR/ha gadā.

Saskaņā ar EK regulas Nr.1257/99 16. pantu, par teritorijām, kurās ir īpaši aprobežojumi saimnieciskajai darbībai lauku vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nolūkam, Latvijā tiek klasificētas visas teritorijas, kurās lauksaimniecisko darbību ierobežo nacionālā likumdošana par īpaši aizsargājamām

¹ Gadījumā, ja lopu nepieder atbalsta saņēmējam, starp atbalsta saņēmēju un lopu īpašnieku jānoslēdz rakstveida līgums.

dabas teritorijām un atrodas *Natura 2000* vietu sarakstā iesniegšanai Eiropas Komisijā un ir *potenciālās Natura 2000* statusa ieguvējas. Visiem zemes īpašniekiem, kuru lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas dabas liegumā "Mugurves pļavas", kas ir potenciāla *Natura 2000* teritorija, ir tiesības saņemt Apvidu ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā atbalstu (AIVIN), kas Stradu pagastā ir noteikta 30 EUR/ha apmērā par vienu gadu (Lauku attīstības plāns, 2004).

□ **Teritoriju plānojumi, īpašums**

Dabas liegums atrodas Gulbenes rajona Stradu un Litenes pagastos. "**Noteikumi par teritorijas plānojumiem**" (MK noteikumi Nr. 423, 05.12.2000., grozījumi 31.07.2001.) nosaka pagasta teritorijas plānojuma izstrādāšanas, saskaņošanas, spēkā stāšanās, apturēšanas, grozīšanas, sabiedriskās apspriešanas un ievērošanas pārraudzības kārtību, kā arī nacionālā līmeņa teritorijas attīstības plāna saistošās daļas. Dabas lieguma "Mugurves pļavas" dabas aizsardzības plāns ir saistošs Stradu un Litenes pagastu teritoriju plānojumiem. Pašreiz (2005. gadā) notiek Stradu un Litenes pagastu teritorijas plānojuma izstrāde.

"**Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi**" (MK noteikumi Nr. 883, 19.10.2004.) nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma un detālpilānojuma sastāvdaļas, to sagatavošanas, sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, likumības izvērtēšanas, ievērošanas pārraudzības un darbības apturēšanas kārtību, kā arī vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozīšanas kārtību.

LR likums „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību” (21.06.1991.) nosaka zemes lietotāju tiesības un regulē zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus.

□ **Tūrisms, zvejniecība, makšķerēšana**

Latvijas Republikas „Tūrisma likums” (17.09.1998., ar 2003. gada 27. februāra grozījumiem) nosaka kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, kā arī aizsargā tūristu intereses. Likums definē, ka dabas tūrisms ir tūrisma veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgās ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglīties dabas aizsardzības jautājumos.

Latvijas Republikas „Zvejniecības likums” (12.04.1995.) nosaka tauvas joslas platumu un īpašuma tiesību aprobežojumus tauvas joslā.

"**Licencētas amatierzvejas – makšķerēšanas kārtība – Latvijas Republikas ūdeņos**" (MK noteikumiem Nr. 574, 14.10.2003.) Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama licencētās amatierzvejas — makšķerēšanas, arī licencēto zemūdens medību un licencētās vēžošanas (turpmāk — licencētā makšķerēšana) — ieviešana un kontrole, kā arī izstrādājams konkrētās ūdenstilpes licencētās makšķerēšanas nolikums.

"**Makšķerēšanas noteikumi**" (MK noteikumi Nr. 67, 13.02.2001., grozījumi Nr. 231 29.04.2003.) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas var nodarboties ar amatierzveju — makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku ieguvi rekreācijas vai sporta nolūkā ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas rīkiem Latvijas Republikas ūdeņos.

□ **Medības**

"Medību likums" (08.07.2003.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

"Medību noteikumi" (MK noteikumi Nr. 760, 23.12.2003., grozījumi Nr. 162, 23.03.2004.) nosaka medījamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus medību termiņiem. *"2. Medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti."*

□ **Citi**

"Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi". (MK noteikumi Nr. 272, 08.04.2004)

Šie noteikumi nosaka prasības, kādas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro valsts, valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā.

1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Eiropas Padomes direktīva 79/409/ EEC "Par savvaļas putnu aizsardzību" (02.04.1979.) nosaka savvaļas putnu sugu aizsardzības, saglabāšanas un kontroles nepieciešamību, kā arī izmantošanas noteikumus. Dabas liegums ir viena no īpaši aizsargājamām teritorijām, kuras Latvija izdalīja, lai izpildītu Putnu direktīvas prasības (*SPA, Special Protection Areas*), un kura kopā ar citām īpaši aizsargājamām teritorijām (*SCI, Sites of Conservation interest*), ko nosaka pēc Biotopu direktīvas kritērijiem, veido Natura 2000 teritoriju tīklu. Dabas liegums ir nozīmīgs Putnu direktīvas I pielikuma sugas griezes *Crex crex* saglabāšanai, kā arī vēl 17 citu Putnu direktīvas sugu aizsardzībai.

Eiropas Padomes Direktīva "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību" (92/43/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīva paredz, ka katrai dalībvalstij ir jānodala "īpašās saglabājamās teritorijas" (*Sites of Conservation Interest* jeb *SCI*) šīs Direktīvas 1. pielikumā iekļauto biotopu un 2. pielikumā iekļauto sugu aizsardzības nodrošināšanai. Kopā ar teritorijām, kas izveidotas saskaņā ar direktīvu 79/409/EEC (sk. iepriekš), tās veido *NATURA 2000* aizsargājamo dabas teritoriju tīklu, kam jānodrošina direktīvu pielikumos minēto sugu, to dzīvotņu un biotopu adekvātu aizsardzību. Dabas liegums ir nozīmīgs tādu Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu kā 6450 Upju palieņu pļavas, 6510 Mēreni mitras pļavas, 6270* Sugām bagātas atmatu pļavas, 6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes, 6530* Parkveida pļavas un 91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju krastos, un II pielikuma bezmugurkaulnieku sugu, lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita*, zaļās upjuspāres *Ophiogomphus cecilia*, biezās perlamutrenes *Unio crassus* un spilgtās purvspāres *Leucorrhinia pectoralis* saglabāšanai.

Augstāk minētā direktīva nosaka, ka dalībvalstīm jāsniedz informācija Eiropas Komisijai par Biotopu direktīvas biotopu un sugu stāvokli Natura 2000 vietās un valstī kopumā reizi 6 gados.

Dabas liegums "Mugurves pļavas" ir nodalīts kā vērtīga teritorija gan saskaņā ar Putnu direktīvas prasībām, gan Biotopu direktīvas prasībām.

Saskaņā ar Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritērijiem Latvijā (MK noteikumi Nr. 199., 28.05.2002) teritorijai piešķirts dabas lieguma statuss un tas iekļauts potenciālo Latvijas Natura 2000 vietu sarakstā. Saskaņā ar grozījumiem Nr.156 15.09.2005. likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” dabas liegums ir Natura 2000 vieta.

Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu (Bernes konvencija), pieņemta 16.09.1970., nosaka nepieciešamību saglabāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, kā arī nosaka īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas un aizliegtos nonāvēšanas, gūstīšanas un citāda veida izmantošanas līdzekļus un paņēmienus.

Vašingtonas konvencija par Starptautisko tirdzniecību ar apdraudētām savvaļas dzīvnieku un augu sugām – CITES konvencija (pieņemta 1973. gadā, ratificēta 17.12.1996.) nosaka sugu sarakstu, kuru eksporta, importa vai ieviešanas no jūras gadījumā jāsaņem atļauja Dabas aizsardzības pārvaldē.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību (pieņemta 05.06.1992., ratificēta 08.09.1995.) nosaka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nepieciešamību un ilgtspējīgas dzīvās dabas izmantošanas koncepciju.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvencija (26.04.2002) par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

1.1.3. Plāna saistība ar citiem sugu aizsardzības plāniem, projektiem

Viena no mērķa sugām dabas liegumā ir grieze. Saskaņā ar **Griezes aizsardzības pasākumu plānu** (Keišs 1999), kas sakrīt ar EP Putnu direktīvas prasībām, 2004. gadā izveidots jauns dabas liegums sugas aizsardzības nodrošināšanai – “Mugurves pļavas”.

Viena no iespējamām mērķa sugām dabas liegumā ir ķikuts.

Nacionālais ķikuta aizsardzības pasākumu plāns (Auniņš 1999) paredz sekojošas darbības, kas tiks īstenotas projekta LIFE04NAT/LV/000198 “Palienu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem” gaitā:

- 1) finansiāls atbalsts pļavu apsaimniekošanas uzsākšanai, ko turpinātu zemes īpašnieki, piesakoties uz atbalsta saņemšanu Lauku attīstības plāna pasākuma “Agrovide” apakšpasākumam “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”;
- 2) sabiedrības informēšana un izglītošana. Ķikuts ārpus speciālistu aprindām ir nepazīstama suga, tādēļ jāpanāk šīs sugas un tās specifisko ekoloģisko prasību atpazīstamība pļavu īpašnieku un apsaimniekotāju vidū. Projekta gaitā paredzētas

gan informatīvās sanāksmes, piedalīšanās TV raidījumos par dabas aizsardzību, rakstu ievietošana plašsaziņu līdzekļos, kā arī bukletu izdošana;

3) dabas aizsardzības plāna izstrāde.

Augstāk minētie pasākumi sekmē arī citu pļavu putnu sugu, tai skaitā griezes, saglabāšanos dabas liegumā.

Starptautiskais ķikutu aizsardzības pasākumu plāns (Kālās 2002) paredz:

- 1) ar atbilstošu apsaimniekošanas pasākumu palīdzību saglabāt vai uzlabot ķikutam piemērotā biotopa kvalitāti un daudzumu;
- 2) izstrādāt atbilstošu apsaimniekošanas sistēmu aizsargājamajās teritorijās, kas izveidotas ķikuta vai palieņu pļavu aizsardzībai, izstrādājot tām dabas aizsardzības plānus. Apsaimniekošanas darbībām jābūt sabalansētām ar kopējiem teritorijas aizsardzības mērķiem, kur ķikuts ir viens no vairākiem funkcionālas sistēmas elementiem;
- 3) uzlabot sugas aizsardzības statusu nodrošinot atbilstošu aizsardzības režīmu ķikutam starptautiski nozīmīgajās teritorijās;
- 4) izvērtēt biotopa atjaunošanas iespējas.

Augstāk minētie pasākumi tiek realizēti gan jau 2004. gadā izveidojot dabas liegumu "Mugurves pļavas", gan patreiz, realizējot projektu "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem".

Lapukoku praulgrauža *Osmoderma eremita* sugas aizsardzības plāns tiek izstrādāts 2005. gadā (Latvijas Entomoloģijas biedrība). Viens no sugas saglabāšanas pasākumiem ir veco ozolu attīrīšana no krūmiem, kokiem, kā arī sugas atradņu kartēšana ar GPS uztvērēju.

1.1.4. Īpašuma tiesības

Dabas liegumā "Mugurves pļavas" ir 27 zemes īpašumi, kas pieder 23 zemes īpašniekiem vai lietotājiem. Lielākā daļa dabas lieguma zemes atrodas privātpašumā, daļa zemes pieder Latvijas Republikai (Pededzes upe) un daļa (3 ha) atrodas a/s „VAS "Latvijas valsts meži"" Austrumvidzemes mežsaimniecības tiesiskajā valdījumā (A.pielik.).

1.2. Vispārēja informācija par teritoriju

1.2.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas

Dabas liegums "Mugurves pļavas" atrodas Latvijas austrumu daļā, pēc Latvijas Republikas administratīvā iedalījuma – Gulbenes rajona Stradu pagastā, teritorijas ZA daļa – Litenes pagastā (1. att.). Teritorija aizņem aptuveni 1 – 1,5 km platu Pededzes un Mugurves krastu joslu, liegumā atrodas divas viensētas ("Atlejas", "Birņi") un viena bijusī mājvieta.

Teritorija ziemeļaustrumos robežojas ar dabas liegumu "Sitas un Pededzes paliene" (2. att.), un to ieskauj mežu masīvi: no DR – *Mugurves siliņš*, no Z – susinātie *Reiņa sils* un *Āpšalas*. Susinātie meži atrodas arī uz D no dabas lieguma, ZA lieguma teritorija robežojas ar viensētām, mežiem un Birņu purvu. Tuvākās apdzīvotās vietas ir Stradi (~5 km uz ZR) un Litene (~ 7 km uz ZA), rajona centrs Gulbene atrodas ~ 10 km uz ZR no dabas lieguma.

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Mugurves pļavas", laika posmam 2005.-2015.

Lieguma platība ir 317 ha. Lieguma vidējā koordināta Latvijas Koordinātu Sistēmā (LKS 92): X 675892, Y 6333887.

Liegums salīdzinoši grūti pieejams, tikai atsevišķās vietās, pa zemes ceļiem. Pavasaru palu laikā lielākā daļa lieguma nav caurstaigājama. Applūst arī upju palienē esošie meži, gan dabas lieguma teritorijā, gan ārpus tā.

1.2.2. Esošais teritorijas zonējums

Līdz 2005. gadam teritorijai nav izstrādāts un noteikts zonējums.

I. att. (jpg) Dabas lieguma „Mugurves pļavas” atrašanās vieta

2. att.(jpg) Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Pededzes upes baseinā

1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra

Dabas lieguma "Mugurves pļavas" pārvaldes un apsaimniekošanas kārtību nosaka Latvijas Republikas likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām": par teritorijas apsaimniekošanu atbildīgs ir zemes īpašnieks vai lietotājs (24. pants), teritorijas pārvaldi realizē Stradu un Litenes pagastu pašvaldības (25. pants).

Dabas aizsardzības pārvalde pārrauga dabas aizsardzības plāna izstrādi un veicina tā ieviešanu, savukārt teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādi pēc dabas aizsardzības plāna izstrādes veic Vides ministrijas Dabas aizsardzības departaments.

Dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas kontroli veic Valsts Vides dienesta Madonas reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļa. Valsts meža dienesta Gulbenes virsmežniecības Stradu mežniecība un Litenes mežniecība (no 2006. gada 1. janvāra Gulbenes mežniecība) uzrauga meža apsaimniekošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Teritorijas apsaimniekošana ir apgrūtināta, jo lielākā daļa teritorijas ir periodiski applūstoša un pārmitra, piekļūšana iespējama tikai pa pļavu un meža ceļiem.

Dabas lieguma "Mugurves pļavas" esošo privāto zemes īpašumu apsaimniekošanu un pārvaldi veic zemes īpašnieki un lietotāji, saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem.

Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 32¹. pants nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju monitoringu organizē un koordinē Latvijas Vides aģentūra, bet no 2005. gada Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra.

1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Vēsturiskā teritorijas apsaimniekošana. 20. gs. sākuma topogrāfiskās kartes liecina, ka lielākā daļa tagadējā dabas lieguma teritorijas izmantota kā pļavas, tajās bijuši siena šķūnīši. Teritorijā atradušās divas viensētas ar lauksaimniecības zemēm, kā arī mežu fragmenti. Topogrāfiskās kartes liecina, ka 20. gs. sākumā pašreizējā lieguma teritorija un apkārtējie mežu masīvi nav bijuši meliorēti. Lai arī ne tik plašas, Mugurves pļavas un Pededzes pļavas starp Mugurupes un Mugurves ietekām ir līdzīgas Ed. Tomāsa (1937) krāšņi aprakstītajām Pededzes pļavām, kas sākas lejpus Litenes un pavada upi līdz pat ietekai.

20. gadsimta beigās veikta teritorijai pieguļošo mežu nosusināšana, pārraktas Mugurves un Mugurupes gultnes, izrakti grāvji teritorijas rietumu daļā un Makstiņupe teritorijas ziemeļaustrumu daļā.

Teritorija kā pļavas izmantota arī kolhozu laikā. Pļavu apsaimniekošanu sāk pārtraukt ap 1989. gadu. Apsekojot teritoriju 2003. gadā, novērtēts, ka pļauj tikai 10 % teritorijas (EMERALD 2003, Data Form 2004).

Grīviņu pļavas ir bijušas artas, tur patreiz atjaunojas pļavu veģētācija.

Dabas lieguma teritorijā pēdējo piecu gadu laikā izcirsts tikai viens meža nogabals - saimniecībā "Vecbirņi-1" 2001. gadā izcirsts 1.kv.12. nogabals 0.3 ha platībā. Izcirtums dabiski atjaunojas ar sastāvu 7Oz3B un nākotnē tur var izveidoties ozolu audze.

Teritorijas aizsardzības un izpētes vēsture. Dabas lieguma teritorija kopā ar dabas liegumu "Sitas un Pededzes paliene" nominēta kā putniem starptautiski nozīmīga vieta "Sitas un Pededzes paliene" (kods LV055) (Račinskis, Stīpniece 2000, Račinskis 2004). Teritorija apsekota projekta "Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu" (EMERALD 2003) un projekta "Pļavu inventarizācija Latvijā" (Pļavu projekts 2002)

ietvaros. Ņemot vērā teritorijas dabisko biotopu (regulāri applūstošas upju palieņu pļavas un ozolu parkveida pļavas), ainavas un ornitoloģisko (nozīmīga griezes un iespējama ķikuta ligzdošanas vieta) vērtību, kā arī teritorijas turpmākas aizsardzības un apsaimniekošanas nepieciešamību, tika ierosināts izveidot dabas liegumu. Dabas lieguma "Mugurves pļavas" robežas un platība (317 ha) apstiprināta ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 266, 08.04.2004. Ar vides ministra 2004. gada 13. aprīļa rīkojumu Nr. 102 teritorija apstiprināta par potenciālo NATURA 2000 vietu, Latvijas Republikas likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" grozījumi 15.09.2005. nosaka, ka dabas liegums „Mugurves pļavas” ir Natura 2000 teritorija.

Pēc viena zemes īpašnieka ierosinājuma, 2003. gadā sagatavots pļavu apsaimniekošanas plāns dotajam zemes īpašumam, kas paredz vairākas apsaimniekošanas zonas: pļaušanas, pirmreizējās pļaušanas, krūmu ciršanas, pļaušanas vai kontrolētas dedzināšanas, ozolu atēnošanas un neitrālo zonu (Keišs, 2003).

Dabas liegums "Mugurves pļavas" ir viena no 15 projekta LIFE-Nature "Latvijas palieņu pļavu atjaunošana ES prioritārajām sugām un biotopiem" teritorijām, kuru īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem tiek piedāvāts finansējums no projekta līdzekļiem krūmu izciršanai, pļavu pirmreizējai pļaušanai, ozolu attīrīšanai no krūmiem, krūmu sakņu iznīcināšanai.

1.2.5. Teritorijas kultūrvēsturiskais raksturojums

Nav ziņu par kultūrvēsturiskiem objektiem tieši lieguma teritorijā.

1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju.

Dabas plāna sagatavošanā tika izmantoti ortofoto, topogrāfiskās kartes un zemes kadastra karte (1. tab.).

1. tabula

Plāna izstrādē izmantotais kartogrāfiskais materiāls

Nr. p.k.	Kartes veids	Mērogs	Gads
1.	Ortofotokartes	1:10 000	1994
2.	PSRS Ģenerālštāba topogrāfiskā karte	1:50 000	1981
3.	Topogrāfiskās kartes (83 Gulbene)	1: 75 000	1931.
4.	LR VZD Satelītakarte (4424 Balvi, 4423 Gulbene)	1: 50 000	1999., 2004
5.	Zemes kadastra karte	1: 10 000	2004
6.	Privāto mežu daļplāni	1: 10 000	1999.-2003.

1.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimats

Dabas liegums atrodas Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatiskā rajona, kas ir viskontinentālākais un siltākais rajons, ziemeļu daļā, uz robežas ar Vidzemes centrālās augstienes un rajona uz ziemeļiem no tās klimatisko rajonu, kas savukārt ir vismitrākais un aukstākais rajons.

Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatiskajam rajonam raksturīga noturīga ziema ar 25 – 35 cm biezu sniega segu, bezsala periods 135 – 145 dienas (Kalniņa 1995). Klimats mēreni kontinentāls ar Latvijas apstākļiem palielinātu kontinentalitātes pakāpi. Gada vidējā temperatūra ~ 4,8 °C, siltākais mēnesis jūlijs (17 °C), aukstākais – janvāris (-7 °C) (Zelčs 1994), nokrišņi 600-650 mm gadā (Pastors, Krūmiņš 1998).

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Dabas liegums atrodas Pededzes un Mugurves ielejās Austrumlatvijas zemienes Lubāna līdzenuma ziemeļu daļā, uz robežas ar Adzeles pacēlumu (Ramans, Zelčs 1995). Neliela teritorijas daļa uz ziemeļiem no Mugurupes ietekas atrodas Adzeles pacēlumā (Zīverts 1997).

Lubāna līdzenuma robežas ar apkārtējiem dabas apvidiem izlocītas un vāji izteiktas. Tas aizņem kādreizējā Lubāna piedējā baseina (vēlāk – senā Lubāna jeb paleoezera) teritoriju. Baseina robežas (krasta veidojumi) konstatētas vairākos līmeņos: 113 m v.j.l. Sitas un Balvu tuvumā, izteiktākas tās ir 107 – 108 m. v.j.l., par nākošajām ezera attīstības stadijām liecina krastu veidojumi 104 –105 m v.j.l., 99 – 102 m v.j.l., bet tikai 95 – 99,5 m v.j.l. krasta līnija izsekojama visapkārt Lubānam (Markots 1995).

Pamatiežu virsu Lubāna līdzenuma ziemeļu daļā veido augšdevona Ogres svītas māli, smilšakmeņi, dolomītmerģeļi un dolomīti. Pamatiežus sedz kvartāra nogulumi: morēnas smilšmāls un mālsmilts, ko sedz limnoglaciālie nogulumi (smilts, aleirīti, māls), bet virs tiem – ezeru nogulumi (sapropelis, dūņas, māls), kā arī aluviālie nogulumi un kūdra (Markots 1995, Juškevičs, Krūmiņš 1998).

Lieguma teritorija atrodas derīgo izrakteņu – kvartāra māla izplatības areālā (Kuršs u.c. 1998).

1.3.3. Hidroloģija

Lieguma teritorija atrodas Pededzes baseinā, kas savukārt ir Aiviekstes un Daugavas baseinu daļa. Teritorijas hidrogrāfiskās sistēmas pamatu veido Pededze un tās labā krasta pietekas Mugurupe un Mugurve un to papildina izveidotā grāvju sistēma Mugurves kreisajā krastā pirms ietekas Pededzē, Makstiņupe (Pededzei paralēls grāvis teritorijas ZA daļā) u.c. grāvji.

Pededzes garums dabas liegumā ir aptuveni 12 km. Pededzes relatīvais kritums leļpus Litenes ir 0,2 m/km, šajā posmā upe tek pa savu dabīgo gultni, ir daudz meandru un vecupju (Zīverts 1997). Mugurupe ir 2 km gara Mellupes un Pogupes kopteupe, tās kritums ir 1,8 m/km.

Pededzes upes apkārtnē raksturīgs viegli viļņots reljefs, kur plašas ieplakas mijas ar nelieliem reljefa paaugstinājumiem. Visas apdzīvotās mājvietas Pededzes upes apkārtnē atrodas uz reljefa paaugstinājumiem. Dabas liegums atrodas vidēji 100 m.v.j.l. Tā kā Pededze plūst pa līdzenumu, tad augstuma starpība starp liegumā esošo

palieni un blakus liegumam esošajām teritorijām ir neliela - vidēji tikai 1 - 2 m, kas savukārt nozīmē, ka applūst lielas platības arī lieguma apkārtnē.

Nozīmīgākais hidroloģiskais process, kas ietekmē dabas lieguma vērtības ir **pali**, to ilgums un ietekmētā platība, jo :

- ar ledu tiek izrauti nelieli krūmi, tādējādi sekmējot kļaju platību saglabāšanos;
- palu laikā palienē tiek sanestas barības vielu daļiņas, kas sekmē auglīgu palieņu augšņu veidošanos;
- veidojas mitras, dūņainas ieplakas, kas ir barošanās vieta daudzām putnu sugām, tai skaitā ķikutam.

Palu ilgumu un platību ietekmē meliorācijas grāvju daudzums un to darbības efektivitāte. Meliorētās palienēs palu ūdeņi ātrāk aizplūst pa novadgrāvjiem, kā rezultātā neveidojas ilglaicīgas mitras ieplakas, mitruma režīms kļūst vienāds visā palienē un pakāpeniski arī veģetācija kļūst arvien vienvēidīgāka.

Pededzes ielejā pali var būt arī vasarā pēc spēcīgām lietavām Krievijā, Igaunijā, kur upe sākas, un ūdens līmenis Pededzē var celties par vienu vai diviem metriem. Tas izskaidrojams ar to, ka upe sākās un tek galvenokārt pa mālainām augsnēm ar zemu ūdens caurlaidību un tāpēc ūdens no upes baseina ļoti ātri nonāk upē. Arī ziemā, pēkšņa un ilgstoša atkušņa laikā Pededzē var būt pali.

Pēc Jaunannas HES uzbūvēšanas, ir samazinājies ūdens caurplūdums Pededzē. Arī Litenes iedzīvotāji stāsta, ka upe pamazām aizaug, jo vasarās ļoti bieži ir zems ūdens līmenis. Maksimālais ūdens caurplūdums Pededzē pirms Jaunannas HES darbības uzsākšanas laikā no 1996. - 2000. gadam bija 112 m³/s, pēc HES uzcelšanas – 72,3 m³/s, bet minimālais ūdens caurplūdums - 0,52 m³/s pirms un 0,30 m³/s pēc HES darbības uzsākšanas. Vidējais palu perioda sākuma datums pēdējo 10 gadu laikā ir 14., 15. marts, bet beigu datums maijā atšķiras. Laika posmā no 1996. – 2000. gadam vidējais palu perioda ilgums ir 73 dienas, bet no 2001. – 2005. gadam – 64 dienas (*LVGMA informācija no novērojumu stacijas „Litene”*). Protams, jāņem vērā hidroloģiskā režīma atšķirības dažādos gados.

Attiecībā uz ūdens kvalitāti, Pededze ir vidēji piesārņota upe, tāpat kā lielākā daļa Latvijas upju, un tās saprobitātes indekss ir 1,92 (LVA, 2002, Latvijas upju kvalitātes kartes).

Pali – ikgadēja upes ūdens režīma fāze, kad upē ir gadā vislielākais ūdenīgums ar ilgstoši augstu ūdenslīmeni un parasti notiek palieņu applūšana. Latvijā pali parasti ir pavasarī – martā, aprīlī, sniega kušanas laikā, taču dažreiz tie ir novēroti ziemā (Zīverts 1997).

1.3.4. Augsnes

Lubāna līdzenumā izplatītas purvu augsnes, velēnu glejaugsnes uz māla cilmiežiem un vāji un vidēji podzolētās velēnu podzolaugsnes uz smilšmāla un mālsmilts cilmiežiem, vietām tipiskās podzolaugsnes, trūdainās glejotās un aluviālās augsnes. Pārsvarā augsts gruntsūdens līmenis (Markots 1995).

Lieguma teritorijai raksturīga velēnu glejaugsne, velēnpodzolētā glejaugsne, aluviālā augsne uz smilts cilmiežiem (Nikodemus u.c. 1998).

1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums

Lieguma teritorija atrodas Ziemeļaustrumu ģeobotāniskā rajona Ziemeļlatgales pacēluma apakšrajona 6. mikrorajonā. Mikrorajonam raksturīgi mitri

egļu-platlapju meži, savdabīgi palieņu meži, vietām atsevišķi ozoli gar upju krastiem. Ziemeļaustrumu ģeobotāniskajā rajonā nozīmīgas platības aizņem pļavas. Upju palienēm raksturīgas gan mezofītās (īstās) pļavas, gan tipiskas palieņu pļavas ar augsto grīšļu un augsto graudzāļu cenožēm (Табака и др. 1985).

Teritorija apsekota vairāku projektu ietvaros (CORINE 1997, Pļavu projekts 2002, EMERALD 2003.), informācija par teritorijas bioloģiskajām vērtībām publicēta (Račinskis, Stīpniece 2000, Račinskis 2004) vai pieejama Latvijas Republikas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā.

1.4.1. Flora

1.4.1.1. Vaskulārie augi

Dabas liegumam raksturīga mitro un slapjo pļavu un jauktu un periodiski pārmitru platlapju mežu flora.

Mitrās palieņu pļavas auglīgās un mēreni auglīgās augsnēs ir sugām bagātas. Šo pļavu augājā dominē parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, pļavas lapsaste *Alopecurus pratensis* (galvenokārt teritorijas R daļā) un parastā ciņusmilga *Deschampsia caespitosa*, ciņu grīslis *Carex cespitosa* (vairāk teritorijas A daļā). Teritorijas rietumu-centrālajā daļā sastopamas arī slapjās pļavas, kur augāju veido parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, slaidais grīslis *Carex acuta*, sastopamas palieņu pļavām raksturīgās augu sugas: vītoli pelašķis *Ptarmica cartilaginea*, garlapu veronika *Veronica longifolia*, dzeltenais saulkrēsliņš *Thalictrum flavum*, lapsu grīslis *Carex vulpina*, iesirmā ciesa *Calamagrostis canescens* u.c.

Sastopamas neielabotu dabisko pļavu indikatorsugas: purva gandrene *Geranium palustre*, ziemeļu madara *Galium boreale*, parastais vizulis *Briza media*.

Teritorijas mežiem un parkveida pļavām raksturīga koku suga ir ozols *Quercus robur*.

Pedezē nereti sastopamas ūdensaugu sugas: čemurainais puķumeldrs *Butomus umbellatus*, Alpu glīvene *Potamogeton alpinus*, vienkāršā ežgalvīte *Sparganium emersum*. Vecupēm raksturīgas dažādas grīšļu sugas, purva skalbe *Iris pseuacorus*, upes kosa *Equisetum fluviatile*, parastā spirodela *Spirodela polyrhiza*, mazais ūdenszieds *Lemna minor*, trejdaivu ūdenszieds *Lemna trisulca*.

Lieguma teritorijas austrumu daļā pie Mugurupes ietekas konstatēta īpaši aizsargājamā augu suga **Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*** (Pļavu projekts 2002). Liegumā sastopamas vairākas **akotainā grīšļa un pūslīša grīšļa hibrīda *Carex atherodes x Carex vesicaria*** audzes. Mežmalā Pedezes krastā sastopama Biotopu direktīvas I pielikuma suga **silvainais ancītis *Agrimonia pilosa*** (2., B. pielikums).

Liela daļa lieguma mitro pļavu biotopu pašlaik ir visai nepiemēroti īpaši aizsargājamām augu sugām, jo pļavās dominē parastā vīgrieze.

1.4.1.2. Ķērpji

Konstatētas divas īpaši aizsargājamas ķērpju sugas – **parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria***, kas ir arī DMB speciālistu suga un aug uz veciem platlapjiem un **krokainā flavoparmēlija *Flavoparmelia caperata*** – uz ozola 547. kvartāla 13. nogabalā. Mugurves pļavas ir viena no piecām zināmajām šīs sugas atradnēm Latvijā.

Atrasts arī rakstu ķērpis *Graphis scripta*, kas ir DMB indikatorsuga.

1.4.1.3. Sūnas

Atrastas trīs DMB indikatorsugas - kažocenes *Anomodon spp.*, tievā gludlape *Homalia trichomonaides* un īssetas nekera *Neckera pennata*.

1.4.1.4. Sēnes

Atrasta viena īpaši aizsargājama sēne – **plaisājošā rūtainē *Xylobolus frustulatus***, kas ir arī DMB speciālistu suga, kas aug uz vecām liela diametra ozola kritālām, un DMB indikatorsuga – lapukoku svečtursēne *Clavicorna pyxidata*.

1.4.2. Fauna

1.4.2.1. Bezmugurkaulnieki

Bezmugurkaulnieku faunas raksturojums

Bezmugurkaulnieku inventarizācija dabas liegumā veikta 2005. gada jūnijā, jūlijā, augustā, septembrī. Inventarizācijas gaitā galvenā uzmanība pievērsta īpaši aizsargājamo un reto bezmugurkaulnieku konstatēšanai, kā arī potenciālo biotopu novērtēšanai.

Teritorijas faunas raksturošanai papildus izmantoti agrāk iegūtie dati par bezmugurkaulnieku izplatību un saistību ar konkrētiem biotopu tipiem dotajā reģionā (EMERALD, Kalniņš 2005).

Pļavas. Mugurves pļavām ir raksturīga tipiska palieņu pļavu bezmugurkaulnieku fauna. Tā kā inventarizētajā teritorijā līdzās pakāpeniski aizaugošām vecupēm un pārmitrām vietām mikroreljefa pazeminājumos vietām ir arī sausākas pļavas, kopumā liegumu teritorijā ir augsta bezmugurkaulnieku daudzveidība.

Lakstaugu stāva bezmugurkaulnieku faunā dominējošie ir divspārņi Diptera, no kuriem pārstāvētas galvenokārt tādas dzimtas kā atklātiem biotopiem raksturīgās stiebrmušas Chloropidae, pamušas Anthomyiidae, mušas Muscidae, mitriem biotopiem raksturīgās zaļganītes Dolichopodidae, deļotājmušas Empididae, Hybotidae, trūdmušas Lauxanidae un gliemežmušas Sciomyzidae. Mugurves pļavās ir raksturīga arī augsta mīkstblakšu Miridae un cikāžu Auchenorrhyncha daudzveidība. No izmēros lielākiem kukaiņiem viegli pamanāmi taisnspārņi – mitrākās vietās sienāži *Metrioptera rosellii* un siseņi *Omocestus viridulus*, sausākās vietās ar zemāku un skrajāku augāju - siseņi *Chorthippus dorsatus*. Virkne pētnieku norāda, ka taisnspārņi varētu būt labi bioindikatori pļavu stāvokļa novērtēšanā un ir izmantojami monitoringa mērķiem, tādēļ nākotnē dabas lieguma teritorijā būtu vēlama detalizētāka taisnspārņu faunas izpēte, jo, nepašaubāmi, sastopamo sugu skaits ir lielāks nekā iepriekš pieminētās trīs bieži sastopamās sugas.

Liegumā ir augsta kukaiņu apputeksnētāju daudzveidība – kameņes un bites Apidae, raibeņi *Inachis io*, *Nymphalis polychloros*, *Aglais urticae*, *Arashnia levana*, zilenīši Lycaenidae, samteņi *Maniola jurtina*, resngalvīši Hesperidae, ziedmušas Syrphidae, no kurām biežāk sastopamas sugas ir *Syrphus grossulariae*, *Sericomyia silensis*, *Cheilosia illustrata*, *Sphaerophoria scripta*, *Helophilus pendulus*, *H. affinis*, *Eristalis pertinax*, *E. rupium* un citas *Eristalis* sugas. Arī apputeksnētāji tiek uzskatīti par piemērotiem bioindikatoriem, lai raksturotu pļavu biotopu daudzveidību, jo tiem ir specifiskas prasības pret kāpuru attīstības vietām (daudzām sugām kāpuri ir saprofāgi un attīstās stāvošos ūdeņos – vecupēs, mitros mikroreljefa pazeminājumos pļavās, citām sugām – kāpuri ir saproksilofāgi un barojas ozolu un citu lapukoku trūdošajā koksne, vēl citām – kāpuri attīstās sausākās vietās augsne), imago papildbarošanās vietām – nepieciešami ziedoši nektāraugi imago lidošanas laikā. Tā kā dažādas apputeksnētāju sugas barojas uz dažādām augu sugām, tad augu sugu daudzveidība un biotopa struktūras dažādība būtiski ietekmē šīs kukaiņu grupas daudzveidību.

Palieņu pļavas ir nozīmīga barošanās vieta daudzām ksilofāgajām sugām, to skaitā arī tādām, kuru kāpuri attīstās ārpus liegumu teritorijas esošajos skujkoku mežos, piemēram, koksngraužiem *Gaurotes virginea* un *Leptura melanura*. Ar lapukoku mežu fragmentiem un pļavās savrup stāvošajiem ozoliem ir saistīta virkne

retu vaboļu sugas, kas detalizētāk apskatītas nodaļā par konstatētajām aizsargājamajām sugām. Taču jāpiemin arī citas viegli pamanāmas un biežāk sastopamas sugas kā, piemēram, *Acmaeops collaris*, *Allosterna tabacicolor*, kas novērojamas barojoties uz čemurziežiem atsevišķi augošo ozolu tuvumā, *Lamia textor* un zaļais vītolgrauzis *Aromia moschata*, kas saistīti ar *Salix* ģints kārklēm un kokiem Pededzes un vecupju krastmalās, *Agapanthia villosoviridescens*, kura kāpuri attīstās uz mitrajās pļavās augošajiem lielajiem čemurziežiem.

Vecupes. Teritorijā esošo vecupju novietojums (pļavās, mežmalās, krūmājos), augājs tieši ietekmē arī tur sastopamo saldūdens bezmugurkaulnieku sugu daudzveidību un indivīdu blīvumu. Nozīmīgākās ūdens bezmugurkaulnieku sabiedrības veidojas tieši vecupēs, kur ir arī lielākā augāja daudzveidība. No konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām vairākas sugas ir retas un/vai aizsargājamās.

Spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*. Suga teritorijā konstatēta taču nav iegūts precīzs priekšstats par sugas izplatību teritorijā. Pēc biotopu novērtējuma sugai piemērotas ir vecupes Pededzes kreisajā krastā pie Vecbirņiem, uz R no Bērziņiem un Pededzes labajā krastā pret Vecbirņiem.

Raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*. Suga teritorijā konstatēta, taču nav precīzu datu par sugas izplatību teritorijā. Izplatība varētu būt līdzīga spilgtās purvuspāres *L. pectoralis* izplatībai.

Bebru diži (bebraines). Teritorijā esošās bebraines faunas ziņā ir līdzīgas vecupju faunai, jo bebrainēs ir pārstāvēti gan pastāvīgi, ar ūdensaugiem bagātākas un nabadzīgākas vietas, bezaugāja zemsedze un tml. Tomēr aizsargājamo sugu klātbūtne nav konstatēta.

Periodiski izzūstošas lāmas (sīkūdeņi). Periodiski izzūstošas lāmas konstatētas uz mežu un pļavu ceļiem. Lāmu dažāda vecums (sukcesijas stadijas) un pastāvīgums nosaka ar lāmām saistīto bezmugurkaulnieku sugu daudzveidību un indivīdu skaitu. Aizsargājamo sugu klātbūtne nav konstatēta.

Upes. Tekošo ūdeņu faunu nosaka Pededzē pārstāvētie biotopi. Kopumā Pededzē sastopamie biotopi raksturojami, kā vidēji daudzveidīgi, tomēr šeit sastopamie biotopi ir nozīmīgi dažām aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām.

Zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*. Suga konstatēta visā lieguma teritorijā. Sugai piemēroti biotopi ir praktiski visā Pededzes upes garumā lieguma teritorijā.

Biezā perlamutrene *Unio crassus*. Suga konstatēta visā lieguma teritorijā. Sugai piemēroti biotopi ir praktiski visā Pededzes upes garumā lieguma teritorijā.

Īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas

Konstatētas sešas īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas: **zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*, biezā perlamutrene *Unio crassus*, raibgalvas purvuspāre *Leucorrhinia albifrons*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*, marmora rožvabole *Liocola lugubris* (1. pielik., B. pielik.).**

Lapkoku praulgrauzis konstatēts 10 ozolos. Lapkoku praulgrauži apdzīvo mitrākus dobumus gan pie zemes, gan dobumus augstu virs zemes. Tāpat jāuzsver, ka lapkoku praulgrauzis apdzīvo dzīvus un atmirstošus kokus, bet sausos, nokaltušos kokos parasti nav sastopams, tādēļ nedrīkst pieļaut koku bojāeju nokalšanas rezultātā.

Marmora rožvabole *Liocola marmorata* ir saistīta ar veciem, dobumainiem un galvenokārt pļavās savrup stāvošiem platlapjiem, lielākoties ozoliem.

Biezā perlamutrene sastopama bieži visā upes garumā. Īpaši aizsargājamās spāru sugas saistītas ar vecupēm.

Biotopi piemēroti arī tādām īpaši aizsargājamām sugām kā zaļā divspāre *Aeshna viridis*, resnvēdera purvuspāre *Leucorrhinia caudalis*, divjoslu airvabole

Graphoderus bilineatus, kuras netika konstatētas 2005. gadā, bet šo sugu sastopamība dabas liegumā ir iespējama. Arī šīs sugas ir saistītas ar vecupēm.

Vēl tika konstatētas divas retas sugas. Reta suga zaļais vītolgrauzis *Aromia moschata* konstatēts Pededzes krastā mežmalas pļavās, kur vairākas vaboles barojās uz čemurziežiem. Šis koksgrauzis ir saistīts ar lapukoku mežiem un arī atsevišķi augošiem vītoliem un citiem resnākiem *Salix* ģints kokiem un krūmiem, kuru koksne attīstās tā kāpuri. Latvijā šī suga sastopama izklaidus visā teritorijā un upju piekrastēs piemērotos biotopos ir samērā bieži sastopama suga. Zirgskābeņu zilenītim piemērots biotops ir Pededzes labajā krastā. Krastu medniekzirneklis *Dolomedes plantarius* konstatēts vairākās vietās pakāpeniski aizaugošo vecupju tuvumā. Šī suga raksturīga pārmitrām pļavām, ūdeņu krastmalām un, kā norāda Māris Šternbergs Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris 1998), tā ir jūtīga pret zāles nopļaušanu un mitruma režīma maiņu. Šīs sugas saglabāšanai nepieciešams atstāt neplautas aizaugošās vecupes un, iespējams, arī atsevišķas šauras grīšļu pļavu joslas mitrākajās vietās mikroreljefa pazeminājumos. Latvijā šī suga sastopama izklaidus visā teritorijā.

Biotopu direktīvas II pielikuma sugas

Dabas liegumā konstatētas četras Biotopu direktīvas II pielikuma sugas - **lapkoku praulgrauzis, biežā perlamutrene, spilgtā purvuspāre, zaļā upjuspāre.**

Biotopi piemēroti zirgskābeņu zilenītim un divjoslu airvabolei, bet 2005. gadā sugas netika konstatētas. Pededzes ieleja kopumā ir Latvijā lielākā zināmā lapkoku praulgrauža populācijas vieta.

1.4.2.2. Putni

Pavisam liegumā konstatētas 75 putnu sugas (D. pielik.), no kurām 18 ir Latvijā īpaši aizsargājama, no tām divas ierobežoti izmantojamas - mežirbe un rubenis. Visas 18 īpaši aizsargājamās putnu sugas ir arī Putnu direktīvas I pielikuma sugas (E. pielik.).

Lieguma pļavās ligzdo grieze *Crex crex*, ormanītis *Porzana porzana*, niedrājos – Seivi ļauķis *Locustella luscinioides*, niedru lija *Circus aeruginosus*, bet mežos – baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, vidējais dzenis *Dendrocopos medius*, pelēkā dzilna *Picus canus*, melnā dzilna *Dryocopos martius*, mežirbes *Bonasia bonasia*, bet krūmājos – brūnā čakste *Lanius collurio*. Dabas liegumu kā barošanās vietu izmanto tādas liegumam blakus esošajos mežos vai purvos ligzdojošas īpaši aizsargājamas putnu sugas kā mazie ērgļi *Aquila pomarina*, ķīķi *Pernis apivorus*, dzērves *Grus grus*, vakarlēpji *Caprimulgus europaeus*.

2005. gada augustā dabas liegumā pirmo reizi novērots **ķikuts** *Gallinago media*. Šī suga iepriekš liegumā nav konstatēta, lai gan teritorija sugas riestu konstatēšanai piemērotā laikā – vakara krēslā un naktī maija otrajā pusē un jūnija sākumā – apmeklēta 2002., 2004. un 2005. gadā. Lai gan minētais novērojums ir ārpus ligzdošanas sezonas, tas rāda, ka teritorija ir piemērota sugas barošanās prasībām un pēc pļavu atjaunošanas pasākumu veikšanas – fragmentējošo krūmu joslu izciršanas un lielu vienlaidus atklātu pļavu atjaunošanas – teritorijā varētu izveidoties ķikutu riests. Nav izslēgts, ka suga teritorijā agrāk ir bijusi sastopama, bet izzudusi pļavu aizaugšanas un fragmentācijas rezultātā.

Latvijas apstākļos ķikuts sastopams praktiski tikai regulāri applūstošās palieņu pļavās, kādas ir arī dabas liegumā „Mugurves pļavas”. Šīs specifiskās prasības pēc biotopa nosaka ķikuta barošanās un vairošanās īpatnības. Ķikutam ir riesta vairošanās sistēma, t.i., kolektīvais riests. Krēslas laikā ķikutu tēviņi sapulcējas riesta vietās. Tur

ieņem nelielas teritorijas, kuru robežas cenšas aizsargāt no citiem tēviņiem un/vai paplašināt uz blakusesošo teritoriju rēķina. Riests ir enerģētiski ļoti „dārgs”, katru nakti riestojošs ķikutu tēviņš zaudē ap 7% sava svara (Höglund et al. 1992), un šī enerģija līdz riesta sākumam vakarā jāatgūst, lai varētu pilnvērtīgi piedalīties tajā. Šī iemesla dēļ ķikutiem piemērotas tikai tādas teritorijas, kas nodrošina teicamas barošanās iespējas, kur barības resursi ir lielā blīvumā un viegli pieejami.

Ķikuts barojas gandrīz tikai ar sliekām (Løfaldli et al. 1992), ko iegūst, durot knābi augsnē (*probing the soil*). Tādēļ sugai vitāli svarīga ir mitra, sliekām bagāta un irdena minerālaugsne, kas pierādīts vairākos pētījumos gan Skandināvijā, gan Baltijā (Løfaldli et al. 1992, Aunins 2000, Luigujõe pers. comm.). Šādus augsnes un slieku blīvuma apstākļus Latvijas apstākļos nodrošina dabiskas palieņu pļavas, kur ikgadējie pavasara pali un augsts ūdenslīmenis augsnē visas ligzdošanas sezonas garumā nodrošina augsnes mitrumu un irdenumu, kā arī to auglību un augstu slieku blīvumu tajās. Lai gan ir dati par ķikutu riestiem arī citos biotopos, piemēram, nolaistos dīķos (Roze, Ādamsons pers. comm.) un pat slapjā meža izcirtumā (Kuresoo, Luigujõe 2000), jāņem vērā to pastāvēšanas īslaicīgais raksturs, kad tie atbilst ķikutu barošanās prasībām.

Ķikutu riesta vairošanās sistēma nosaka arī papildus prasības pēc piemērotā biotopa platības. Minimālā kritiskā platība ir daudz augstāka nekā sugām ar līdzīgu barošanos un prasībām pēc biotopa, piemēram, mērkaziņai *Gallinago gallinago*, jo teritorija, kas nodrošina viena pāra eksistenci, nevar nodrošināt riesta eksistenci, jo tas prasa augstāku enerģijas patēriņu lielākam īpatņu skaitam. Tāpēc ķikutam kā riestojošai sugai ir augstāks lokālās izžušanas risks nekā dispersām sugām (Höglund 1996).

Patlaban dabas liegumā „Mugurves pļavas” ķikutam pieejamu barošanās vietu acīmredzot nav pietiekamā daudzumā, lai varētu uzturēt riestu, tādēļ veicami pasākumi, lai tāds varētu izveidoties (atjaunoties?).

Grieze teritorijā sastopama augstā blīvumā. Uzskaitēs 2005. gada maijā un jūnijā konstatēti attiecīgi 19 un 15 dziedoši tēviņi. Ņemot vērā, ka apsekotas tika apmēram 3/4 teritorijas, kopējais griežu skaits liegumā 2005. gadā vērtējams kā 20 – 25 pāru. Iepriekšējā (2004.) gadā griežu skaits bija līdzīgs, uzskaitē maijā līdzīgā teritorijā reģistrēti 17 dziedoši tēviņi. Griežu augstākās koncentrācijas vietas ir saimniecības „Ineses” dienvidu daļā un saimniecības „Puķes” ziemeļaustrumu daļā.

Kaut gan grieze ir globāli apdraudēta suga, Latvijā tā ir samērā parasta. Kopējais Latvijas griežu populācijas vērtējums ir 26000 – 38000 pāru (Keišs 1997), kas sastāda vairāk kā 1/4 no Eiropas Savienības griežu populācijas. Tādejādi Latvijai ir ļoti augsta starptautiska atbildība par griezes populācijas labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu. Lieguma pļavās 2005. gadā konstatētais ligzdojošo griežu blīvums (6,4 – 7,5 pāri/km²) ir ļoti augsts rādītājs, salīdzinot ar griežu caurmēra blīvumiem dažādos sugai piemērotajos biotopos (Keišs 1997), turklāt ņemot vērā, ka blīvuma rēķināšanā iekļautas arī tās apsekotās platības, kas sugai nav piemērotas. Tādejādi atklātajās vietās blīvumi ir vēl augstāki un tas ļauj teritoriju uzskatīt par ļoti nozīmīgu griežu koncentrēšanās vietu.

Galvenie sugu apdraudošie faktori ir pļavu aizaugšana ar krūmiem un atklātās pļavu platības samazināšanās.

Tā kā lielākā daļa pļavu līdz šim nav tikušas apsaimniekotas, grieze necieta no draudiem, ko rada intensīva mehanizētā pļaušana nepiemērotā laikā, kad lielākā daļa ligzdojošo griežu vēl nav beigušas ligzdošanu vai tai ir nelidojoši mazuļi. Līdz ar 2005. gadu, kad LIFE projekta vai „Agrovīdes” ietvaros liegumā uzsākta pļavu pļaušana, svarīgi ir ievērot dabai draudzīgas pļaušanas nosacījumus:

- pļaušanu uzsākt iespējami vēlāk un katrā ziņā ne agrāk par 15. jūliju.

- pļaušanu neveikt no lauka malām uz vidu, bet gan otrādi – no vidus uz malām vai pļaut pamīšus slejās
- neveikt arī lielu platību vienlaidus pļaušanu vienā reizē

Ormanītis teritorijā konstatēts 2005. gada maija beigās nakts uzskaitē, kad reģistrēti 3 dziedoši tēviņi. Tie visi koncentrējās teritorijas slapjākajā vietā senās Mugurves gultnes rajonā, kur izveidojušās ielas grīslāju platības. Šādu platību saglabāšanā un nenosusināšana nodrošinātu sugai piemērotus apstākļus arī turpmāk.

Mazais ērglis pieder pie tām putnu sugām, kuras šeit ligzdo tiešā dabas lieguma robežu tuvumā ārpusē, bet barības meklējumi notiek galvenokārt dabas lieguma teritorijā. Palieņu pļavas, upju un vecupju krasti šeit mazajam ērglim ir galvenās barošanās vietas. Kopumā teritoriju iekļaujošajos mežos ligzdo apmēram 3 mazā ērgļa pāri, kas barojas arī dabas lieguma teritorijā. **Ķīķi** dabas lieguma klājās platības izmanto kā medību – barošanās vietas. Lieguma apkārtnē barojas un netālu no lieguma, mežos, ligzdo līdz 3 šīs sugas pāriem.

Pelēkā dzilna – dabas lieguma „Mugurves pļavas,” teritorijā šī suga novērota 27.05. saimniecības „Dravnieki” teritorijā, kur tā barojās ozola vainagā (x0676904; y6334769) „Mugurves” dabas lieguma teritorijā. **Baltmugurdzenis**, mātīte, konstatēta 14. 04.(x0626937; y6334223) saimniecības „Vecbirņi-1” teritorijā, bet 27.05. - tēviņš novērots bungojam Pededzes malā, ozolā (x0676904; y6334769) saimniecības „Dravnieki” teritorijā, kas, iespējams, ir cita pāra putns. **Vidējais dzenis** sastopams tādās pašās vai līdzīgās vietās kā baltmugurdzenis, taču sakarā ar to, ka tam ir mazāks ligzdošanas iecirknis, tas spēj apdzīvot mazākas lapu koku grupas un to sakopojumus. Ņemot vērā, ka vidējais dzenis ir ļoti tendēts uz vecu platlapju, it sevišķi ozolu grupām un lielākiem to sakopojumiem, tad var teikt, ka dabas liegumā un tā robežzonā Pededzes daļā tādu vietu ir visai daudz. Dabas liegumā ligzdojošo pāru skaits varētu būt 5 - 6.

Brūnā čakste sastopama vairumā piemēroto vietu: krūmāju zonā robežjoslā ar mežu, kā arī atsevišķos krūmāju puduros, arī vecās mājvietās un to apkārtnē. Suga ir arī ļoti parasta valstī. Lai gan sugai pašreizējā pļavu aizaugšana ir labvēlīga, tas nebūtu uzskatāms par argumentu pļavu neatjaunošanai uz apsaimniekošanas neatsākšanai. Šī suga nav lieguma dibināšanas mērķis, turklāt pļavu atjaunošanas rezultātā sugas atradnes teritorijā neizzudīs pilnībā, varētu tikai nedaudz samazināties ligzdojošo pāru skaits. Turklāt, plānojot pļavu apsaimniekošanu, rekomendējama atsevišķu izolētu krūmu puduru atstāšana vietās, kur tie nerada pļavas fragmentējošu efektu un kur pļavu apsaimniekošana reljefa vai mitruma dēļ ir apgrūtināta. Šādu vietu saglabāšana ļautu ligzdojošo pāru skaitam saglabāties pašreizējā līmenī.

Vakarlēpis 2005. gada jūnijā konstatēts putnu uzskaites laikā 3 vietās. Suga lieguma pļavas izmanto kā barošanās teritoriju, bet ligzdo mežā, visticamāk, ārpus lieguma.

Niedru lija katru gadu teritorijā novērota medījot. Visticamāk tā ligzdo niedrājā, kas izveidojies stāvoša ūdens slapjumā senās Mugurves gultnes rajonā, bet speciāli mēģinājumi atrast šīs sugas ligzdu nav veikti. Jāatzīmē, ka šīs sugas klātbūtne raksturo liegumam nevēlamu tendenci – niedrāju veidošanos, tādēļ nav uzskatāma par teritorijai nozīmīgu sugu un teritorijā veicamie apsaimniekošanas pasākumi ar šīs sugas interesēm nav jāsaskaņo.

Zivjdzēnītis regulāri novērots Pededzes upē, kuras krasti ir piemēroti sugas ligzdošanai. Saglabājoties Pededzes dabiskajam tecējumam, šo sugu nekas neapdraud, tādēļ nekādi papildus aizsardzības vai apsaimniekošanas pasākumi nav nepieciešami.

Lielās gauras pāri katru gadu novēroti Pededzē un tās apkārtnē lieguma teritorijā. Pededzes krastu tuvumā ir daudz vecu, dobumainu koku, kas piemēroti sugas ligzdošanai. Saglabājoties piemērotām ligzdošanas vietām Pededzes krastos un

Pededzes dabiskajam tecējumam, sugas ligzdošanu nekas neapdraud. Tomēr ūdens tūrisms var negatīvi ietekmēt sugas ligzdošanas sekmes, jo laivotāju iztraucēti, gauru mazuļi, kuri vēl nav patstāvīgi, var pazaudēt māti un iet bojā.

Pavasārī palu laikā teritorija ir nozīmīga caurceļojošajiem ūdensputniem – pīlēm un zosīm. Tomēr pēdējām traucē tas, ka slapjākās vietas teritorijā ir fragmentētas ar krūmu joslām, tādēļ nedod drošu patvērumu. No pīlēm kā ligzdotājas teritorijā konstatētas meža pīle, priekške, krīklis un gaigala.

Maija pirmajā pusē šo teritoriju izmanto caurceļojošie bridējputni, galvenokārt **purva tilbītes**, bet konstatētas arī citas sugas (ķīvītes, pļavas tilbītes, lielās tilbītes un gugatņi). Dažās pļavu bridējputnu sugas, piemēram, ķīvīte un pļavu tilbīte teritorijā konstatētas arī kā iespējamās ligzdotājas.

Īpaši aizsargājamo sugu vai sugu grupu eksistences prasības.

Dienas plēsīgie putni

Tām dienas plēsīgo putnu sugām, kas ligzdo mežos (mazais ērglis, ķīķis), bet barojas mežmalu zonās un klajajās platībās, nepieciešams nodrošināt to vietu aizsardzību, kur atrodas ligzdas. Tās atrodas galvenokārt ārpus pašreizējā dabas lieguma, tādēļ sakarā ar mežsaimniecisko darbību ir meliorācijas un kailciršu apdraudētas.

Mazajam ērglim ir vēlama pļavu pļaušana un to aizauguma mazināšana.

Dzeņi

Visām dzeņu un dzilnu sugām, tai skaitā arī retajām (baltmuguras un vidējais dzenis u.c), svarīgi ir novērst pārmērīgu mežaudžu izkopšanu, kas realizējas kā sauso, puskaltušo, daļēji kritušo un gulošo, kā arī stubeņu izvākšana. Dzeņiem būtiski svarīgas ir vecās audzes un koki, tādēļ to ligzdošanas teritorijās jāveic veco nogabalu aizsardzība, liedzot tur mežsaimniecisko darbību.

Pļavās ligzdojošie putni

Galvenais priekšnoteikums pļavās ligzdojošo putnu populācijas saglabāšanā ir lielas klajas pļavas, ko savukārt nodrošina to pļaušana vai ekstensīva ganīšana. Lai putni varētu veiksmīgi izperēt mazuļus, pļavas jāpļauj vasaras otrā pusē, iespējami vēlāk, katrā ziņā ne agrāk kā pēc 15. jūlija. Papildus priekšnosacījums ķikutam ir mitra un irdena augsne kur baroties, ko nodrošina regulāra palieņu pļavu applūšana un pastāvīgi augsts ūdens līmenis augsnē. Protams, svarīgi ir arī tas, ka ligzdošanas periodā putni netiek traucēti.

1.4.2.3. Zīdītāji

Teritorijā sastopams **ūdrs *Lutra lutra*** un bebrs *Castor fiber*, kas ir Eiropas Padomes Biotopu direktīvas IV pielikuma sugas. Ūdrs iekļauts Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000, ar grozījumiem 27.07. 2004 not. nr.627). Tā kā dabas lieguma dabas aizsardzības prioritātes ir putni, biotopi un bezmugurkaulnieki, tad papildus pētījumi par zīdītājiem dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā netika plānoti.

1.4.2.4. Zivis

Zivis tieši dabas liegumā "Mugurves pļavas" netika pētītas 2005. gadā. Arī LVĢMA datu bāzē nav ziņu par zivīm šajā dabas liegumā. Bet tā kā dabas liegumā "Pededzes lejtece" ir minēts **akmeņgrauzis *Cobitis taenia*** un **spidiļķis *Rhodeus***

amarus, tad visticamāk, ka arī šajā upes posmā abas šīs sugas ir sastopamas. Abas sugas ir Biotopu direktīvas II pielikuma sugas.

1.4.3. Biotopi

Lieguma teritorijai raksturīga biotopu daudzveidība. Apmēram 50 % lieguma teritorijas aizņem slapjas un mēreni mitras pļavas, 22,6 % teritorijas aizņem jaukto koku meži, 27,4 % – krūmāji, vecupes u.c. biotopi.

1.4.3.1. Pļavas

Liegumam raksturīgas slapjas augsto grīšļu pļavas (E.4.3. pēc Latvijas biotopu klasifikatora (Kabucis 2001)), kur sastopami galvenokārt iesirmās cieras, slaidā grīšļa, parastā miežabrāļa pļavu biotopi, un mitras ļoti auglīgas palieņu pļavas (E.3.1.) un pļavas un ganības auglīgās un mēreni auglīgās augsnēs (E.3.2.), kur sastopami galvenokārt pļavas lapsastes un parastās vīgriezes pļavu biotopi.

Vietām gar Pededzi (līčos uz augstāka krasta) sastopamas mitras pļavas un ganības auglīgās un mēreni auglīgās augsnēs (E.3.2.) un mēreni mitras īstās pļavas (E.2.3.) un atmatu pļavas (E.2.2.), kur sastopami pļavas bitenes, parastās vīgriezes, parastās ciņusmilgas, parastā vizuļa u.c. pļavu biotopi.

Reljefs un mikroreljefs nosaka pļavu biotopu mozaīkas veidošanos – lielā vienlaidu it kā viena tipa pļavā ir ieplakas un pacēlumi ar cita tipa augāju, vecgultņu malās parasti aug koki un krūmu puduri.

Īpaši aizsargājami pļavu biotopi un Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi

Sastopams viens Latvijā īpaši aizsargājams pļavu biotops **Parkveida pļavas**. Lielākā daļa no tām ir aizaugušas un izdalītas kā meža zemes (3. pielik., skat. arī sadaļu par mežiem).

Sastopami četri Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi – **6450 Upju palieņu pļavas** (dominē dabas liegumā, 142,3 ha), **6510 Mēreni mitras pļavas** (9,4 ha) un **6270* Sugām bagātas atmatu pļavas** (4,6 ha), **6530* Parkveida pļavas** (12,9 ha) (3. pielik.).

1.4.3.2. Meži

Lieguma teritorijā atrodas 71,7 ha mežu jeb 22,6 % no kopējās lieguma platības. Pārsvarā tas ir jauns lapu koku mežs, kas veidojies daļēji aizaugot pļavām pēc II Pasaules kara. Skujkoku meži aizņem tikai 5,9 % no meža teritorijas.

Mežaudzes, kas ir vecākas par 70 gadiem ir tikai 2,0 ha jeb 2,8 % bet vecumā no 50 līdz 70 gadiem ir 10,3 ha jeb 14,4 %.

Mežs nav viendabīgs ne valdošo koku sugu, ne augsnes auglīguma ziņā Teritorijā dominē sausais meža augšanas apstākļu tips – vēris (3. tab.). Sausieņu meži ir veidojušies uz Pededzes upes sanesumiem. Interessants fakts ir, ka agrāko laiku sanesumi ir melnzeme, bet tagadējie – galvenokārt smilts apmēram 80 cm biežā slānī. Tas redzams Pededzes un Sitas palienes Pededzes krastā. Purvaiņu-dumbrāja un niedrāja meža augšanas apstākļu tipi sastāda 14,5%.

Lielākajā daļā meža nogabalu sastopami atsevišķi veci ozoli un paaugā arī ir jaunie ozoli, bet 7,3 ha mežaudžu (10,2 %) audžu sastāvā ir no 100 līdz 300 gadu veci ozoli.

Lieguma teritorijā apsekošanas laikā atrasti **4 ozolu dižkoki**: viens koks 5,85 m apkārtmērā, divi - 5,30 m, viens - 5,00 m, bet vienai priedei apkārtmērs tuvu dižkoka izmēriem – 2,85 m (2. pielik.).

Valdošās koku sugas dabas liegumā "Mugurves pļavas"

Valdošā suga	Platība, ha	%
Baltalksnis	33,4	37,1
Bērzs	13,9	15,4
Goba	8,4	9,3
Ozols	7,3	8,1
Priede	4,7	5,2
Melnalksnis	2,7	3,0
Apse	0,7	0,8
Egle	0,6	0,7
Izcirtums	0	0,0
Kopā:	71,7	100

Lieguma teritorijas valdošā koku suga ir baltalksnis (37,1%) (2. tab.). Tas ir izskaidrojams ar to, ka pļavas sākušas tikai salīdzinoši nesen aizaugt, jo vēl 1924. gada kartēs lieguma teritorijā meži aizņem pavisam nelielu daļu. Lielākajā teritorijas daļā bija pļavas un parkveida pļavas. Aizaugušas parkveida pļavas, kas izdalītas kā meža zeme, aizņem 33,7 ha, bet aizaugušas pļavas - 19,5 ha.

Meža augšanas apstākļu tipi dabas liegumā "Mugurves pļavas"

Meža augšanas apstākļu tips	Platība, ha	% no dabas lieguma teritorijas mežiem
Vēris	32,7	45,6
Slapjā gārša	8,9	12,4
Dumbrājs	8,3	11,6
Damaksnis	8,1	11,3
Gārša	5,1	7,1
Slapjais vēris	3,5	4,9
Niedrājs	2,1	2,9
Slapjais damaksnis	1,8	2,5
Šaurlapju ārenis	0,7	1,0
Platlapju ārenis	0,5	0,7
Kopā:	71,7	100,0

Dabiskie meža biotopi

23,9 ha meža atbilst dabiskā meža biotopu (turpmāk – DMB) kritērijiem. Ir tikai divi dabiskā meža biotopu tipi, tas ir **Platlapju meži** un **Biokoks**, un abi ir saistīti ar vecu ozolu klātbūtni (4. tab., 3. pielik.). Kopā DMB aizņem 33,3 % no kopējās lieguma mežu platības. Visi DMB pārklājas pilnībā vai daļēji ar parkveida pļavām dažādā aizauguma pakāpē.

4. tabula

Dabiskie meža biotopi dabas liegumā "Mugurves pļavas"

	Īpašuma nosaukums	Apsaimniekotājs	Kad.Nr.	Kv	Nog	DMB	ha
1	Ozolkrasti	190703121	50900110018	1	1	PLAT, KOKS	0,2
2	Ozolkrasti				2	PLAT, KOKS	1,3
3	Ozolkrasti				3	KOKS	0,2
4	Dravenieki	680503954	50900110016	1	1	KOKS, PLAT	3,2
5	Dravenieki				5	KOKS	0,4
6	Vecbirņi-1	190703133	50900110014	1	7-1	PLAT, KOKS	0,4
7	Vecbirņi-2				9	PLAT, KOKS	0,8
8	Vecbirņi-3				16	KOKS	0,7
9	Vecbirņi-4				18	PLAT, KOKS	1,3
10	Vecbirņi	190703264	50900110009	1	2,1	PLAT, KOKS	0,9
11	Vecbirņi				9	KOKS	0,2
12	Zandas		50900110027		1	PLAT, KOKS	1,1
13	Valsts	680507111	50900100005	546	28	PLAT, KOKS	1,5
14	Valsts				26	KOKS	0,2
15	Valsts				29	PLAT, KOKS	0,2
16	Ineses		50900100023	88	1	PLAT, KOKS	1,7
17	Ineses			86	1	KOKS	0,9
18	Ineses			85	2	PLAT, KOKS	1,2
19	Raiti		50900100028	90	1	KOKS	0,4
20	Pededznieki	680575002	50900100015	1	24	PLAT, KOKS	1,6
21	Pededznieki				7	KOKS	0,8
22	Pededznieki				15,1	KOKS	0,4
23	Pededznieki				21,1	KOKS	1,8
24	Pededznieki				22	KOKS	0,2
25	Pededznieki				23	KOKS	0,2
26	Pededznieki				19,1	PLAT, KOKS	1,8
27	Pededznieki				19	KOKS	0,3
Kopā:							23,9

Īpaši aizsargājami biotopi

Dabas liegumā atrodas viens īpaši aizsargājams meža biotops: **Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju krastos** (49,1 ha, dabas lieguma Z daļā) (3. pielik.).

Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi

Dabas liegumā sastopams viens biotops **91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju krastos** (49,1 ha, galvenokārt lieguma Z daļā) (3. pielik.).

1.4.3.3. Saldūdens biotopi

Pededze ir viena no lielākajām meandrējošām upēm Latvijā, kur var vērot vecupes visās to attīstības stadijās, sākot no vecupes veidošanās līdz vecupes pilnīgai aizaugšanai.

Dabas liegumā konstatēti sekojoši upju biotopi (pēc Latvijas biotopu klasifikācijas (Kabucis, 2001)): vecupes, bebraines, periodiski izzūstošas lāmas, straujteses posmi upēs ar kladoforu un ūdenssūnu audzēm, smilšu sēres, upju piekrastes virsūdens augu josla, saliktā ūdensaugu josla upēs, peldaugu (lemnītu) augājs upēs, upju krasti bez veģetācijas, taču biežāk sastopams ir biotops upju krasti ar amfībisku veģetāciju.

C. Stāvoši ūdeņi

Teritorijā ir samērā daudz stāvošu ūdeņu – dažāda lieluma, formas vecupes dažādās attīstības stadijās, bebraines, kā arī periodiski izzūstošas lāmas (sīkūdeņi).

C.5. Vecupes

Teritorijā esošās vecupes ir visai daudzveidīgas. Daudzveidību nosaka gan vecupju vecums, novietojums ainavā, lielums, augājs u.c. faktori. Teritorijā ir samērā plaši pārstāvētas gan relatīvi jaunas (tuvu upei, mazāk aizaugušas un tml.), gan stadiāli vecākas (tālāk no upes, bieži stipri aizaugušas vai pat izzūdošas) vecupes. Pēc novietojuma ainavā teritorijā ir sastopamas gan atklātas (pļavās), gan noēnotas (mežos, krūmājos) vecupes. Šie, kā arī citi faktori ir noteicošie vecupju augāja attīstībai. Dotajam reģionam šeit konstatēts daudzveidīgs augājs ar dažādām tā aizņemtajām platībām un struktūrām. Vecupju krastos un piekrastēs konstatēts gan doņu un zemo grīšļu augājs (retāk), gan augsto grīšļu augājs (biežāk). Atsevišķās vietās vecupju piekrastēs sastopami nelieli niedrāji, upes kosas, ežgalvīšu virsūdens audzes, kā arī ir dažāda platuma purva skalbēm un kosām aizaugušas krasta joslas u.c. Atsevišķās vecupēs dominē brīvi peldošo ūdensaugu – spirodelu un ūdensziedu augājs, kā arī pavedienveida zaļajļu segas.

C.8. Bebru dīķi (bebraines)

Teritorijā esošajās bebrainēs ir pārstāvētas gan ar ūdensaugiem bagātākas un nabadzīgākas vietas, bezaugāja zemsedze un tml.

C.9. Periodiski izzūstošas lāmas (sīkūdeņi)

Periodiski izzūstošas lāmas konstatētas uz mežu un pļavu ceļiem.

D. Upes

Tekošos ūdeņus teritorijā pārstāv Pededze un Mugurupe (īss posms), kā arī atsevišķas mazākas pietekas-grāvji. Pededzē noēnoti posmi mijas ar atklātiem, saules apspīdētiem posmiem. Nelielās platībās Pededzē sastopami biotopi D.2. Straujteses posmi upēs ar kladoforu un ūdenssūnu audzēm. Abās upēs vāji izteikts biotops D.5. smilšu sēres un D.7. Upju piekrastes virsūdens augu josla (čumurainais puķumeldrs *Butomus umbellatus*, parastais miežubrālis *Typhoides arundinacea* u.c.). Atsevišķās vietās izveidojies biotops D.8. Saliktā ūdensaugu josla upēs, ko veido mozaīkveidā

veido pamatā Alpu glīvenes *Potamogeton alpinus*, mazāk čemurainais puķumeldrs *Butomus umbellatus*, ežgalvītes *Sparganium* u.c.

Biotops D.9. Peldaugu (lemnītu) augājs upēs veidojas atsevišķās vietās pirms koku sagāzumiem. Pededzē, līkumu iekšējās malās, konstatēts biotops D.10. Upju krasti bez veģetācijas, taču biežāk sastopams ir biotops D.11. Upju krasti ar amfībisku veģetāciju.

Attiecībā uz ūdens kvalitāti, Pededze ir vidēji piesārņota upe, tāpat kā lielākā daļa Latvijas upju, un tās saprobitātes indekss ir 1,92 (LVA, 2002, Latvijas upju kvalitātes kartes).

Īpaši aizsargājami biotopi

Dabas liegumā atrodas 2 īpaši aizsargājami saldūdens biotopi: **vecupes un upju straujtes** (3. pielik.).

Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi

Izdalīti divi biotopi: **3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju** (vecupes, kas ir kā nelieli eitrofi ezeri) un **3260 Upju straujtes** (vienā upes posmā lieguma D daļā) (3. pielik.).

1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums

Dabas liegums (269 ha) aizņem aptuveni 1,6 % no Stradu pagasta platības (173,5 km² jeb 173 50 ha). 48 ha no dabas lieguma „Mugurves pļavas” atrodas Litenes pagasta teritorijā. Stradu pagastā atrodas dabas liegums “Audīles meži” (87 ha) un daļa no dabas lieguma “Pededzes lejtece” (1313 ha). Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem aptuveni 10 % no Stradu pagasta teritorijas. Lielāko daļu, aptuveni 70%, dabas liegumā aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes, 22,6 % aizņem meži, bet aptuveni 7% upes, grāvji, viensētas un citas zemes.

Dabas liegumā “Mugurves pļavas” ir 23 zemes īpašnieki (A. pielikums) un lielākā daļa lieguma zemes atrodas privātpašumā.

1.5.1. Demogrāfiskā analīze

Lieguma teritorija ir mazapdzīvota, tajā atrodas tikai divas viensētas un viena bijusī mājvieta, dažas viensētas atrodas netālu no lieguma robežām. Aptuveni piecus kilometrus uz ziemeļrietumiem atrodas Stradu pagasta centrs un septiņus kilometrus uz ziemeļaustrumiem no dabas lieguma atrodas Litenes pagasta centrs. Stradu pagastā dzīvo 2112 iedzīvotāji, Litenes pagastā dzīvo 1250 iedzīvotāji un tuvākā lielākā apdzīvotā vieta (~ 10 km), ir Gulbene (9199 iedzīvotāji) (<http://www.pmlp.gov.lv>).

Stradu pagastā, no 2112 iedzīvotājiem, 65,2 % ir darbspējas vecumā, 17,3 % virs darbspējas vecuma un 17,5 % - līdz darbspējas vecumam (<http://www.pmlp.gov.lv>; dati uz 01.01.2005).

1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi

1.5.2.1. Dabas aizsardzība

Dabas aizsardzība ir teritorijas prioritārais izmantošanas veids, to nosaka teritorijas aizsardzības statuss. Pārējie teritorijas izmantošanas veidi jāorganizē tā, lai tie negatīvi neietekmētu teritorijas dabas aizsardzības vērtības. Dabas lieguma robežas nav atzīmētas dabā ar MK noteikumos Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārīgie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (22.07.2003) 1. pielikumā minētajām informatīvajām zīmēm, tātad patreiz dabas liegums nav dabā atpazīstams.

1.5.2.2. Lauksaimniecība

Teritorijas galvenais izmantošanas veids ir lauksaimniecība (pļaušana), jo nozīmīgu lieguma daļu aizņem pļavas (~50 %). Dabas liegumā pļaušana, ja tā tiek veikta pēc 10. jūlija, un saskaņā ar labas lauksaimniecības praksi, kā arī ekstenzīva ganīšana, ir ideālais apsaimniekošanas veids, kas sekmē daudzu putnu sugu saglabāšanos.

Dabas liegumā atrodas 153 ha bioloģiski vērtīgas pļavas (1. pielik.). Stradu pagastā 2005. gadā 21 juridiskas vai fiziskas personas pieteikušās uz apakšpasākumu "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" dabas liegumos „Mugurves pļavas” un „Pededzes lejtece”, kopējā apsaimniekotā platība bija 231,32 ha (*Informācija no Lauku atbalsta dienesta*). Lielākā daļa dabas lieguma „Mugurves pļavas” pļavu 2005. gadā tika nopļautas.

1.5.2.3. Mežsaimniecība

Teritorijā atrodas 71,7 ha meža zemes, un lielākā daļa meža zemes pieder privāto zemju īpašniekiem. 3 ha meža zemes atrodas a/s „VAS "Latvijas valsts meži"" Austrumvidzemes mežsaimniecības tiesiskajā valdījumā. Līdz dabas lieguma statusa piešķiršanai, teritorijas mežos veikta mežsaimnieciskā darbība saskaņā ar vispārējo likumdošanu (Latvijas Republikas Meža likums (24.02.2000.)) attiecībā uz meža apsaimniekošanu. Daļai no privāto mežu īpašumiem nav veikta meža inventarizācija.

1.5.2.4. Medības

Teritorijā notiek dažāda veida medības: gaides medības, kolektīvās medības. Tiek medīti aļņi, stirnas u.c meža dzīvnieki. Dabas lieguma teritoriju medībām izmanto medību klubs „Ievugravas”. Lai gan medību kluba lietošanā esošā teritorija dabas liegumā ir neliela, tā ir nozīmīga medībām, jo kopā ar platībām ārpus dabas lieguma tā veido vienotu medību teritoriju. Ar medībām saistītas saimnieciskās darbības dabas liegumā nenotiek.

2004. gadā lieguma teritorijā nošauts viens dzīvnieks.

1.5.2.5. Tūrisms un atpūta

Tūrisma infrastruktūra dabas liegumā nav izveidota. Pededze tiek izmantota laivu tūrismam. Tūrismam Pededze izmantojama visu sezonu no Litenes, augstā ūdens līmenī no Māilupes (<http://www.vertikalex.lv>). Precīzas informācijas par teritorijas apmeklētāju skaitu nav. Pēc Gulbenes Tūrisma informācijas centra sniegtās informācijas, 2004. gadā 3 grupas (aptuveni 20 cilvēki) griezušās informācijas centrā par laivošanas iespējām Pededzē. Tomēr reālais cilvēku skaits gadā, kas apmeklē dabas liegumu, noteikti ir daudz lielāks.

Upēs tiek makšķerētas zivis. Makšķerē gan pagasta iedzīvotāji, gan teritorijas viesi. Pededzes kreisajā krastā atrodas divas ugunsgrūva vietas (6. pielik.). Lieguma Z daļā Pededzes šķērsošanai tiek izmantots nokritis ozols.

1.5.2.6. LIFE Daba projekta "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" finansētās aktivitātes

Dabas liegumā „Mugurves pļavas” 2005. gadā veiktas vai vēl tiks veiktas sekojošas aktivitātes palieņu pļavu biotopu un sugu saglabāšanai:

- Krūmu, koku izciršana - 16,85 ha
- Pirmreizējā pļaušana - 31,15 ha
- Ozolu attīrīšana no krūmiem - 5,5 ha

1.5.3. Sociālekonomiskais novērtējums

Dabas lieguma pļavas ir ekonomiski nozīmīgas bioloģiski vērtīgo pļavu īpašniekiem, īpaši, ja tiek apsaimniekotas lielas platības, jo saskaņā ar Lauku attīstības plānu, ir iespējas saņemt vairākus atbalsta maksājumus (*skat. sadaļu 1.1.1.2.*).

Jāatzīmē viena būtiska atšķirība starp pļavu apsaimniekošanas motivāciju agrāk un tagad. Ja 1930-ajos gados pļavu apsaimniekošana galvenokārt tika veikta, lai uzturētu lopus un nodotu pienu vai gaļu, tad patreiz pļavu apsaimniekošanas galvenais mērķis nav uzturēt piena vai gaļas lopkopību apkārtnē, jo tas bieži ir ekonomiski neizdevīgi. Dažreiz nopļauto sienu nav pat kur realizēt. Arī sienu kvalitāte kā lopbarībai, sakarā ar vēlo pļaušanu, kas it īpaši ietekmē palieņu pļavas, ir zemāka nekā agrāk pļautam sienam. Pļavas šobrīd tiek apsaimniekotas tikai tāpēc, ka par to uzturēšanu tiek maksāti subsīdiju maksājumi.

Sakarā ar dabas lieguma statusa piemērošanu, lieguma teritorijā ir aizliegta galvenā cirte, rekonstruktīvā cirte, kā arī kopšanas cirtei ir vecuma ierobežojumi, kas rada meža īpašniekiem ekonomiskus zaudējumus. Pozitīvs fakts ir nesen pieņemtais likums „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās, (30.06.2005). Likums paredz nosacījumus, ar kādiem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās aizsargājamās teritorijās, un šīs kompensācijas piešķiršanas kārtību. Likums stājas spēkā 2006. gada 1. janvārī.

Dabas liegums ir nozīmīgs mednieku klubam "Ievugravas" kā apsaimniekojamās medību teritorijas daļa.. Dabas lieguma izmantošana tūrismam pašreiz nav ne pagastam, ne iedzīvotājiem papildus ienākumu avots. Lieguma apmeklētāji bieži izbraukā pļavas, nobrauc no koplietošanas ceļiem un atstāj sadzīves atkritumus Pededzes krastos.

II Teritorijas novērtējums

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori

Dabas liegums ir daļa no Pededzes ielejas un kopā ar tam ziemeļos pieguļošo dabas liegumu "Sitas un Pededzes lejtece" un uz dienvidiem netālu esošo liegumu "Pededzes lejtece" veido nozīmīgu upju un to palieņu ekosistēmu Austrumlatvijā. Līdztekus tādām reģionāli nozīmīgām funkcijām kā pavasara palu ūdeņu novadīšana, viena no nozīmīgākajām Pededzes funkcijām ir zivju un citu dzīvnieku un arī augu migrācijas ceļa nodrošināšana.

Dabas liegums reprezentē galvenokārt Austrumlatvijas zemienei raksturīgus biotopus – izteikti meandrējošas upes, plašas palieņu pļavas un parkveida pļavas ar ozoliem. Teritorijas bioloģisko vērtību apstiprina fakts, ka šī teritorija iekļauta Natura 2000 vietu sarakstā, kas ir Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Dabas liegumā atrodas 7 Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi un 4 Biotopu direktīvas II pielikuma bezmugurkaulnieku sugas, kā arī 18 Putnu direktīvas I pielikuma sugas (5. tab.).

Teritoriju ietekmē HES darbība, kas atrodas uz Pededzes upes Alūksnes rajona Jaunannas pagastā. Vidēji ūdens līmenis ir zemāks par 1 m. Protams, arī agrāk veiktā meliorācija liegumā un tā apkārtnē un Mugurves iztaisnošana ietekmē dabas lieguma hidroloģisko stāvokli – laiks, kad pļavas ir applūdušas, visticamāk ir mazāks nekā pirms meliorācijas, kas savukārt sekmē krūmu un koku ieviešanos pļavās, kā arī krūmu joslu veidošanos gar grāvjiem, kas daudzviet padara pļavas nepiemērotas pļavās ligzdojošiem putniem. Protams, arī apsaimniekošanas pārtraukšana ir veicinājusi pļavu aizaugšanu ar krūmiem un kokiem.

5. tabula.

Dabas vērtības dabas liegumā "Mugurves pļavas"

Biotopi

Latvijā īpaši aizsargājami biotopi, dižkoki	Platība, ha /skaits	EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi	Platība, ha
Upju straujtecēs	1 posms	3260 Upju straujtecēs	1 posms
Vecupes	7 ha	3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar...	7 ha
Parkveida pļavas	11,6 ha	6530* Parkveida pļavas	12,9 ha
Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienēs	49,1 ha	91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienēs	49,1 ha
		6450 Upju palieņu pļavas	142,3
		6510 Mēreni mitras pļavas	9,4
		6270* Sugām bagātas atmatu pļavas	4,6
DMB (PLAT, KOKS) ²	23,9 ha		
Dižkoki (ozoli)	4		

Sugas

Īpaši aizsargājamas sugas	Sugu skaits
Augu, sēņu, ķērpju sugas, no tām	5
EP Biotopu direktīvas II pielikuma sugas	1
Putnu sugas, no tām	18
EP Putnu direktīvas I pielikuma sugas	18
Bezmugurkaulnieku sugas, no tām	6
EP Biotopu direktīvas II pielikuma sugas	4
Zīdītāju sugas, no tām	1
EP Biotopu direktīvas II pielikuma sugas	1

² DMB bieži pārklājas ar Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu 91F0

2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori

2.2.1. UPES

Dabas aizsardzības vērtības

Pededze un Mugurve ir galvenās dabas vērtības dabas liegumā, jo upes

- Veido un lielā mērā arī uztur palieņu pļavas un tur dzīvojošās augu un dzīvnieku sugas, tai skaitā retās un aizsargājamās;
- Ir dzīvotne upēs dzīvojošām augu un dzīvnieku sugām;
- Pilda ekoloģiskā koridora funkcijas augu un dzīvnieku migrācijā;
- Nodrošina pazemes, lietus, sniega un ledus ūdeņu aizplūšanu no upes baseina un no dabas lieguma;
- Meandrējot veido vecupes, kas ir dzīvotne ūdenstilpēm raksturīgām augu un dzīvnieku sugām.

Sociālekonomiskās vērtības

Pazemes un virszemes ūdeņu novadīšanu, ko veic Pededze un tās pietekas, ir nozīmīga apkārtnes lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, jo no ūdens noteces ir atkarīgs, kad varēs sākt dažādas lauksaimnieciskās vai mežsaimnieciskās darbības gan liegumā, gan tā apkārtnē. Upes ir nozīmīgas maksšķerēšanai un ūdenstūrismaam.

Dabiska, līkumaina upes ieleja ar ozoliem upes krastos veido pievilcīgu ainavu, kas veicina lieguma apmeklēšanu, īpaši ūdenstūristu vidū.

Ietekmējošie faktori

Upju funkcionēšanu un tātad arī visu lieguma vērtību saglabāšanos ietekmē vai ir ietekmējis:

- Mugurves iztaisnošana;
- Meliorācija liegumā un tā apkārtnē,
- HES darbība uz Pededzes Jaunannas pagastā (kopš 2001. gada).

Augstāk minēto ietekmju rezultātā Pededzē visticamāk ir samazinājies palu ilgums, caurplūdums, kā rezultātā var izmainīties pļavu veģetācija, palieņu augšņu granulometriskais sastāvs.

2.2.2. PĻAVAS

Dabas aizsardzības vērtības

- Pļavas ir dzīvotne un/vai barošanās vieta virknei augu un dzīvnieku sugu, tai skaitā retu un aizsargājamu;
- Dabas liegumā ir 153 ha bioloģiski vērtīgu zālāju, un visas pļavas ir arī iekļautas EP Biotopu direktīvas I pielikumā;
- Plašas palieņu pļavas veido Pededzes ielejai raksturīgo ainavu.

Sociālekonomiskās vērtības

Tieši izmantojamās vērtības

- Visas dabas liegumā esošās pļavas ir iekļautas bioloģiski vērtīgo zālāju skaitā, par kuru apsaimniekošanu zemes īpašniekiem vai lietotājiem ir iespēja saņemt subsīdiju maksājumus no Lauku atbalsta dienesta;

Ietekmējošie faktori

Pozitīvi tieši ietekmējošie faktori

- Lielākā daļa pļavas tiek atkal apsaimniekotas (pļautas, izcirsti krūmi) kopš 2004. gada.

Negatīvi tieši ietekmējošie faktori

- Meliorācija un Mugurves taisnošana
Meliorācija sekmē ūdens ātrāku aizplūšanu uz Pededzi, kā rezultātā pļāvās krītas ūdens līmenis, kas savukārt veicina pļavu aizaugšana ar krūmiem un kokiem.

- Pļavu apsaimniekošanas pārtraukšana
Sakarā ar pāreju no padomju saimniecībām un kolhoziem uz privātīpašumu, daļa pļavu 1980-to gadu beigās vairs netika apsaimniekotas, kas sekmēja pļavu aizaugšanu.

- Bebru darbība
Dažviet pļavu vietā ir izveidojusies bebraine - slapjajos krūmājos Grīviņu pļavu Z. Bebru darbība vērojama arī vecupēs, Pededzē un lieguma robežgrāvjos, bet nekādi postījumi un uzpludinājumi 2005. gada vasarā netika konstatēti.

Netieši ietekmējošie faktori

- Zemes īpašnieku informētība par iespējām pieteikties subsīdiju maksājumiem un interese pieteikties šiem maksājumiem Lauku atbalsta dienestā
Zemes īpašnieki ir informēti par iespējām saņemt subsīdiju maksājumus no Lauku atbalsta dienesta.

Indikators: pļavu platības, kas pieteiktas Bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanai LAD

- Pretrunas starp LAD prasībām BVZ apsaimniekošanā un palieņu dabas vērtību saglabāšanai nepieciešamo optimālo apsaimniekošanu
Saskaņā ar LAD prasībām, katru gadu zemes īpašniekam, kas pieteicies atbalsta maksājumam BDUZ, ir jānoplauj visa deklarētā BVZ platība, taču slapjajās ieplakās, kas bieži ir sastopamas palienēs, to nav nepieciešams darīt katru gadu. Tāpat no pļavu putnu saglabāšanas viedokļa būtu labāk atstāt šauras nepļautas joslas arī sausākajās pļavu daļās, lai putniem būtu kur patverties.

- pašvaldības interese veicināt dabas vērtību saglabāšanos pagasta teritorijā
Stradu un Litenes pagasta pašvaldības ir Latvijas Dabas fonda projekta LIFE04NAT/LV/000198 "Palienu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" partneri un piedalās projekta realizācijā.

2.2.3. MEŽI

Dabas aizsardzības vērtības

Dabas lieguma mežiem ir sekojošas dabas aizsardzības vērtības:

- Augu un dzīvnieku sugu, tai skaitā retu un aizsargājamu, dzīvotne vai barošanās vieta;
- Dabas liegumā ir 23,9 ha dabiskie meža biotopi,
- Dabas lieguma meži reprezentē Austrumlatvijas zemienei raksturīgus platlapju mežus upju palienēs;
- Meži ir nozīmīgs skābekļa avots.

Sociālekonomiskās vērtības

Tieši izmantojamās vērtības

- Meži kā koksnes resursi;

Dabas liegumā meži aizņem 71,7 ha, kas to īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem varētu būt naudas ieguves avots, tāpēc aktuāls ir jautājums par kompensācijām privāto mežu īpašniekiem par ierobežojumiem mežsaimnieciskajā darbībā.

Tieši ietekmējošie faktori

- *Mežsaimnieciskā darbība*

2001. gadā nelikumīgi ciršana bija z/ī „Vecbirņi- 1” 1 kv. 11. nog. 0,3 ha platībā.

- *Dabiskā sukcesija*

Dabiskās sukcesijas rezultātā platlapju mežos ir ieviesušies jauni bērzi, egles, apses, kas samazina meža biotopu piemērotību daudzām retām augu un dzīvnieku sugām.

Netieši ietekmējošie faktori

Dabas lieguma vērtīgāko mežaudžu saglabāšanos pozitīvi ietekmēs likuma „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās”(30.06.2005) stāšanās spēkā un attiecīgo likuma normu ieviešana, kas paredz vai nu zemes maiņu vai vienreizēju kompensāciju zemes īpašniekam par negūtajiem ienākumiem no mežsaimnieciskās darbības.

2.2.4. ATSEVIŠĶI AUGOŠI VECI OZOLI

Dabas liegumā atrodas daži desmiti atsevišķi augoši ozoli, kas ir gan dzīvotne retām augu (ķērpji) vai dzīvnieku sugām (lapkoku praulgrauzis, marmora rožvabole), gan nozīmīgs Pededzes ielejas ainavas elements.

Diemžēl daudzi ozoli ir ieauguši krūmos un kokos un tādējādi nav piemēroti sugām, kuru eksistencei nepieciešami saules apspīdēti ozoli. Arī ainaviskā ziņā krūmos ieauguši ozoli nav vairs tik pievilcīgi.

2.2.5. AINAVA KĀ DABAS UN SOCIĀLEKONOMISKA VĒRTĪBA

Dabas liegumam ir liela ainaviskā vērtība, jo tur sastop Pededzes ielejai raksturīgu ainavu – izteikti meandrējošu upi un plašas palieņu pļavas ar ozoliem. Šāda upju ieleju ainava ir raksturīga galvenokārt Austrumlatvijas zemienei. Ainavas saglabāšanā vislielākā nozīme ir cilvēkam, jo tieši pļavu apsaimniekošana, veco mežaudžu saglabāšana, krūmu un nevēlamo koku izciršana aizaugušajās pļavās ir ainavu saglabājošas darbības.

Pie sociālekonomiskajām vērtībām attiecībā uz visu liegumu var pieskaitīt:

○ Dabas liegums kā medījamo dzīvnieku uzturēšanās vieta
Medījamie dzīvnieki (aļņi, stirnas, brieži, bebri, mežacūkas, pīles) izmanto gan dabas liegumā esošās pļavas un krūmājus, gan arī teritorijas ārpus lieguma kā dzīves un barošanās vietu.

○ Dabas liegums kā rekreācijas objekts
Pededze ir gan populārs ūdenstūrisma objekts, gan atpūtas objekts (pikniki, makšķerēšana). Pieaugot apmeklētāju plūsmas intensitātei, vēlams iegūt informāciju

par laivu un cilvēku skaitu, kas ceļo pa Pededzi, kā arī par teritorijas apmeklētāju skaitu.

- Dabas vērtības kā zinātnisko pētījumu objekts

Dabas lieguma augu un dzīvnieku valsts ir nozīmīgs pētījumu objekts, īpaši tas attiecas uz tādām īpaši aizsargājamām sugām kā ķikuts un lapkoku praulgrauzis.

2.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tās ietekmējošie faktori

Šajā nodaļā aplūkotas tās īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas, kurām nepieciešami īpaši pasākumi to populācijas saglabāšanā, neskaitot pļavu pļaušanu.

2.3.1. Bezmugurkaulnieki

Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*

Lapkoku praulgrauzis konstatēts 10 vietās. Sugas populācijas saglabāšanos dabas liegumā negatīvi ietekmē vecu ozolu izeaugšana krūmos un kokos. Svarīgs faktors sugas ilglaicīgai pastāvēšanai liegumā ir arī ozolu kontinuitātes nodrošināšana.

2.3.2. Putni

Mazais ērglis *Aquila pomarina*

Mazajam ērglim paliņu pļavas ir nozīmīgs barošanās biotops. Dabas liegumā barojas 1 līdz 3 pāri. Suga ligzdo liegumam blakus esošajos mežos, bet nav zināms tieši kur, kas savukārt nozīmē, ka sugas ilglaicīgu pastāvēšanu apkārtņē var ietekmēt mežsaimnieciskā darbība.

Mazā ērgļa ligzdu apzināšana ārpus dabas lieguma iekļauta dabas lieguma „Sitas un Pededzes paliene” dabas aizsardzības plāna pasākumos.

2.4. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums, iesaistīto pušu intereses

Lai saglabātu lieguma dabas vērtības nepieciešama pļavu regulāra apsaimniekošana un vērtīgo meža nogabalu atstāšana dabiskai attīstībai, vietām nepieciešama atsevišķu koku izciršana mežaudzēs. Nenoliedzami svarīgs faktors ir Pededzes hidroloģiskais stāvoklis - tam jābūt tādām, lai pļavas ik gadu applūstu un palu ilgums būtu ne mazāks vai pat lielāks kā pašreiz.

Analizējot dabas lieguma apsaimniekošanā iesaistīto pušu intereses (skat. 6. tab.), būtiskas pretrunas netika konstatētas. Ir skaidrs, ka dabas vērtību saglabāšana Pededzes ielejā ir atkarīga arī no ārpus dabas liegumam esošajām aktivitātēm, īpaši tas attiecas uz Pededzes upes ielejas apsaimniekošanu, kā arī potenciālo piesārņojumu no lauksaimnieciskās darbības upes baseinā un no tā vai ir plānota apkārtējo mežu meliorācijas sistēmas atjaunošana.

Analizējot dabas lieguma un Pededzes upes kopumā dabas un sociālekonomiskās vērtības, patreiz iezīmējas divi konflikti.

- meža īpašnieku vēlme veikt mežsaimniecisko darbību un dabas vērtību saglabāšana.

- HES īpašnieka vēlmi saņemt maksājumus par alternatīvās elektroenerģijas ražošanu un Pededzes dabisko funkcionēšanu, kas nodrošina nepieciešamos apstākļus palieņu pastāvēšanai.

Svarīgs faktors pirmā konflikta atrisināšanā ir likuma "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās" stāšanās spēkā (01.01.2006) un atbilstošo normatīvo aktu pieņemšana. Savukārt risinājums otrā konflikta atrisināšanā patreiz nav zināms.

Kā pozitīvs un īpaši svarīgs faktors jāmin zemes īpašnieku iespēja pieteikties un saņemt subsīdiju maksājumus no LAD par bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu, kas bija galvenais iemesls pļavu apsaimniekošanas atsākšanai.

Analizējot pušu intereses un pienākumus jāatzīmē, ka LVĢMA nespēj pagaidām finansēt nepieciešamo monitoringa parametru veikšanu. Pašreiz dabas lieguma teritorijā īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu monitorings netiek veikts.

Balstoties uz īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību valstī un citur Eiropā, noteiktas dabas aizsardzības prioritātes dabas liegumā. Augstākā prioritāte ir sugām un biotopiem, kuri Latvijā ir ļoti reti un lokāli izplatīti, tipiski Austrumlatvijas zemienei, kuri ir iekļauti Biotopu direktīvas vai Putnu direktīvas pielikumos, un tātad to saglabāšanai dabas liegumam ir vislielākā nozīme. Tie ir:

- Pļavās ligzdojošie putni,
- Upju palieņu pļavas,
- Parkveida pļavas,
- Lapkoku praulgrauzis,
- Dabiskie meža biotopi – veci platlapju meži,
- Atsevišķi augoši veci ozoli.

Patreiz būtiskas pretrunas starp nepieciešamajiem pasākumiem augstāk minēto prioritāro dabas vērtību saglabāšanā nav.

Ieinteresētās puses un to intereses un pienākumi dabas liegumā "Mugurves pļavas" un iespējamais ieguldījums dabas vērtību saglabāšanā

Ieinteresētā puse	Intereses un/vai pienākumi teritorijā	Iespējamais vai esošais ieguldījums dabas aizsardzības plāna īstenošanā vai ietekme uz dabas vērtību saglabāšanu
Stradu un Litenes pagastu padomes	Pārstāvēt iedzīvotāju intereses, sekmēt pagasta attīstību	Ir LIFE04BAT/LV/000198 projekta „Palieņu pļavu atjaunošana ES sugām un biotopiem” partneri. Var sekmēt DAP ieviešanu.
Privāto zemju īpašnieki	Apsaimniekot pļavas un mežus Saņemt subsīdijas par BVZ apsaimniekošanu, saņemt kompensācijas par ierobežojumiem mežsaimnieciskajā darbībā	Apsaimniekojot pļavas un mežus dabai draudzīgā veidā veicina dabas vērtību saglabāšanos
Vides ministrija	Nodrošināt dabas aizsardzības likumdošanu, saglabāt dabas aizsardzības vērtības	Var atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai
Dabas aizsardzības pārvalde	Administrēt DL, kamēr nav izveidota apsaimniekošanas struktūra	Var atbalstīt un finansēt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai. Var sniegt informāciju par citiem finansu avotiem dabas aizsardzības plāna realizācijai.
Madonas rajona reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļa	Pārraudzīt dabas aizsardzības likumdošanas normu ievērošanu	Var atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai Seko līdz dabas aizsardzības plāna sagatavošanai un ieviešanai
a/s „VAS „LVM”” Austrumvidzemes mežsaimniecība	Veikt mežsaimniecisko darbību, saglabāt dabas vērtības DL	Var finansēt un arī realizēt atsevišķus dabas aizsardzības plāna pasākumus attiecībā uz valsts mežiem Apsaimniekojot mežus liegumā un tā apkārtnē dabai draudzīgā veidā sekmē dabas vērtību saglabāšanos
Valsts meža dienests, Gulbenes virsmežniecība, Gulbenes mežniecība	Pārraudzīt dabas aizsardzības likumdošanas normu ievērošanu meža zemēs	Var atbalstīt sagatavotos projektus dabas aizsardzības plāna ieviešanai Piedalās un seko līdz dabas aizsardzības plāna ieviešanai Var sniegt informāciju par medījamo dzīvnieku skaitu lieguma apkārtnē
Latvijas Dabas fonds, LIFE Daba projekts	Sagatavot DAP un sekmēt tā realizāciju	Var realizēt dabas aizsardzības plāna ieviešanas atsevišķus pasākumus vai sekmēt to realizāciju
Zinātnieki	Veikt pētījumus dabas liegumā	Var veikt pētījumus, kas nepieciešami dabas aizsardzības plāna sagatavošanai un īstenošanai
Medību klubs "Ievugravas" un individuālie mednieki	Medības uz lielajiem zīdītājiem, rudenī putnu medības	Saudzīgi veicot medības, sekmē dabas vērtību saglabāšanos
LVĢMA	Nodrošināt Nacionālo Bioloģiskās daudzveidības monitoringu valstī	Informācija par īpaši aizsargājamo sugu populāciju stāvokli un īpaši aizsargājamo biotopu stāvokli dabas liegumā
HES uz Pededzes īpašnieks (Jaunanna)	Saņemt maksājumus par alternatīvas elektroenerģijas ražošanu	HES darbība Jaunannā ietekmē Pededzes hidroloģisko stāvokli lejpus HES
Dabas tūristi	Ceļot ar laivām pa Pededzi, apskatīt dabas liegumu	Apmeklējot dabas liegumu dabai draudzīgā veidā, sekmē dabas vērtību saglabāšanos
Makšķernieki	Makšķerēt upēs un vecupēs	Apmeklējot dabas liegumu dabai draudzīgā veidā, sekmē dabas vērtību saglabāšanos

Apzīmējumi

DAP – dabas aizsardzības plāns; DL – dabas liegums; LVĢMA – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra

III Teritorijas saglabāšanas mērķi

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis

Dabas liegumā dominē atklātas palieņu pļavas, sastopamas parkveida pļavas, veci platlapju meži, atsevišķi augoši veci ozoli un īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas un pļavu īpašnieki ir ieinteresēti pļavu apsaimniekošanā.

3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam (2005. - 2015.)

Institucionālie aspekti

3.2.1. Dabas lieguma robežas ir atpazīstamas dabā,

3.2.2. Dabas lieguma zonējums ir atspoguļots Stradu un Litenes pagastu teritoriju plānojumos,

Dabas vērtības

3.2.3. Atklātas upju palieņu pļavas aizņem vismaz 153 ha,

3.2.4. Atjaunotas vismaz 45 ha aizaugušās upju palieņu pļavas,

3.2.5. Atjaunotas aizaugušās parkveida pļavas vai izcirsti koki un krūmi ap atsevišķi augošajiem vecajiem ozoliem vismaz 10 ha,

3.2.6. Veikta krūmu sakņu iznīcināšana vismaz 1 ha platībā,

3.2.7. Saglabāti dabiskie meža biotopi 23,9 ha platībā,

3.2.8. Saglabātas liegumā ligzdojošo īpaši aizsargājamo putnu sugu populācijas vismaz to patreizējā lielumā,

3.2.9. Saglabāta lapkoku praulgrauža populācija vismaz 10 ozolos un sekmēta sugas izplatīšanās dabas liegumā,

Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

3.2.10. Iegūta informācija par pļavās ligzdojošo putnu populācijas skaitliskajām izmaiņām pēc apsaimniekošanas pasākumu veikšanas,

Sabiedrības izglītošana un informēšana, tūrisms

3.2.11. Plašākai publikai ir pieejama informācija par dabas lieguma dabas vērtībām un to saglabāšanai nepieciešamajiem apsaimniekošanas pasākumiem,

3.2.12. Lielākā daļa pļavu īpašnieku ir pieteikušies atbalsta maksājumam BDUZ Lauku atbalsta dienestā;

3.2.13. Dabas liegumā ir labai draudzīgs tūrisms un atpūta,

Monitorings

3.2.14. Regulāri iegūta informācija par Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu, II pielikuma sugu un Putnu direktīvas I pielikuma sugu saglabāšanās stāvokli dabas liegumā.

IV Apsaimniekošanas pasākumi un zonējums

4.1. Apsaimniekošanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2005. līdz 2015. gadam. Pasākumi sakārtoti 6 tematiskās grupās: A. Institucionālie aspekti, B. Dabas vērtību saglabāšana, C. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings, D. Sabiedrības izglītošana un informēšana, E. Tūrisms un atpūta, F. ES nozīmes sugu un biotopu stāvokļa monitorings. 7. tabulā tiks apkopoti visi ieteiktie apsaimniekošanas pasākumi, sniegta atsauce uz šī pasākuma nepieciešamības pamatojumu iepriekšējās nodaļās, novērtēta pasākuma steidzamība (prioritāte) un vēlamais izpildes termiņš, kā arī nepieciešamie resursi un pasākuma potenciālais finansētājs.

Izmaksas ir aptuvenas, tās jāprecizē pirms katra pasākuma realizācijas.

Paskaidrojumi saīsinājumiem tabulā un tālāk tekstā

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

LIFE Daba projekts - projekts LIFE04NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem"

LVGMA - Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra

LVAf – Latvijas Vides aizsardzības fonds

DL – dabas liegums

7. tabula.

Apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums

<i>Pasākums</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Prioritāte un izpildes termiņš, potenciālais izpildītājs</i>	<i>Nepieciešamie resursi un potenciālais finansētājs</i>	<i>Izpildes indikatori</i>	<i>Skatīt pielikumu</i>
A. Institucionālie aspekti					
1. Speciālo dabas lieguma informatīvo zīmju izvietošana dabā	1.1.1.	II – vidēji prioritāri 2006./2007. Stradu pagasta padome	5 - 20 Ls/ 1 zīme DAP	Dabas lieguma robežas ir atpazīstamas dabā	6
2. Iekļaut teritorijas plānojumā dabas lieguma zonējumu	1.1.1.	I – prioritāri 2005	Stradu, Litenes pagastu pašvaldības	Dabas lieguma zonējums iekļauts pagastu teritorijas plānojumos	-
B. Dabas vērtību saglabāšana					
1. Pļavu pļaušana vai ganīšana vismaz 153 ha platībā	2.2.2.	I – prioritāri Katru gadu Zemes īpašnieki vai nomnieki	97 Ls/ha LAD	Dabas liegumā ir vismaz 153 ha atklātu pļavu	5
2. Krūmu izciršana vismaz 45 ha	2.2.2.	I – prioritāri Zemes īpašnieki vai nomnieki 2005. -2015	* Daļu - LIFE Daba projekts	Izcirsti 40 ha krūmu	5
3. Pirmreizējā pļaušana vismaz 65 ha	2.2.2.	I - prioritāri Zemes īpašnieki vai nomnieki 2005. - 2015.	* Daļu - LIFE Daba projekts	Pirmreizējā pļaušana veikta vismaz 40 ha	5
4. Ozolu atēnošana – izcērtot krūmus vismaz 10 ha	2.2.4 2.2.2.	I-prioritāri Zemes īpašnieki vai nomnieki 2005.-2015.	* Daļu - LIFE Daba projekts	Dabas liegumā ap ozoliem ir izcirsti vismaz 10 ha krūmu	5
5. 23,9 ha dabiskajos meža biotopos veikt biotopu kopšanu	2.2.3.	I - prioritāri Zemes īpašnieki sadarbībā ar Gulbenes VVM	100 - 200 Ls/ha LVAf, DAP	Dabiskie meža biotopi attīstās sabalansēti un tajos saglabājas dabas vērtības	F
6. Kontrolēta dedzināšana	2.2.2.	III -pieļaujams Zemes īpašnieki	0 Ls	Sekmēta pļavu veģetācijas atjaunošanās	5

7. tabula (turpinājums)

<i>Pasākums</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Prioritāte un izpildes termiņš, potenciālais izpildītājs</i>	<i>Nepieciešamie resursi un potenciālais finansētājs</i>	<i>Izpildes indikatori</i>	<i>Skatīt pielikumu</i>
7. Krūmu sakņu iznīcināšana 1 ha	2.2.2.	II - vidēji prioritāri Zemes īpašnieki	* LIFE Daba projekts līdz 2008.g	Iznīcinātas krūmu saknes 1 ha platībā	5
C Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings					
Īpaši aizsargājamo ligzdojošo putnu uzskaitē	1.4.2.2.	I – prioritāri 1 x gadā katru gadu Ornitologs	300 Ls/gadā LIFE Daba projekts pirmos trīs gadus	Informācija par ligzdojošo putnu skaita dinamiku apkopota LIFE Daba projekta atskaitē	-
D. Sabiedrības izglītošana un informēšana					
1. Bukleta par palieņu pļavu dabas vērtībām un to apsaimniekošanu izdošana	3.2.	II – vidēji prioritāri 2005 LIFE Daba projekts	1000 Ls LIFE Daba projekts	Buklets izdots un izplatīts ieinteresētajām pusēm	-
2. Bukleta par DL „Mugurves pļavas” izdošana	3.2.	II – vidēji prioritāri 2006/2007 LIFE Daba projekts	700 Ls LIFE Daba projekts	Buklets izdots un izplatīts ieinteresētajām pusēm	-
3. Informēt sabiedrību par dabas lieguma vērtībām un apsaimniekošanu plašsaziņu līdzekļos	3.2.	I – augsta prioritāte regulāri LIFE Daba projekts un partneri	LIFE Daba projekts	Regulāras publikācijas presē un internetā	-
E. Tūrisms un atpūta					
1. Uzcelt 2 skatu torņus	-	II - pieļaujams Zemes īpašnieks	6000 – 8000 Ls/ 1 tornis LVAF	Dabas liegumā atrodas 2 skatu torņi	6
2. Izveidot un izvietot dabā informatīvo stendu (ārpus dabas lieguma)	3.2.	II - vidēji prioritārs LIFE Daba projekts sadarbībā ar Stradu pagasta pašvaldību	200 - 300 Ls LIFE Daba projekts	Netālu no dabas lieguma atrodas informatīvais stends	6
3. Uzturēt divas ugunsкура vietas	-	II - vidēji prioritārs Zemes īpašnieki	50 - 100 Ls/ gadā viena vieta	Dabas liegumā tiek uzturētas 2 ugunsкура vietas	6
F. ES nozīmes sugu un biotopu stāvokļa monitorings					
Biotopu direktīvas I pielikuma biotopu un II pielikuma sugu un Putnu direktīvas I pielikuma sugu monitorings dabas liegumā	1.1.2.	II – vidēji prioritārs LVMĢA	500 - 600 Ls/gadā LVMĢA	Regulāri tiek iegūta informācija par ES nozīmes sugu un biotopu stāvokli dabas liegumā	-

Tālāk seko tabulā aprakstīto pasākumu apraksts.

* - izmaksas atkarīgas no pasākuma sarežģītības konkrētā vietā

A. Institucionālie aspekti

1. **Informatīvās zīmes aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai**, kādas tās ir saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 415 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (balta ozola lapa uz zaļa fona), kopumā nepieciešamas 12 vietās (6. pielik.). Ieteicamais izmērs - 150x150 mm.

2. Pasākums nepieciešams, lai pagasta plānojumā būtu atspoguļotas dabas aizsardzības prasības. **Dabas lieguma zonējumu parāda teritorijas plānojumā.** Pasākumu veic Stradu un Litenes pagastu pašvaldības.

B. Dabas vērtību saglabāšana

1. Pļavu pļaušana vai ganīšana.

Pasākums nepieciešams, lai saglabātu dabas vērtības pļavās. Lielākā daļa pļavu dabas liegumā ir izdalītas kā bioloģiski vērtīgās pļavas, kurām vēlams vēl pļaušana (pēc 10. jūlija) vai ekstensīva ganīšana. Patreiz dabas liegumā pļavas tiek pļautas gandrīz visas bioloģiski vērtīgās pļavas. 2005. gadā Stradu pagasta teritorijā, dabas liegumos "Mugurves pļavas" un "Pededzes lejtece" ir iesniegti pieteikumi BDUZ 231,32 ha platībā, no kuriem gandrīz puse ir dabas liegumā "Mugurves pļavas".

Lai gan patreizējie nosacījumi bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanā ir labai draudzīgi, vēlams būtu tos nākotnē nedaudz izmainīt, atbilstoši pļavu tipu specifikai.

Saskaņā ar Lauku atbalsta dienesta nosacījumiem katru gadu ir jānopļauj visa pieteiktā platība, taču palieņu pļavās, kur daudzviet ir slapjas ieplakas pļavu vidū, to nebūtu nepieciešams veikt katru gadu. Pietiktu, ja slapjās ieplakas pļautu vienu reizi trijos gados. Vēlams ir arī atsevišķu nepļautu joslu atstāšana pļavās, lai putniem būtu kur patverties pļaušanas laikā.

Tāpat aktuāls jautājums ir par atsevišķi augošajiem ozoliem, kritušajiem ozoliem, to zariem. Saskaņā ar LAD metodiku visi horizontālie ainavas elementi tiek izzīmēti arī no pļavu platībām, par kuru apsaimniekošanu tiek maksāti atbalsta maksājumi. Taču reāli arī ap šiem kokiem pļavas pļauj, un tas prasa pat lielāku darbu un laika ieguldījumu nekā klaju pļavu pļaušana.

Lielāku pļavu biotopu un sugu daudzveidību varētu panākt, ja pļaušana būtu dažādos laikos – un jo vēlāk tiktu pļava nopļauta, jo lielāks būtu atbalsta maksājums.

Nākotnē pieļaujama arī pļavu noganīšana. Ja plānoti aploki, tad minimālā aploka platība ir 30 ha, lai pļava būtu piemērota atklātās pļavās ligzdojošajiem putniem.

Pasākumu veic zemes īpašnieki, saņemot atbalsta maksājumus no LAD. Plānošanas periodā līdz 2006. gadam atbalsta maksājums par BDUZ ir 138 EUR/ha (97 Ls/ha) gadā.

2. Krūmu izciršana pļavās vismaz 45 ha

Dabas liegumā atrodas ar krūmiem, kokiem aizaugušas palieņu pļavas, kuras nepieciešams atjaunot. Izcērtot krūmus, tie jānocērt atstājot ne vairāk kā 5 cm virs zemes. Krūmu ciršana jāveic ziemā vai vēl rudenī un nocirstie krūmi no pļavām ir jānovāc. Jānocērt arī krūmi gar grāvjiem. Nākamajos divos gadus jāpļauj atvases.

Izmaksas atkarīgas no krūmu biežības konkrētā zemes gabalā.

Pasākumu veic zemes īpašnieki. 2005. gadā izcirsti ap 18 ha krūmu, ko finansēja LIFE Daba projekts „Palieņu pļavu atjaunošana”.

3. Pirmreizējā pļaušana vismaz 65 ha

Atklātās vietās, kur pļavas nav ilgstoši pļautas, veicama pļavu pirmreizējā pļaušana. Pirmreizējā pļaušana ir darbietilpīgs process, jo ir izveidojies biezs kūlas segums, kas apgrūtina pļaušanu. Šo pasākumu veic arī vietās, kur ir izcirsti krūmi.

Pasākumu veic zemes īpašnieki. 2005. gadā pirmreizējā pļaušana veikta ap 32 ha platībā, un to finansēja LIFE Daba projekts. Nākotnē finansējumu iespējams pieprasīt Dabas aizsardzības pārvaldē, Latvijas Vides aizsardzības fondā vai citviet.

Izmaksas ir dažādas, atkarībā no tā vai pļaušana notiek mehāniski, sienu pēc tam sasmalcinot vai ar rokām un sienu izvācot.

4. Ozolu atēnošana vai parkveida pļavu atjaunošana, izcērtot krūmus vismaz 10 ha

Pasākums nepieciešams, lai saglabātu saules apspīdētus ozolus, kas ir dzīves vieta lapkoku praulgrauzim un atjaunotu krūmos izaugušās parkveida pļavas. Šāds pasākums arī palielina dabas lieguma ainavisko vērtību.

Krūmus cērt ziemā vai vēlu rudenī, tos pēc tam izvedot no pļavām vai sadedzinot. Izmaksas atkarīgas no krūmu biežības konkrētā zemes gabalā.

Pēc tam veicama pļavu pirmreizējā pļaušana vai ganīšana.

Pasākumu veic zemes īpašnieki. 2005. gadā ozolu atēnošana veikta ap 6 ha platībā, un to finansēja LIFE Daba projekts.

Pasākuma nepieciešamību paredz arī Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* aizsardzības plāns (Latvijas Entomoloģijas biedrība, Pirmā redakcija).

5. 23,9 ha dabisko mežu biotopu veikta biotopu kopšana

Dabas liegumā atrodas vērtīgi dabiskie mežu biotopi ar veciem ozoliem un citiem platlapjiem (PLAT, BIODOKS). Šo nogabalu lielākajā daļā nepieciešama atsevišķu bērzu, egļu vai krūmu izciršana, lai sekmētu saules apspīdētu ozolu saglabāšanos un veicinātu platlapju mežu ilglaicīgu saglabāšanos dabas liegumā.

Pasākumu veic zemes īpašnieki Gulbenes virsmežniecības dabisko meža biotopu eksperta klātbūtnē vai izcērt tos kokus, ko iezīmē dabisko meža biotopu eksperts. Nogabalu saraksts, kuros nepieciešama šāda apsaimniekošana redzams F. pielikumā.

6. Kontrolēta dedzināšana

Kontrolēta dedzināšana pieļaujama vietās (nemeža zemēs), kur pļavās izcirsti biezi saauguši krūmi vai vietās, kur nav iespējama pļaušana vai ganīšana. Kontrolēta dedzināšana nav pieļaujama parkveida pļavās un tuvu atsevišķi augošajiem ozoliem, kā arī pļavās uz kūdras augsnēm.

Dedzināšana veicama vēlu rudenī (novembrī) vai agri pavasarī (aprīlī).

Pasākumu veic zemes īpašnieks, iepriekš saskaņojot darbību ar Madonas reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļu un Gulbenes virsmežniecību, kā arī ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu.

7. Krūmu sakņu iznīcināšana

Pasākums ir eksperiments kā krūmu sakņu iznīcināšana sekmē klaju platību saglabāšanos, salīdzinot ar pasākumu, kad krūmi tiek tikai nocirsti. Ietecams to darīt vietās ar blīvu krūmāju, izmantojot dažādas tehnikas sakņu izraušānai.

Pasākums veicams vēlu rudenī (novembrī).

Pasākumu veic zemes īpašnieki. LIFE Daba projekta laikā finansējumu iespējams saņemt no projekta, pēc tam tas jāmeklē LVAf, DAP vai citur.

C. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

1. Īpaši aizsargājamo ligzdojošo putnu uzskaitē nepieciešama, lai varētu spriest kā veiktie apsaimniekošanas pasākumi ietekmē ligzdojošo putnu skaitu dabas liegumā.

Pasākumu veic ornitologs pēc maršruta metodes divas reizes sezonā katru gadu vismaz piecus gadus pēc kārtas. LIFE Daba projekta laikā pasākumu finansē LIFE Daba projekts. Pēc tam pasākuma potenciālais finansētājs varētu būt LVĢMA.

D. Sabiedrības izglītošana un informēšana

2005. gadā tika sagatavota rokasgrāmata infrastruktūras izveidošanai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienota stila rokasgrāmata”, pēc kuras ir ieteicams vadīties ierīkojot dabas lieguma infrastruktūru. Rokasgrāmata aplūkojama Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā (<http://www.dap.gov.lv>).

1. Bukleta par palieņu pļavu dabas vērtībām un to apsaimniekošanu izdošana.

Pasākums nepieciešams, lai informētu plašāku sabiedrību par palieņu pļavu dabas vērtībām, to apsaimniekošanu. Bukletu sagatavo un izplata LIFE Daba projekts ar sadarbības partneriem. Buklets ir izdots 2005. gadā un tiek izplatīts.

2. Bukleta par dabas liegumu "Mugurves pļavas" izdošana

Pasākums nepieciešams, lai informētu plašāku sabiedrību par dabas liegumā "Mugurves pļavas" esošajām dabas vērtībām – putniem, pļavām, mežiem un par iespējām to apmeklēt. Bukletu sagatavo un izplata LIFE Daba projekts ar sadarbības partneriem. Plānots bukletu izdot 2006/2007. gadā. Iespējams, ka būs viens buklets, kas ietvers informāciju gan par dabas liegumu "Mugurves pļavas", gan par dabas liegumu "Sitas un Pededzes paliene".

3. Informēt sabiedrību par dabas lieguma vērtībām un apsaimniekošanu plašsaziņu līdzekļos

Pasākums nepieciešams, lai informētu plašāku sabiedrību par dabas vērtībām palieņu pļavās un veiktajiem pasākumiem šo vērtību saglabāšanā, LIFE Daba projekta norises gaitu. Ne visi apkārtnes iedzīvotāji apmeklē informatīvās un uzraudzības grupas sanāksmes, tāpēc regulāra informācija Gulbenes rajona avīzē varētu sniegt šo informāciju plašākai sabiedrībai. Rakstos publicē intervijas ar zemes īpašniekiem, projektu vadītājiem un tas ļauj cilvēkiem sekot līdzi notikumiem dabas aizsardzībā savā apkārtnē.

Pasākums veicams regulāri, vizuāli vienu reizi ceturksnī projekta LIFE Daba laikā, pēc tam – atkarībā no aktivitātēm dabas liegumā.

2005. gadā bijuši 10 saistīti raksti Gulbenes rajona laikrakstā "Dzirkstele". Laikraksta mājas lapā var šos rakstus izlasīt avīzes arhīvā.

Pasākumu veic LIFE Daba projekts sadarbībā ar projekta partneriem, žurnālistiem.

E. Tūrisms un atpūta

1. Uzcelt divus skatu torņus

Pasākums ir pieļaujams 6. pielikumā norādītajās vietās, un nākotnē dotu iespēju lieguma apmeklētājiem novērot putnus un vērot pļavu ainavu no laba skatu punkta. Potenciālās torņa celtniecības vietas ir saskaņotas ar zemes īpašnieku.

Torņos jābūt izvietotai informācijai par apkārtnē redzamo, kā arī novērojamo putnu un citu dzīvnieku attēliem.

Ieteicamais skatu torņu augstums - 8 – 10 m, kuros vienlaicīgi var uzturēties 10 - 15 cilvēku. Torņiem būtu jābūt no koka. Torņu skiču piemērus var apskatīties, piemēram, Engures ezera dabas parka dabas aizsardzības plānā.

Pasākumu veic zemes īpašnieks vai kāda cita ieinteresētā puse sadarbībā ar zemes īpašnieku.

Pēc torņu uzcelšanas jāplāno arī to uzturēšanas izmaksas.

2. Izveidot un izvietot dabā informatīvo stendu

Pasākums nepieciešams, lai sniegtu dabas lieguma teritorijas apmeklētājiem informāciju par dabas lieguma atrašanās vietu, apmeklēšanas noteikumiem un sastopamajām dabas vērtībām.

Uzraudzības grupa vienojās, ka labākā stenda atrašanās vieta būtu pie Pededzes tilta, kur varētu būt informācijas stends, kas sniegtu ziņas gan par dabas liegumu "Mugurves pļavas", gan par dabas liegumu "Sitas un Pededzes paliene". Pasākumu veic LIFE Daba projekts sadarbībā ar partneriem.

3. Uzturēt divas ugunsкура vietas

Dabas liegumā vai tā tiešā tuvumā atrodas divas ugunsкура vietas Pededzes kreisajā krastā, kas tiek izmantotas piknikiem. Tās nepieciešams uzturēt labā kārtībā un atbilstoši ugunsdrošības noteikumiem. Pieļaujama ugunsкура vietu labiekārtošana ar galdiņiem un soliēm, atkritumu tvertni, ja īpašnieks var nodrošināt regulāru vietas sakopšanu. Pasākumu veic zemes īpašnieki.

F. ES nozīmes sugu un biotopu stāvokļa monitorings

Pasākums nepieciešams, lai regulāri iegūtu informāciju par EP Biotopu direktīvas I Pielikuma biotopu un II pielikuma sugu un Putnu direktīvas I pielikuma sugu populāciju stāvokli dabas liegumā saskaņā ar Biotopu un Putnu direktīvas prasībām.

Mērķa sugas varētu būt ķikuts, grieze, mazais ērglis, vidējais dzenis, baltmugurdzenis, no augiem – spilvainais ancītis, no biotopiem – 6450 Upju paliņu pļavas, 6530* Parkveida pļavas, 91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju krastos, no bezmugurkaulniekiem – lapkoku praulgrauzis, biežā perlamutrene, spilgtā purvspāre, zaļā upjuspāre.

Potenciālais monitoringa biežums varētu būt vienu reizi 6 gados, bet putniem – katru otro gadu. Tomēr gan monitoringa objektu saraksts, gan intervāls ir vēlreiz rūpīgi jāanalizē pirms šāda veida monitoringa uzsākšanas, ņemot vērā tā brīža situāciju un prioritātes.

Pasākumi ārpus dabas lieguma, kas sekmētu dabas lieguma vērtību saglabāšanos

Informācija par Pededzes hidroloģisko stāvokli (upes caurplūdums, ledus parādības, palu ilgums) no hidroloģiskā monitoringa posteņa "Litene" liecina, ka pēc Jaunannas HES uzcelšanas ir samazinājies upes caurplūdums un minimālais ūdens līmenis. Kā liecina arī vietējie iedzīvotāji Litenē, Pededze aizaug, jo bieži ūdens līmenis vasarās ir ļoti zems.

Visticamāk, ja HES darbība tiktu pārtraukta, ūdens līmenis būtu augstāks un palu periods garāks, kas savukārt nāktu par labu paliņu pļavām raksturīgo augu sugu pastāvēšanai un radītu labākus apstākļus palienēs ligzdojošo putnu populācijām.

4.2. Zonējuma priekšlikums

Dabas liegumā ieteicamas trīs zonas: regulējamā režīma zona, dabas lieguma zona un neitrālā zona.

Regulējamā režīma zona (23,9 ha) izveidota, lai saglabātu Pededzes ielejai raksturīgus un īpaši jutīgus mežu biotopus un īpaši aizsargājamu putnu sugu ligzdošanas biotopus.

Dabas lieguma zona (286,4 ha) izveidota, lai saglabātu īpaši aizsargājamus augu un dzīvnieku sugas un īpaši aizsargājamus biotopus.

Neitrālā zona (6,7 ha) izveidota apdzīvotās vietās, kas ietver viensētas un to piemājas zemi.

Dabas lieguma zonējumu skat. F., G., 7. pielikumā. Attiecībā uz mežiem precīzs nogabalu sadalījums pa zonām attēlots F., G. pielikumos.

Regulējamās režīma zonas platība aprēķināta pēc mežaudžu platības attiecīgajā meža nogabalā saskaņā ar meža taksācijas aprakstiem, neitrālās zonas platība – digitāli pēc poligonu izmēriem, bet dabas lieguma zonas platība ir starpība starp dabas lieguma kopējo platību (317 ha) un regulējamās un neitrālās zonas kopējo platību.

V Plāna ieviešana un atjaunošana

5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti

Saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 25. pantu, Stradu un Litenes pagastu padomes veic dabas lieguma "Mugurves pļavas" pārvaldi. Galvenie pasākumu realizētāji ir privātie zemes īpašnieki.

Daļa no pasākumiem (pirmreizējā pļaušana, ozolu atēnošana, krūmu izciršana, kontrolēta dedzināšana, bukletu izdošana, informācijas stenda izveidošana) tiks īstenota ar LIFE Daba projekta finansiālu atbalstu (2005. – 2008).

Bioloģiski vērtīgi zālāji tiek apsaimniekoti saņemot par to atbalsta maksājumus no LAD (BDUZ).

5.2. Plāna atjaunošana

Dabas lieguma "Mugurves pļavas" dabas aizsardzības plāns izstrādāts 10 gadiem - laika periodam līdz 2015. gadam. Plāna atjaunošana veicama 2015. gadā, izvērtējot veikto apsaimniekošanas pasākumu efektivitāti un papildus pasākumu nepieciešamību.

Nepieciešamības gadījumā dabas aizsardzības plānu var papildināt un mainīt (balstoties uz apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitoringa rezultātiem). Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings balstās uz pasākumu izpildes indikatoriem, kas uzskaitīti 7. tabulā IV nodaļā. Lai mainītu dabas aizsardzības plānā paredzētos pasākumus vai dabas aizsardzības plāna mērķus nepieciešams izveidot darba grupu, pieaicinot ekspertus, kas sniegtu atzinumu par to, kādas izmaiņas ir nepieciešamas un kā tās ietekmēs dabas lieguma dabas vērtības. Ieteicams pieaicināt ekspertus, kas piedalījušies dabas aizsardzības plāna izstrādē (skatīt dabas aizsardzības plāna ievadā).

5.3. Nepieciešamie grozījumi teritorijas plānojumos

Dabas liegums jāatzīmē kā dabas pamatne Stradu, Litenes pagasta teritorijas plānojumos, nepieciešams iestrādāt arī dabas lieguma zonējumu.

5.4. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tika sagatavots sekojošs individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts.

Dabas lieguma "Mugurves pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

1. Noteikumi nosaka dabas lieguma "Mugurves pļavas" (turpmāk – dabas lieguma) aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus, kā arī dabas lieguma apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

2. Dabas liegumu dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 1.pielikumā. Informatīvo zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietošanu nodrošina ~~aizsargājamās teritorijas administrācija vai, ja tādas nav,~~ attiecīgā pašvaldība sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

3. Dabas lieguma platība ir 317 ha.

4. Dabas liegumā noteiktas šādas funkcionālās zonas (skat. 7. pielik.):

4.1. regulējamā režīma zona (23,9 ha);

4.2. dabas lieguma zona (286,4 ha);

4.3. neitrālā zona (6,7 ha).

4. 5. Visā dabas liegumā aizliegts:

4.1. 5.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;

4.2. -

4.3. 5.2. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu, izņemot:

5.2.1. bebru aizsprostu nojaukšanu,

5.2.2. pasākumus biotopu atjaunošanai, tos iepriekš saskaņojot ar attiecīgo reģionālo vides pārvaldi.

4.4. 5.3. veikt arheoloģiskās izpētes darbus bez saskaņošanas ar attiecīgo reģionālo vides pārvaldi;

4.5. 5.4. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci), izņemot licenci dzīļurbuma veikšanai dzeramā ūdens ieguvei neitrālajā zonā.

5. 6. Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz aizsargājamo teritoriju, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar aizsargājamās teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.

6. 7. Zemes īpašniekiem (lietotājiem) aizliegts savā īpašumā (lietojumā) ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa ceļiem, takām, ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kas norādīti attiecīgās aizsargājamās teritorijas dabas aizsardzības plānā (turpmāk – dabas aizsardzības plāns) un paredzēti aizsargājamās teritorijas apskatei.

7. 8. Jebkāda veida reklāma ~~dabas rezervātos, dabas liegumā, dabas parkos, kā arī nacionālo parku un biosfēras rezervātu dabas lieguma zonās dabā~~ izvietojama pēc saskaņošanas ar ~~aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav,~~ ar reģionālo vides pārvaldi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

8. 9. Informāciju par aizsargājamās teritorijas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamiem biotopiem drīkst izplatīt tikai ar ~~attiecīgās aizsargājamās teritorijas administrācijas~~ vai, ja tādas nav, ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

10. Regulējamā režīma zona izveidota, lai saglabātu Pededzes ielejai raksturīgus un īpaši jutīgus mežu biotopus un īpaši aizsargājamu putnu sugu ligzdošanas biotopus.

11. Regulējamā režīma zonā ir aizliegta jebkāda saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības:

40.1- 11.1. teritorijas apmeklēšana, lai to apsargātu un kontrolētu aizsardzības režīma ievērošanu;

40.2- 11.2. zinātnisko pētījumu veikšana;

40.3- 11.3. vides monitorings;

40.4- 11.4. meža ugunsdrošības pasākumu īstenošana, cilvēku glābšana un meklēšana;

40.5- 11.5. dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu īstenošana, kas nepieciešami ekosistēmu, īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai un saglabāšanai;

40.6- 11.6. pārvietošanās ~~pa dabas aizsardzības plānā noteiktiem un dabā īpaši norādītiem maršrutiem;~~

40.7- 11.7. dabas tūrisms un izziņas infrastruktūras ierīkošana;

40.8. pārvietošanās ~~pa vispārējās lietošanas ceļiem (izņemot regulējamā režīma zonas iedzīvotājus, kuriem atļauts izmantot visus ceļus);~~

40.9. ceļu (arī sliežu ceļu) uzturēšana un rekonstrukcija, izņemot darbus, kas saistīti ar zemes transformāciju;

40.10- 11.8. medības, ja medījamo dzīvnieku populāciju blīvums rezervāta teritorijā pārsniedz ekosistēmu dabisko ietilpību, izraisot dabisko biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu degradāciju vai mainot dabisko procesu norisi, kā arī lai nepieļautu epidēmiju vai epizootiju izplatīšanos;

40.11- 11.9. regulējamā režīma zonas iedzīvotājiem — makšķerēšana, savvaļas sēņu, augu un to produktu ievākšana un iegūšana personiskām vajadzībām, kā arī lauksaimnieciska darbība lauksaimniecības zemēs.

11.10. atsevišķu koku ciršanu meža zemēs citā cirtē, to iepriekš saskaņojot ar Valsts meža dienesta attiecīgo virsmežniecību uz dabisko meža biotopu eksperta atzinuma pamata.

12. Regulējamā režīma zonā aizliegts cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi un dabisko meža biotopu ekspertu.

---

13. Dabas lieguma zona izveidota, lai saglabātu īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas un īpaši aizsargājamus biotopus.

14. Dabas lieguma zonā aizliegts:

~~16.1.~~ 14.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 6.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

~~16.1.1.~~ 14.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;

~~16.1.2.~~ 14.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

~~16.2.~~ 14.2. pārvietoties ar ~~ūdens motocikliem un motorjahtām~~ **motorizēto ūdenstransportu**, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus;

~~16.3.~~ 14.3. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu;

~~16.4.~~ 14.4. pļaut virzienā no lauka malām uz centru;

~~16.5.~~ 14.5. veikt zemes transformāciju, izņemot:

14.5.1. skatu torņu celtniecību šo noteikumu X. pielikumā norādītajās vietās (skat. 6. pielik.);

14.5.2. zemes transformāciju īpaši aizsargājamu biotopu atjaunošanai saskaņā ar nozares eksperta slēdzienu;

14.5.3. vēsturisko māju ceļu atjaunošanu.

~~16.5.~~ veikt zemes transformāciju, izņemot zemes transformāciju (pēc rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju) nacionālo parku dabas lieguma zonās un zemes transformāciju (pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi) šo noteikumu 16.28.2.apakšpunktā minēto darbību veikšanai;

~~16.6.~~ ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;

~~16.7.~~ nosusināt purvus;

~~16.8.~~ 14.6.dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;

~~16.9.~~ 14.7.cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

~~16.10.~~ 14.8.cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus saskaņā ar šo noteikumu 16.29.apakšpunktu un citiem normatīvajiem aktiem), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

~~16.10.1.~~ 14.8.1.priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;

~~16.10.2.~~ 14.8.2.egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;

~~16.10.3.~~ 14.8.3.apšu audzēm - 30 gadus;

~~16.11.~~ 14.9. no 1.aprīļa līdz 31.jūlijam veikt mežsaimniecisko darbību **un krūmu ciršanu**, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu;

~~16.12.~~ 14.10. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz vispārējās lietošanas ceļiem;

~~16.13.~~ 14.11. cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritālas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu;

~~16.14.~~ 14.12. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorrolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību ~~vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;~~

~~16.15.~~ 14.13. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;

~~16.16.~~ 14.14. kurināt ugunsurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

~~16.17.~~ 14.15. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;

~~16.21.~~ 14.16. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības ~~un valsts robežas apsardzību~~ regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;

~~16.22.~~ 14.17. iegūt derīgos izrakteņus;

~~16.23.~~ 14.18. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) palieņu, terašu un meža pļavas un lauces

~~16.24.~~ 14.19. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

~~46.25.~~ 14.20. veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;

~~46.26.~~ 14.21. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas,

~~46.27.~~ 14.22. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;

~~46.28.~~ 14.23. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

~~46.28.1.~~ 14.23.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

~~46.28.2.~~ 14.23.2. veikt ceļu (~~arī sliežu ceļu~~), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

~~46.28.3.~~ 14.23.3. ierīkot vai labiekārtot esošos izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus, izņemot dabas tūrisma un atpūtas infrastruktūru šo noteikumu X. pielikumā (skat. 6. pielik.) norādītajās vietās;

~~46.28.4.~~ atjaunot un ieaudzēt mežu;

~~46.28.5.~~ 14.23.4. mainīt zemes lietošanas mērķi, izņemot no krūmiem uz pļavām vai ganībām šo noteikumu X. pielikumā norādītajās vietās (skat. 5. pielik.);

~~46.28.6.~~ 14.23.5. vākt dabas materiālus kolekcijām;

~~46.28.7.~~ 14.23.6. veikt zinātniskos pētījumus;

~~46.28.8.~~ 14.23.7. ierīkot jaunas un paplašināt esošās ūdenstransporta līdzekļu bāzes;

~~46.29.~~ 14.24. cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi un dabisko meža biotopu ekspertu.

14.25. cirst jebkāda vecuma atsevišķi augošus ozolus;

14.26. novākt un iznīcināt nokritušos ozolu zarus;

14.27. ierīkot jaunus ceļus;

14.28. pļaut pļavas ātrāk par 10. jūliju.

15. Dabas lieguma zonā papildus aizliegts cirst visa vecuma gobas, ozolus, kļavas, ošus, dobumainos kokus, kā arī sausokņus, kuru caurmērs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm un aizliegts izvākt gobu, ozolu, kļavu, ošu kritalas, kuru caurmērs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm.

16. Dabas lieguma zonā atļauta atsevišķu koku ciršanu meža zemēs citā cirtē, to iepriekš saskaņojot ar attiecīgo Valsts meža dienesta virsmežniecību un dabisko meža biotopu ekspertu.

17. Dabas lieguma zonā šo noteikumu X pielikumā minētajos nogabalos izcērtami tikai dabisko meža biotopu eksperta atzīmētie koki (skat. F. pielik.).

18. Neitrālā zona izveidota apdzīvotās vietās un vēsturiskajās mājvietās.

---

19. Neitrālajā zonā aizliegts:

~~20.1.~~ 19.1. veikt jebkādas darbības, kas būtiski pārveido raksturīgo ainavu;

~~20.2.~~ 19.2. uzstādīt vēja ģeneratorus;

~~20.3.~~ 19.3. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem un pajūgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai ~~valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu~~;

~~20.4.~~ 19.4. bez rakstiskas saskaņošanas ar dabas lieguma administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

~~20.5.~~ veicot kopšanas cirti, izcirst valdošās koku sugas valdaudzes kokus (izņemot kokus tehnoloģiskajos koridoros, augšanā atpalikušos, slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus), ja valdošās koku sugas vecums pārsniedz:

~~20.5.1.~~ priežu un ozolu audzēm — 80 gadus;

~~20.5.2.~~ egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm — 60 gadus;

~~20.5.3.~~ apšu audzēm — 35 gadus.

24. 20. Būvniecība neitrālajā zonā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību un ierobežojumus.

**Informatīvā zīme dabas lieguma apzīmēšanai un
tās lietošanas kārtība**

1. Informatīvā zīme dabas lieguma apzīmēšanai (turpmāk – zīme) ir zaļš kvadrātveida laukums baltā ietvarā ar stilizētu ozollapas piktogrammu.

2. Zīmes krāsas (krāsu standarti norādīti *PANTONE*, *CMYK* un *ORACAL* sistēmās) ir šādas:

- 2.1. kvadrātveida laukums (ozollapas piktogrammas fons) - gaiši zaļā krāsā (*PANTONE 362C* vai *C70 M0 Y100 K0*, vai *ORACAL ECONOMY 064 (yellow green)*);
- 2.2. ozollapas piktogramma - baltā krāsā;
- 2.3. ozollapas piktogrammas kontūra un ozollapas dzislojums - tumši zaļā krāsā (*PANTONE 3425C* vai *C100 M0 Y78 K42*, vai *ORACAL ECONOMY 060 (dark green)*);
- 2.4. zīmes ietvars - baltā krāsā.

3. Zīmes lietošanas kārtība:

3.1. uzstādot zīmi dabā, izvēlas vienu no šādiem izmēriem:

- 3.1.1. 300 x 300 mm;
- 3.1.2. 150 x 150 mm;
- 3.1.3. 75 x 75 mm;

3.2. poligrāfiskajos izdevumos zīmes izmēru, saglabājot kvadrāta proporcijas, izvēlas atbilstoši lietotajam mērogam, bet ne mazāku kā 5 x 5 mm;

3.3. pārējos gadījumos, kas nav minēti šī pielikuma 3.1. un 3.2.apakšpunktā, var lietot dažādu izmēru zīmes, saglabājot kvadrāta proporcijas;

3.4. zīme nav uzstādāma uz ceļiem (arī sliežu ceļiem).

Literatūras saraksts

- Aunins A.** 2000. Results of Great Snipe survey in Latvia in 1999. *OMPO Newsletter* 21: 39 - 45.
- Dabas aizsardzības plāns Latvijai**, WWF project 4568: Conservation plan for Latvia. Final report, 1992. Rīga: LU Ekoloģiskais centrs, 141.
- Höglund J.** 1996. Can mating systems affect local extinction risks? Two examples of lek-breeding waders. *Oikos* 77: 184-188.
- Höglund J., Kålås J.A., Fiske P.** 1992. The cost of secondary sexual characters in lekking Great Snipe (*Gallinago media*). *Behav. Ecol. Sociobiol.* 30: 309 – 315.
- Juškevičs V., Krūmiņš R.** 1998. Kvartāra nogulumu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Kålås J. A.** 2004. International Action plan for the Great Snipe. *Gallinago media* Technical Series No. 5. UNEP/AEWA Secretariat.
- Kalniņa A.** 1995. Klimatiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 245. lpp.
- Keišs O.** 1997. Griežu *Crex crex* skaita novērtējums un biotopu izvēle Latvijā 1996. gadā. *Putni dabā* 7.1: 22 – 27.
- Kuresoo A., Luigujõe L.** 2000. Great Snipe (*Gallinago media*) project in Estonia: survey methods and preliminary results. *OMPO Newsletter* 21: 33 - 38.
- Kuršs V., Stinkule A., Krūmiņš R., Stinkulis Ģ.** 1998. Derīgo izrakteņu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Løfaldli L., Kålås J.A., Fiske P.** 1992. Habitat selection and diet of Great Snipe *Gallinago media* during breeding. *Ibis* 134: 35 – 43.
- Markots A.** 1995. Lubāna līdzenums. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 3. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 159.-161. lpp.
- Nikodemus O., Kūmiņš R., Zvaigzne E.** 1998. Augšņu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Pastors A., Krūmiņš R.** 1998. Klimatiskā karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Ramans K., Zelčs V.** 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 74.-76. lpp.
- Račinskis E., Stīpniece A.** 2000. Sitas un Pededzes paliene. – Putniem starptautiski nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga, LOB, 127.-129. lpp.
- Račinskis E.** 2004. Sitas un Pededzes paliene. – Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga, LOB, 135.-136. lpp.
- Tomāss E.** 1937. Pededze, Lubāns, Aiviekste. Jaunais zinātnieks, Nr. 51. Rīga, Valtera un Rapas a.s. apgāds, 23.-25. lpp.
- Zelčs V.** 1994. Adzeles pacēlums. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 18.-19. lpp.
- Zīverts A.** 1997. Pededze. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 4. sēj. Rīga, Preses nams, 95.-96.lpp.
- Табак Л. В., Гаврилова Г. Б., Фатаре И. Я. и др.** 1985. Флора и растительность Латвийской ССР: Восточно-Латвийский геоботанический район. Рига, Зинатне, 7-19 с.

Nepublicēti materiāli

- Auniņš, A. 1999. Ķikuta aizsardzības pasākumu plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Projekta atskaite.
- CORINE 1997. Projekta CORINE Biotopes Latvijā materiāli. Projekta norises laiks 1994.-1997. gads, koordinēja Latvijas Republikas Vides un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības nodaļas speciālisti, projektu vadīja Latvijas Dabas fonds. No 1994. līdz 1996. gada martam projektu finansēja Ziemeļvalstu Ministru padome. Projekta noslēguma fāzi līdz 1997. gada septembrim finansēja ES PHARE programma.
- Data Form 2004. NATURA 2000 Standard Data Form. Site code: LV0528800. Latvijas Republikas VĢMA datu bāze.
- EMERALD 2003. Projekta "Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu" lauka darba anketas. Projekta norises laiks 2001-2003. gads, izpildītājs Latvijas Dabas fonds, finansētājs DANCEE.
- Keišs, O. 1999. Griezies aizsardzības pasākumu plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Projekta atskaite.
- Keišs, O. 2003. Mugurves pļavu potenciālās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas apsaimniekošanas plāns. Latvijas Dabas fonds. Projekta atskaite.
- Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai, 2004 –2006. LR Zemkopības ministrija.
- Pļavu projekts 2002. Projekta "Pļavu inventarizācija Latvijā" datu bāze. Projekta norises laiks 2000.-2002. gads, izpildītāji: Latvijas Dabas fonds, Nīderlandes Karaliskā dabas aizsardzības biedrība, finansētāji: Nīderlandes valdība, PIN-MATRA fonds.

Interneta adreses

www.dap.gov.lv
www.likumi.lv
www.pmlp.gov.lv
www.zm.gov.lv

Pielikumi

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaita

- I pielikums. Pirmās informatīvās sanāksmes dalībnieku saraksts un protokols.
- II pielikums. Pirmās uzraudzības grupas sanāksmes dalībnieku saraksts un protokols
- III pielikums. Otrās uzraudzības grupas sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts.
- IV pielikums. Dabas aizsardzības plāna publiskās apspriešanas protokols un dalībnieku saraksts
- V pielikums. Izraksts no Stradu pagasta padomes sēdes protokola
- VI pielikums. Izraksts no Litenes pagasta padomes sēdes protokola
- VII pielikums. Pēdējās uzraudzības grupas sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts

Dabas aizsardzības plāns

Tabulas

- A. pielikums. Zemes īpašuma veidi dabas liegumā "Mugurves pļavas".
- B. pielikums. Īpaši aizsargājamās vaskulāro augu, sēņu, ķērpju un bezmugurkaulnieku sugas dabas liegumā „Mugurves pļavas”
- C. pielikums. Lapkoku praulgrauža atradņu koordinātas (tikai DAP)
- D. pielikums. Dabas liegumā „Mugurves pļavas” konstatētās putnu sugas
- E. pielikums. Īpaši aizsargājamās putnu sugas dabas liegumā „Mugurves pļavas”
- F. pielikums. Mežu apsaimniekošana un zonējums dabas liegumā „Mugurves pļavas”
- G. pielikums. Dabas lieguma „Mugurves pļavas” funkcionālais zonējums.

Kartes

1. Bioloģiski vērtīgās pļavas (BVZ) dabas liegumā "Mugurves pļavas".
2. pielikums. Dižkoki, īpaši aizsargājamās un retās augu un bezmugurkaulnieku sugas dabas liegumā „Mugurves pļavas”
3. pielikums. EP Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi un dabiskie meža biotopi dabas liegumā „Mugurves pļavas”
4. pielikums. Dabas liegumā „Mugurves pļavas” sastopamie biotopi
5. pielikums. Apsaimniekošanas pasākumi dabas liegumā „Mugurves pļavas”
6. pielikums. Dabas lieguma „Mugurves pļavas” tūrisma infrastruktūra
7. pielikums. Dabas lieguma „Mugurves pļavas” funkcionālais zonējums

I pielikums

Informatīvās sanāksmes par LIFE 04 NAT/LV/000198 "Palieņu pļavu atjaunošana" un dabas aizsardzības plāna izstrādi dabas liegumam "Mugurves pļavas" uzsākšanu Stradu pagastā, 18.02.2005.

Dalībnieku saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Organizācija vai saimniecība, ko pārstāv
1	Ilga Bunāte	"Elksnītis"
2	Jānis Reihmanis	LDF
3	Andris Klepers	LDF
4	Nikolajs Brīvība	Gulbenes VVM
5	Liene Salmiņa	LDF
6	Gundega Freimane	Dabas aizsardzības pārvalde
7	Edīte Lastovska	"Robežnieki"
8	Indra Ieviņa	"Ievziedi"
9	Dagnija Dirba	"Puķes"
10	Eduards Kokorevičs	"Ozolkrasti"
11	Jānis Akmentiņš	"Lazdupes"
12	Kārlis Ecmanis	"Atlejas"
13	Ārija Akmentiņa	"Griezes"
14	Andrejs Uzuliņš	"Ozolnieki"
15	Jānis Mazūrs	"Zaļmežnieki", "Kaimiņi"
16	Aigars Kinne	"Agneses"
17	Laimonis Aumeistars	VAS "Latvijas Valsts ceļi" Gulbenes nodaļa
18	Ligija Jermacāne	"Jaunvanagi", "Avenāji"
19	Santa Zelča	Stradu mežniecība
20	Ieva Runiņa	Pārstāv Z. Kokari "Dziesnieki"
21	Mārīte Bokaldere	"Vecdziesnieki"
22	Vija Strazdiņa	"Grīvas"
23	Ērika Švinka	"Pededznieki"
24	Daiga Buša	"Tanslavas – 1"
25	Valdis Liedskalniņš	"Rācenāji"
26	Jānis Bašķers	"Otravieši"
27	Andrejs Bokalders	"Ozolīči"
28	Roberts Zešpe	"Zviedri"
29	Jānis Bokalders	"Jaundziesnieki"
30	Reinis Vanags	"Vanadziņš"
31	Margitta Ūdre	"Vanagi"
32	Imants Akmentiņš	"Medulāji"
33	Anita Gavrilova	"Birtalas", "Ceriņi"
34	Verners Pudāns	„Raiti”
35	Inga Račinska	LDF
36	Ieva Staģe	LDF
37	Anna Viģante	Stradu pagasta pašvaldības priekšsēdētāja

Sanāksmes protokols

Sanāksmi vada: Inga Račinska

Protokolē: Jānis Reihmanis

Darba kārtība:

Ievads. A. Vīgante, Stradu pagasta padomes priekšsēdētājs

1. Inga Račinska. Ievads par Natura 2000 un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas noteikumiem.
2. A. Klepers. Dabas vērtības DL "Mugurves pļavas" un "Pededzes lejtece".
3. G. Freimane. Dabas aizsardzības plānu izstrādes procedūra.
4. L. Salmiņa. Dabas aizsardzības plāna norises gaita.
5. A. Auniņš. Plānotās apsaimniekošanas darbības dabas liegumos.

Uzstāšanās laikā tika apspriesti dažādi jautājumi. Vairāki sanāksmes dalībnieki uzdeva jautājumus pēc oficiālās sanāksmes beigām.

Sanāksmi vadīja:

I. Račinska

Protokolēja:

J. Reihmanis

Aptaujas anketa

1. Jūsu īpašums atrodas dabas liegumā

(lūdzu pasvītrojiet, kurā dabas liegumā atrodas Jūsu īpašums)

- a) "Sitas un Pededzes paliene"
- b) "Mugurves pļavas"
- c) gan dabas liegumā "Sitas un Pededzes paliene", gan dabas liegumā "Mugurves pļavas"

2. Dabas liegumā Jums atrodas:

Lūdzu pasvītrojiet Jūsu situācijai atbilstošo atbilžu variantu. Ja Jums ir īpašumi abos dabas liegumos, lūdzu pierakstiet pretī attiecīgajam atbilžu variantam arī dabas lieguma nosaukumu

- a) 0, 1 – 5 ha
- b) 6 – 10 ha
- c) vairāk nekā 10 ha
- d) nezinu cik daudz no mana īpašuma atrodas dabas liegumā

3. Patreiz Jūs savā īpašumā, kas atrodas dabas liegumā

- a) pļaujat
- b) ganiet lopus (lūdzu, uzrakstiet cik un kādus)

-
- c) nedarū neko
  - d) veicu citas darbības (lūdzu uzrakstiet, kādas)
-

4. Vai Jūs savā īpašumā esošajās pļavās vislabprātāk

- a) pļautu
  - b) ganītu
  - c) nedarītu neko
  - d) manā īpašumā, kas atrodas dabas liegumā, nav pļavu
  - e) veiktu citas darbības (lūdzu uzrakstiet, kādas)
-

5. Vai Jūs esat ieinteresēts savu īpašumu apsaimniekot turpmāk

- a) Jā
- b) Nē
- c) Vislabprātāk savu zemes īpašumu iznomātu
- d) Vislabprātāk savu zemes īpašumu pārdotu

6. Vārds, Uzvārds, telefons, zemes īpašuma nosaukums vai kadastra numurs

---

PALDIES PAR ATSAUCĪBU!

II pielikums.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes dabas liegumam "Mugurves pļavas" uzraudzības grupas pirmās sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts

29.08.2005., Gulbenes raj. Stradu pag., Stradu pamatskola

Dalībnieku saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Organizācija vai saimniecība, ko pārstāv
1	Lelde Eņģele	LDF
2	Kaspars Liepiņš	a/s „VAS „LVM”” Austrumvidzemes mezsaimniecība
3	Ilgvars Jačuks	Litenes mežniecība
4	Nikolajs Brīvība	Gulbenes VVM
5	Liene Salmiņa	LDF
6	Gundega Freimane	Dabas aizsardzības pārvalde
7	Verners Pudāns	„Ineses”, „Raiti”
8	Dagnija Dirba	„Puķes”
9	Marta Mikolaja	Gulbenes rajona padome
10	Eduards Kokorevičs	“Ozolkrasti”
11	Anna Vīgante	Stradu pagasta padomes priekšsēdētāja
12	Aija Supe	Madonas RVP
13	Aldis Verners	Madonas RVP Dabas aizsardzības daļas vadītājs
14	Ainārs Auniņš	LDF
15	Santa Zelča	Stradu mežniecība

Sanāksmes protokols

Sanāksmi vada: Liene Salmiņa

Protokolē: Lelde Eņģele

Sanāksme sākas plkst. 12:00, beidzas plkst. 14:30

Liene Salmiņa (turpmāk L.S.) atklāj sanāksmi un iepazīstina ar paredzēto darba kārtību.

L.S. informē par dabas aizsardzības plāna (turpmāk DA plāna) izstrādes gaitā paveikto un turpmākajiem darbiem, konstatētajām lieguma dabas vērtībām un aizsardzības un apsaimniekošanas prioritātēm. Liegumā sastopamas vairākas Latvijā īpaši aizsargājamas sugas, Latvijā īpaši aizsargājami biotopi, Eiropas Savienības aizsargājami biotopi un sugas (minētas DA plāna tekstā), nozīmīga ir lieguma ainaviskā vērtība. Kā prioritātes liegumā tiek izvirzītas:

- 1) pļavās ligzdojošo putnu sugas,
- 2) palieņu pļavas,
- 3) lapkoku praulgrauzis,
- 4) veci ozoli,
- 5) parkveida pļavas,
- 6) dabiskie meža biotopi.

Šīs vērtības un prioritātes savā starpā daļēji pārklājas.

Verners Pudāns (turpmāk V.P.) uzdod jautājumu par grīšļu pļavu apsaimniekošanu: vai nepieciešams pļaut grīšļu pļavas un iznīcināt grīšļu ciņus?

Izraisās diskusija: subsīdijas maksā par pļaušanu, taču grīšļu pļavas slapjā laikā nav nopļaujamas vai arī šīs pļavas pļaujot tiek stipri izbraukātas; ir eksperti, kas iesaka ciņus nolīdzināt, taču grīšļu pļavās novērotas dzērves, šādas pļavas piemērotas ormanītim; svarīgi noskaidrot, kā pļaušana ietekmē grīšļu pļavu sugu sastāvu un akotainā grīšļa audzes; būtu

nepieciešams, lai Lauku atbalsta dienests (LAD) ņemtu vērā DA plānā paredzētos pasākumus (arī nepļaušanu).

V.P.: katrai pļavai būtu nepieciešams savs apsaimniekošanas plāns.

L.S. iepazīstina ar lieguma teritorijā plānotajiem pasākumiem. Ir iespējams slēgt līgumus projekta "Palieņu pļavu atjaunošana" ietvaros par krūmu izciršanu, pirmreizējo pļaušanu, ozolu atēnošanu, parkveida pļavu atjaunošanu. Ozolu atēnošanā, parkveida pļavu atjaunošanā un dabisko meža biotopu apsaimniekošanā ir svarīgi ievērot pakāpeniskumu un meža ekologa norādījumus, daļa pasākumu veicami meža ekologa klātbūtnē. Saglabājami ozoli u.c. platlapji pļavās un mežos.

L.S.: attiecībā uz bebbriem nav paredzēti speciāli pasākumi, pieļaujamas medības vispārējā kārtībā, pieļaujama dambju jaukšana, lai varētu nopļaut appludinātās pļavas.

L.S.: medības teritorijā arī turpmāk atbilstoši vispārējai kārtībai.

Priekšlikums: medības atļaut tikai nopļautajās platībās – platībās, par kurām ir līgumi ar LAD. Ir iebildumi, ka šis īsti nav realizējams pasākums.

L.S.: būs informācija no LAD par apsaimniekošanai pieteiktajām platībām.

V.P.: šīs platības mainīsies katru gadu, tā būs informācija tikai uz konkrēto brīdi.

L.S.: ir novērojumi, ka vēlās pļaušanas dēļ savairojas suņuburkšķis, tas būtu jānopļauj līdz ziedēšanai.

Tiek izteikti priekšlikumi, ko varētu iesniegt LAD: slapjās grīšļu pļavas varētu nepļaut, tikai nepieļaut aizaudzēšanu ar krūmiem; atsevišķām pļavām varētu pieļaut ātrāku pļaušanu; noteikt vēlāku pļaušanas beigu termiņu (no 1. augusta uz 1. septembri, bioloģiski vērtīgajiem zālājiem (turpmāk BVZ) vēlāk par 10. septembri).

L.S.: DA plānā ir paredzēts veikt pētījumu par Pededzes hidroloģiju.

Aldis Verners (turpmāk A.V.): DA plānā nav pieminēti vasaras pali, kas ir raksturīgi šī reģiona upēm, kas sākas Igaunijā un Krievijā un kuru sateces baseinos ir mālains augsnes. Jūlija beigās – augusta sākumā vidēji reizi divos gados uz īsu lauku strauji applūst. Šie pali var ietekmēt teritoriju un apsaimniekošanas pasākumus.

Komentāri: pali šeit var būt jebkurā laikā, strauji mainoties ūdens līmenim papildus tiek izskaloti krasti.

L.S.: DA plānā ir paredzēts apsaimniekošanas pasākumu monitorings: putnu uzskaites, ozolu vitalitāte, lapkoku praulgrauža sastopamība.

Ainārs Auniņš (turpmāk A.A.): svarīgāk novērtēt ozolu vitalitāti, lapkoku praulgrauzi varētu noinventarizēt reizi 5-6 gadu periodā.

Jautājums: vai lapkoku praulgrauzis sastopams arī kritalās, vai arī tās jāatbrīvo no krūmiem?

Atbilde: ja praulgrauzis ir bijis stāvošā kokā, tad kādu laiku būs sastopams arī kritalās, bet tieši kritalās neapmetas. Bet kritalas ir potenciāls biotops briežvabolei. Kritalu vietās iesējas un izaug jaunie ozoliņi, kurus citur pļavā parasti nopļauj. Gar kritalām nevajag audzēt blīvu krūmāju. Pļavās ozoliņus speciāli stādīt nevajag.

Jautājums: vai ir pieļaujams ekotūrisms? Vai DA plānā būs paredzētas vietas putnu novērošanas torņiem, vai būs takas maršruti?

A.A.: ekotūrisms ir pieļaujams, bet jāskatās slodzes. Par vietām torņiem un takas maršrutu vēlams iniciatīva no zemes īpašniekiem, tad jāskatā ar ekspertiem un jānorāda DA plānā.

V.P. iesaka divas iespējamās putnu vērošanas torņu vietas savā zemes īpašumā.

Nikolajs Brīvība (turpmāk N.B.): teritorija nav piemērota tūrismam.

V.P.: būs tikai daži tūristi, entuziasti, ornitologi.

A.V.: jāprecizē DA plāna teksts 23. lpp.: Pededze nešķērso Rīgas – Pleskavas šoseju. Jāprecizē teksts par teritorijas sociāli ekonomisko novērtējumu un jāpaskaidro, kāpēc BVZ ir ekonomiski izdevīgi. Pie sabiedrības izglītošanas un informēšanas pasākumiem: vai tūristu atpūtas vietas būs ārpus lieguma, nepieciešamas norādes ar informāciju. Pielikumā dotajā liegumā konstatēto putnu sugu sarakstā nav minētas retās un aizsargājamās sugas.

Jautājums: kā 15.lpp. pieminētā pļavu dedzināšana saskan ar aizliegumu dedzināt kūlu?

A.A.: kontrolētā dedzināšana pļavu atjaunošanai atsevišķās vietās var būt efektīva. Šī nav kūlas dedzināšana, bet gan ar institūcijām saskaņots speciāls pasākums. Jāprecizē, ka tā līdz šim ir ieteikta tikai viena īpašuma pļavu apsaimniekošanas plānā (15.lpp.).

Kaspars Liepiņš (turpmāk K.L.): jāprecizē Latvijas Valsts mežu zemes platība – ir 3 ha, DA plānā parādās citi skaitļi. Vai teritorijai būs zonējums?

L.S.: varbūt zonējumu var neveidot, bet individuālajos aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumos aprakstīt prasības mežu nogabaliem.

K.L.: nepieciešams aprakstīt apsaimniekošanas pasākumus pa mežu nogabaliem, jāapraksta gadījumi, kad pirms ciršanas nepieciešami meža biotopu eksperta norādījumi, jo ir sastopams plaušķērpis, kam nepieciešama ēna un lielos kokos ieaugušus ozolus nevar atēnot vienā paņēmienā.

L.S.: apsaimniekošanas pasākumi tiks aprakstīti precīzi.

K.L.: vai meža īpašnieki piekrīt aprobežojumiem?

L.S.: pirms publiskās apspriešanas būtu jāriko sanāksme ar meža īpašniekiem un tajā viss jāizrunā. Kompensācijas paredzētas tikai tad, ja aizliegta jebkāda mežsaimnieciskā darbība.

Diskusijas laikā iesaka DA plānā rakstīt:

- lieguma teritorijā ir spēkā Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (MK noteikumi Nr. 415) un arī Dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā;
- nepieciešams zonējums nogabalu līmenī, zonas var būt sadrumstalotas;
- individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos jābūt arī visam atbilstošajam no ĪADT vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem;
- 10. lpp. nevis likumprojekts, bet Likums par kompensācijas...;
- 14. lpp. nevis Gulbenes nodaļa, bet Madonas RVP Dabas aizsardzības daļa;
- 37. lpp. īpašumu sarakstā precizēt – Pededzes upe, noskaidrot, vai pārējām upēm nav savs kadastrs;

Jautājums: Vai parkveida pļavas arī varēs pļaut par subsīdijām?

A.A.: par projekta līdzekļiem varēs atjaunot, pēc tam ir jāpanāk to iekļaušana lauku blokos, pēc tam varēs saņemt subsīdijas.

Uzraudzības grupa vienojas nākošo sanākumi rīkot oktobrī.

Sanākumi vadīja:

L. Salmiņa

Protokolēja:

L. Eņģele

III pielikums

Dabas aizsardzības plāna izstrādes dabas liegumam "Mugurves pļavas" uzraudzības grupas 2. sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts 18.10.2005., Gulbenes raj. Stradu pag.

Dalībnieku saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Organizācija vai saimniecība, ko pārstāv
1	Lelde Eņģele	LDF
2	Edgars Pušpurs	„Dravenieki”, „Vecbirņi-1”
3	Ilgvars Jačuks	Litenes mežniecība
4	Nikolajs Brīvība	Gulbenes VVM
5	Liene Salmiņa	LDF
6	Gundega Freimane	Dabas aizsardzības pārvalde
7	Verners Pudāns	„Ineses”, „Raiti”
8	Dagnija Dirba	„Puķes”
9	Marta Mikolaja	Gulbenes rajona padome
10	Eduards Kokorevičs	“Ozolkrasti”
11	Anna Vīgante	Stradu pagasta padomes priekšsēdētāja
12	Aija Supe	Madonas RVP
13	Aina Lazdiņa	Stradu pagasta padomes l/s konsultante
14	Ainārs Auniņš	LDF

Sanāksmes protokols

Sanāksmi vada: Liene Salmiņa

Protokolē: Lelde Eņģele

Sanāksme sākas plkst. 12: 00, beidzas plkst. 15:00

Liene Salmiņa (turpmāk L.S.) atklāj sanāksmi un iepazīstina ar paredzēto darba kārtību: informācija par dabas aizsardzības plāna (turpmāk DA plāna) izstrādi, paredzētajiem lieguma apsaimniekošanas pasākumiem, zonējumu, individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu (turpmāk IAAN) projektu: ir pabeigti lauka darbi un apkopotī dati. Papildinājusies informācija par īpaši aizsargājamiem biotopiem liegumā: konstatēts upju straujteses posms un vecupes, kas ir arī Eiropas Savienības aizsargājami biotopi, tajos konstatētas aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas.

L.S. informē par priekšlikumiem *Lauku attīstības plānam*: paredzēt diferencētus maksājumus pļaušanai ar savākšanu un smalcināšanu; paredzēt atšķirīgu lopu blīvumu, ganot visu gadu vai tikai vasarā; pieļaut slapjo pļavu un nogāžu pļaušanu katru 2 – 3 gadu, īpašniekam pašam norādot pļaujamo vietu un pļaušanas laiku.

Verners Pudāns (turpmāk V.P.) ierosina papildināt priekšlikumus *Lauku attīstības plānam*: atstāt neplautas slapjās ieplakas, noteikt minimālo pļaušanas augstumu 10 – 15 cm putniem nozīmīgās pļavās, pagarināt pļaušanas beigu termiņu pēc 10. septembra (Īrijā maksā lielāku subsīdiju par vēlāku pļaušanu). Būtu nepieciešami individuālie pļavu apsaimniekošanas plāni katrai saimniecībai.

L.S. informē par projekta “Palieņu pļavu atjaunošana” ietvaros veiktajiem darbiem lieguma teritorijā: ir noslēgti līgumi par krūmu izciršanu, pirmreizējo pļaušanu un ozolu attīrīšanu no krūmiem.

Ainārs Auniņš (turpmāk A.A.): Projekts turpināsies vēl 2 gadus, vēl var slēgt līgumus par krūmu izciršanu, arī par krūmu sakņu iznīcināšanu un kontrolēto dedzināšanu. Būtu vēlams pieteikties līdz 1. decembrim.

L.S. atgādina, ka lieguma teritorijā visas pļavas ir atzītas par bioloģiski vērtīgiem zālājiem, bet ja kāda pļava nav iekļauta lauku blokā, tad īpašniekam pašam jāraksta pieteikums Lauku atbalsta dienestam.

L.S. iepazīstina ar liegumā plānoto tūrisma infrastruktūru.

V.P. ierosina neitrālajā zonā iekļaut arī mūrus Grīviņu pļavu ziemeļu daļā, iezīmē kartē otru iespējamo putnu novērošanas torņa vietu.

A.A.: Tūrisma taka jāplāno tā, lai tā nešķērsotu pļavu.

Izraisās diskusija par atpūtas vietām liegumā un informatīvo stendu izvietojumu. Priekšlikumi: DA plānā norādīt esošās atpūtas vietas, stendu ar informāciju par abiem dabas liegumiem varētu izvietot pie tilta pār Pededzi uz ceļa uz "Sileniekiem" sākumā. Nepieciešams izvietot arī lieguma robežzīmes (ozollapas attēlu).

L.S. iepazīstina ar paredzēto lieguma zonējumu: 1) regulējamā režīma zona – tikai dabiska meža biotopi; 2) dabas lieguma zona – lielākā daļa teritorijas; neitrālā zona – mājvietas.

Izraisās diskusija par nepieciešamību plānā norādīt un atjaunot pašlaik neesošu ceļu uz mājām. Priekšlikums: IAAN rakstīt "... izņemot vēsturisko māju ceļu atjaunošanu".

Izraisās diskusija, ar ko saskaņojama atsevišķu koku ciršana regulējamā režīma zonā. Priekšlikums formulējumam IAAN: "saskaņojot ar Valsts meža dienestu uz meža biotopu eksperta atzinuma pamata".

Izraisās diskusija par ozolu saglabāšanu pļavās.

A.A.: Maksimāli jācenšas saglabāt jaunus ozoliņus, lai nodrošinātu ozolu paaudžu maiņu. Kritālas ir vietas, kur var izaugt jaunie ozoliņi – tur tos nenopļauj. Cīnīsimies, lai kritālas, ozolus u.c. ainavas elementus saglabātu lauka platībā un lieki nesamazinātu platību, par kuru var saņemt maksājumus.

Priekšlikums IAAN aizliegt pārvietošanos ar motorizētiem (ar visu veidu dzinējiem) ūdens transporta līdzekļiem.

Priekšlikums DA plānā visas atpūtas vietas formulēt kā "ugunskura vietas", kartē tiek iezīmēta vēl viena ugunskura vieta.

Izraisās asa diskusija par priekšlikumu liegumā noteikt zonu, kur nemedītu lielos zīdītājus. Tās izveidošana tiek pamatota ar to, ka šīs pļavas nākotnē visticamāk neviens nepļaus, ka savvaļas zālēdāji zināmā mērā "nogana" šīs pļavas un ierobežo pļavu aizaugšanu. Tiek pausts viedoklis, ka tas ir būtisks īpašuma izmantošanas ierobežojums, ka zālēdāju loma pļavu uzturēšanā nav tik būtiska, ka dzīvnieki neuzturēsies šajā zonā, ka tos iespējams no turienes izdzīt un nomedīt pārējā platībā. Jāprecizē informācija par medību organizēšanas kārtību un jāmeklē šīs problēmas risinājums.

Izraisās diskusija par savvaļas un mājdzīvnieku iežogojumu veidošanu. DA plānā pašlaik nav paredzēta speciāla pļavu ganīšana. Savvaļas dzīvnieku iežogojumu veidošanu aizliedz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. DA plāna tekstā var minēt iespējamo ganīšanu. Jānorāda aploku minimālā platība putniem nozīmīgajās pļavās, jo tās nedrīkst fragmentēt.

Turpinās individuālas sarunas ar meža īpašniekiem par DA plānā paredzēto mežu apsaimniekošanu un saimnieciskās darbības aprobežojumiem mežos.

Sanāksmi vadīja:

L. Salmiņa

Protokolēja:

L. Eņģele

IV pielikums

Dabas aizsardzības plāna publiskās apspriešanas protokols un dalībnieku saraksts, 24.11.2005., Gulbenes raj. Stražu pagasts

Dalībnieku saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Organizācija vai saimniecība, ko pārstāv
1.	Lelde Eņģele	Latvijas Dabas fonds
2.	Nikolajs Brīvība	Gulbenes VVM
3.	Gundega Freimane	Dabas aizsardzības pārvalde
4.	Ainārs Auniņš	Latvijas Dabas fonds
5.	Aigars Kinna	"Agneses"
6.	Edgars Pušpurs	"Dravnieki"
7.	Ārija Akmentiņa	"Griezes"
8.	Kārlis Ecmanis	"Atlejas"
9.	Dagnija Dirba	„Puķes”
10.	Aija Supe	Madonas RVP
11.	Eduards Kokorevičs	"Ozolkrasti"
12.	Santa Zelča	Stražu mežniecība
13.	Verners Pudāns	„Ineses”, „Raiti”
14.	Ilgvars Jačuks	Litenes mežniecība
15.	Ilze Narnicka Romanovska	"Beķeri-2"
16.	Anna Vīgante	Stražu pagasta padomes priekšsēdētāja
17.	Liene Salmiņa	Latvijas Dabas fonds

Sanāksmes protokols

Sanāksmi vada: Liene Salmiņa

Protokolē: Lelde Eņģele

Sanāksme sākas plkst. 13:00, beidzas plkst. 15:00

Liene Salmiņa (turpmāk L.S.) atklāj sanāksmi un iepazīstina ar paredzēto darba kārtību.

L.S. informē par dabas lieguma (turpmāk DL) "Mugurves pļavas" teritoriju, tur sastopamajām dabas vērtībām, paredzētajiem apsaimniekošanas pasākumiem, zonējumu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu (turpmāk IAAN) projektu.

Jautājums: Vai jāsaskaņo arī reklāma par teritoriju internetā?

L.S.: IAAN domāta teritorijā izvietojamu reklāmas stendu saskaņošana.

Izraisās diskusija par īpaši aizsargājamo sugu atradņu publiskošanu dabas aizsardzības plānā (turpmāk DA plāns). Jāizvērtē, cik apdraudētas ir konkrētās sugas.

Ierosinājums: Papildināt IAAN 10.4. punktu, lai regulējamā režīma zonā būtu atļauta darbu veikšana ārkārtas situācijās.

Izraisās diskusija par formulējumu "aizliegts pļaut no lauka malām uz centru", ko varētu nepielietot vēlajā pļaušanā. Tomēr tiek atbalstīta šāda formulējuma nepieciešamība, jo tiek aizliegts tikai konkrētais pļaušanas veids, var pļaut arī no vienas malas, šādi tiek saudzēti ne tikai putni, bet arī citi dzīvnieki.

Izraisās diskusija par Lauku atbalsta dienesta noteikumiem atbalsta maksājumu saņemšanai un dabas vērtību saglabāšanai vēlamo apsaimniekošanu, taču šīs problēmas nevar atrisināt ar DA plāna palīdzību. Latvijas Dabas fonda speciālisti ar priekšlikumiem piedalīsies jaunā Lauku attīstības plāna izstrādē.

Jautājums: Vai teritorijā varēs celt skatu torni, kas nebūs norādīts DA plānā?

Gundega Freimane (turpmāk G.F.): Varēs, veicot sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu.

Izraisās diskusija par elektrolīnijas aizsargjoslas uzturēšanu – to nosaka Aizsargjoslu likums.

Izraisās diskusija par teritorijas neorganizētu apmeklēšanu un tai sekojošu piesārņošanu. IAAN apmeklētājiem aizliedz nobraukt no koplietošanas ceļiem, ugunsgrūdu kurināšana un telšu celšana atļauta tikai DA plānā norādītajās vietās – zemes īpašnieks to var atgādināt "nekulturālajiem viesiem", aicināt policiju. Informācijas standos nepieciešams norādīt teritorijā aizliegto un atļauto.

Izraisās diskusija par nocirsto krūmu dedzināšanu: izdegušajā vietā ilgi neatjaunojas augājs, zaru kaudzes ar laiku sapūst, kā arī zaru kaudzes palielina plēsīgo dzīvnieku blīvumu, kas kaitē putniem, palu laikā zaru kaudzes piesārņos upi un pārplūdušās teritorijas. Tiek ieteikts "zaru kaudžu" monitorings.

Ierosinājums: Papildināt formulējumu IAAN, ka dedzināšanas pasākumi jāaskaņo ar ugunsdzēsības dienestu.

Ierosinājums: IAAN norādīt datumu, no kura atļauta pļavu pļaušana.

G.F. informē, ka DA plānā jāiestrādā šajā sanāksmē izteiktie priekšlikumi vai jāpamato to noraidījums, DA plāns jāizskata Stradu un Litenes pagastu padomju sēdēs un DA plānam jāpievieno izraksti no to protokoliem. Noslēgumā nepieciešama uzraudzības grupas pēdējā sanāksme.

Sanāksmi vadīja:

L. Salmiņa

Protokolēja:

L. Eņģele

Pielikums dabas lieguma "Mugurves pļavas" dabas aizsardzības plāna publiskās apspriešanas sanāksmes protokolam: dabas aizsardzības plāna izstrādātāju atbildes uz plāna publiskajā apspriešanā izteiktajiem priekšlikumiem

Ierosinājumi	DA plāna izstrādātāju atbilde
Papildināt IAAN 10.4. punktu, lai regulējamā režīma zonā būtu atļauta darbu veikšana ārkārtas situācijās.	IAAN 11.4. punktā saglabāts formulējums no IADT vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, kas ietver ārkārtas situācijas
Papildināt formulējumu IAAN, ka dedzināšanas pasākumi jāaskaņo ar valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu.	Minēts pasākuma aprakstā 4.1. nodaļā; IAAN saglabāts formulējums no IADT vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, kur paredzēta saskaņošana ar RVP
IAAN norādīt datumu, no kura atļauta pļavu pļaušana.	Iekļauts IAAN 14.28. punktā (10. jūlijs)
Informācijas standos nepieciešams norādīt teritorijā aizliegto un atļauto.	Minēts pasākuma aprakstā 4.1. nodaļā
Izraisās diskusija par īpaši aizsargājamo sugu atradņu publiskošanu dabas aizsardzības plānā (turpmāk DA plāns). Jāizvērtē, cik apdraudētas ir konkrētās sugas.	Lapkoku praulgrauža koordinātas būs minētas tikai tajos DA plānos, kas tiks iesniegti DAP, RVP, VIDM. Kartes ar sugu atradnēm būs visos eksemplāros.
Izraisās diskusija par nocirsto krūmu dedzināšanu: izdegušajā vietā ilgi neatjaunojas augājs, zaru kaudzes ar laiku sapūst, kā arī zaru kaudzes palielina plēsīgo dzīvnieku blīvumu, kas kaitē putniem, palu laikā zaru kaudzes piesārņos upi un pārplūdušās teritorijas. Tiek ieteikts "zaru kaudžu" monitorings.	Diskutējams jautājums atkarībā no konkrētiem apstākļiem, IAAN nav atrunāts.

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Mugurves pļavas", laika posmam 2005.-2015.

V pielikums
Izraksts no Stradu pagasta padomes sēdes protokola

VI pielikums

Izraksts no Litenes pagasta padomes sēdes protokola

VII pielikums

Dabas aizsardzības plānu dabas liegumiem "Mugurves pļavas" un "Sitas un Pededzes paliene" pēdējās uzraudzības grupas sanāksmes protokols un dalībnieku saraksts, 20.12.2005., Gulbenes raj. Stradu pagasts

Sanāksmi vada: Liene Salmiņa

Protokolē: Lelde Eņģele

Sanāksme sākas plkst. 11:00, beidzas plkst. 12:30

Dalībnieku saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Organizācija vai saimniecība, ko pārstāv
1	Lelde Eņģele	LDF
2	Ilgvars Jačuks	Litenes mežniecība
3	Nikolajs Brīvība	Gulbenes VVM
4	Liene Salmiņa	LDF
5	Gundega Freimane	Dabas aizsardzības pārvalde
6	Verners Pudāns	„Ineses”, „Raiti”
7	Eduards Kokorevičs	“Ozolkrasti”
8	Anna Vīgante	Stradu pagasta padomes priekšsēdētāja
9	Aija Supe	Madonas RVP
10	Santa Zelča	Stradu mežniecība

Liene Salmiņa (turpmāk L.S.) atklāj sanāksmi un informē klātesošos, ka dabas aizsardzības plāni dabas liegumiem „Mugurves pļavas” un „Sitas un Pededzes paliene” ir saskaņoti Litenes un Stradu pagastu padomes sēdēs. Kubuļu pagasta padomes sēdē dabas aizsardzības plāns dabas liegumam „Sitas un Pededzes paliene” tiks izskatīts 22. decembrī. Pagasta padomei nav iebildumu pret dabas aizsardzības plānu. Publiskajā apspriešanā izteiktie jautājumi ir apkopoti un kopā ar atbildēm ievietoti dabas aizsardzības plānos.

V. Pudāns interesējas vai dabas aizsardzības plānā ir iekļauti ieteikumi pļavu apsaimniekošanā.

L.S. Ieteikumi ir iekļauti sadaļā par apsaimniekošanas pasākumiem.

L.S. nolasa iekļautos ieteikumus.

Izraisās diskusijas par optimālāko pļavu apsaimniekošanu.

I. Jačuks vaicā vai tiešām tuvākajā laikā tiks atjaunota Sitas vecā gultne.

L.S. Dabas aizsardzības plāns paredz izvērtēt iespēju atjaunot Sitas gultni, kas ietver hidroloģisko izpēti vai un kā izmainīsies ūdens līmenis pēc Sitas palaišanas pa veco gultni, cik daudz varētu applūst apkārtējie meži utt. Sitas gultnes atjaunošana veicama tikai tad, ja zemes īpašnieki tam piekrīt un pašvaldība saskaņo. Pasākumu nav plānots veikt tuvāko gadu laikā. Tas ir teorētiski iespējams tālākā nākotnē.

Izraisās diskusijas par iespējamām sekām, kas notiktu, ja Sitas vecā gultne tiktu atjaunota.

Sanāksmi vadīja:

L. Salmiņa

Protokolēja:

L. Eņģele

Uzraudzības grupas sanāksme s protokola pielikums

A. pielikums

Dabas liegumā "Mugurves pļavas" esošie zemes īpašuma veidi

Īpašuma nosaukums/ Tiesiskais valdītājs	Kadastra numurs	Īpašuma veids
<i>Stradu pagasts</i>		
Agneses	50900090034	privātīpašums
Atlejas	50900100004	privātīpašums
a/s"VAS "LVM""	50900100005	valsts
Pededznieki	50900100015	privātīpašums
Avenāji-1	50900100019	privātīpašums
Ineses	50900100023	privātīpašums
Raiti	50900100028	privātīpašums
Puķes	50900110004	privātīpašums
Puķes	50900110008	privātīpašums
Vecbirņi	50900110009	privātīpašums
Birņi	50900110011	privātīpašums
Raiti	50900110013	privātīpašums
Vecbirņi-1	50900110014	privātīpašums
Mazbirņi	50900110015	privātīpašums
Dravenieki	50900110016	privātīpašums
Ozolkrasti	50900110018	privātīpašums
Pededzes upe	50900110024	valsts
Zandas	50900110027	privātīpašums
<i>Litenes pagasts</i>		
Ķelles	50680080008	privātīpašums
Mažagrīvas	50680060103	privātīpašums
Ozolu-1	50680060037	privātīpašums
Ozolu-1	50680060100	privātīpašums
Beķeri	50680060075	privātīpašums
Mugurupes	50680060062	privātīpašums
Sopuļi	50680060157	privātīpašums
Silāji	50680060052	privātīpašums
Jaunsilenieki	50680060058	privātīpašums

B. pielikums.

Dabas liegumā "Mugurves pļavas" konstatētās īpaši aizsargājamās vaskulāro augu, sēņu, ķērpju un bezmugurkaulnieku sugas

Sugas nosaukums	LV	BDII	MIK	SG	Biotops	Sastopamība dabas liegumā
Vaskulārie augi						
Sibīrijas skalbe ¹ <i>Iris sibirica</i>	+	-	+	1	slapjas un mitras palieņu pļavas	ļoti reti
Akotainais grīslis <i>Carex atherodes</i> X <i>Carex vesicaria</i>	+	-	+		slapjas un mitras palieņu pļavas	reti
Ķērpji						
Parastais plaušķērpis <i>Lobaria pulmonaria</i>	+	-	-	2	uz ozoliem	ļoti reti
Krokainā flavoparmēlija <i>Flavoparmelia corcata</i>	+	-	-	-	uz ozoliem	ļoti reti
Sēnes						
Plaisājošā rūtainē <i>Xylobolus frustulatus</i>	+	-	+	2	uz vecu ozolu kralām	reti
Bezmugurkaulnieki						
Lapkoku praulgrauzis <i>Osmoderma eremita</i>	+	+	+	2	vecos ozolos	diezgan bieži
Krastu medniekzirneklis <i>Dolomedes plantarius</i>	-	-	-	2	Palieņu pļavas, ar zāli apauguši upju un vecupju krasti	reti
Zirgskābeņu zilenītis ³ <i>Lycaena dispar</i>	+	+	-	-	pļavas	-
Marmora rožvabole <i>Liocola lugubria</i>	+	-	-	2	Lapukoku meži, parkveida pļavas, atsevišķi stāvoši, dobumaini koki pļavās	reti
Zaļais vītolgrauzis <i>Aromia moschata</i>	-	-	-	4	Upju piekrastes krūmāji un lapukoku meži, barojas mežmalās, pļavās	reti
Biezā perlamutrene <i>Unio crassus</i>	+	+	-	-	upes	bieži
raibgalvas purvspāre <i>Leucorhinia albifrons</i>	+	-	-	-	vecupes	bieži
spilgtā purvspāre <i>Leucorhinia pectoralis</i>	+	+	-	-	vecupes	bieži
zaļā upjuspāre <i>Ophiogomphus cecilia</i>	+	+	-	-	vecupes, upes	Bieži
Divjoslu airvabole <i>Graphoderus bilineatus</i> ⁴	+	+	-	-	vecupes	-

³ Dabas liegumā ir piemērots biotops, bet suga 2005. gadā netika konstatēta

⁴ Dabas liegumā ir piemērots biotops, bet suga 2005. gadā netika konstatēta

Apzīmējumi

LV – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK. Not. Nr.396, 14.11.2000, ar groz. 27.07.2004, not.nr.627)

BDII – Biotopu direktīvas II pielikuma suga

MIK – nepieciešamības gadījumā sugai veidojams mikroliegums (MK not. Nr.45, 30.01.2001, groz. 31.05.2005, MK not.nr. 378)

SG – Latvijas Sarkanās grāmatas suga

¹ – pēc Pļavu projekta 2002 informācijas; apsekojot teritoriju 2005. gadā, suga nav konstatēta

C. pielikums

Dabas liegumā "Mugurves pļavas" lapukoku praulgrauža apdzīvoto ozolu koordinātes

Dabas liegums	Ozola koordinātes	Piezīmes
Mugurves pļavas	0674685 6333928	Lieguma rietumu daļā, ozols stumbra apakšējā daļā bez acīmredzamiem dobumiem, lapukoku praulgrauzis lidojumā
Mugurves pļavas	0674659 6333945	Lieguma rietumu daļā, uz robežas, meža tuvumā, ozols stumbrs daļēji atsegts
Mugurves pļavas	0674961 6333482	Saules apspīdēts ozols uz lieguma robežas meža malā
Mugurves pļavas	0675079 6333280	Saules apspīdēts ozols
Mugurves pļavas	0675661 6333375	Saules apspīdēts ozols parkveida pļavā, bagātīgi kāpuru ekskrementi
Mugurves pļavas	0675732 6333443	Daļēji nokaltis, saules apspīdēts ozols
Mugurves pļavas	0675866 6332969	Daļēji saules apspīdēts ozola stubenis, acīmredzot nolūzis augšēja dobuma līmenī, daudz kāpuru ekskrementu
Mugurves pļavas	0676183 6333161	Ozols ar spraugveida dobumu
Mugurves pļavas	0676464 6334242	Ozols pašā Pededzes krastā
Mugurves pļavas	0676906 6334671	Saules apspīdēts ozols pļavas malā, stumbra tuvumā lielas ozola kritālas.
Mugurves pļavas	0676843 6334961	Saules apspīdēts ozols, daudz kāpuru ekskrementu

D. pielikums
Dabas liegumā "Mugurves pļavas" konstatētās putnu sugas

Baltā cielava Motacilla alba
Baltmugurdzenis Dendrocopos leucotos
Bezdelīga Hirundo rustica
Bezdelīgu piekūns Falco subbuteo
Brūnā čakste Lanius collurio
Brūnspārnu ļauķis Sylvia communis
Cekulzīlīte Parus cristatus
Čunčiņš Phylloscopus collybita
Dārza ļauķis Sylvia borin
Dižknābis Coccythraustes coccythraustes
Dižraibais dzenis Dendrocopos major
Dzeguze Cuculus canorus
Dzeltenā cielava Motacilla flava
Dziedātājstrazds Turdus phylomelos
Dzilnītis Sitta europaea
Gaigala Bucephala clangula – gan atpūšas pārlidojuma laikā, gan kā ligzdotāja . Nereti ar mazuļiem novērojamas vecupēs, piemēram, 27.05. Dabas lieguma „Mugurve” saimniecības „Vecbirņi –1” teritorijā konstatēta mātīte ar 12 mazuļiem.
Gaišais ļauķis Sylvia curruca
Garastīte Aegolius caudatus
Iedzeltenais ļauķis Hippobolus icterina
Kārķu ļauķis Locustella naevia
Ķīķis Pernis apivorus
Ķīkuts Gallinago media
Ķīvulis Carduelis spinus
Ķīvīte Vanellus vanellus
Klijāns Buteo buteo – ielido medīt
Koku čipste Anthus trivialis
Krauklis Corvus corax
Kriklis Anas crecca
Lakstīgala Luscinia luscinia
Lauku balodis Columba palumbus
Lielā gaura Mergus merganser
Lielā tilbīte Tringa nebularia
Lielā zilīte Parus major
Lukstu čakstīte Saxicola rubetra
Mājas strazds Sturnus vulgaris
Mazais dzenis Dendrocopos minor
Mazais ērglis Aquila pomarina
Mazais svilpis Carpodacus erythrinus
Melnā dzilna Drycopus martius
Melnais meža strazds Turdus merula
Melnais mušķērājs Ficedula hypoleuca
Melngalvas ļauķis Sylvia atricapilla
Mērkaziņa Gallinago gallinago
Meža pīle Anas platyrhynchos
Meža tilbīte Tringa ochropus

D. pielikums (turpinājums)

Mežirbe *Bonasia bonasia*
Mizložņa *Certhia familiaris*
Ormanītis *Porzana porzana*
Paceplītis *Troglodytes troglodytes*
Pelēkā dzilna *Picus canus*
Pelēkā zilīte *Parus montanus*
Pelēkais mušķērājs *Mucicapa striata*
Peļkājīte *Prunella modularis*
Plukšķis *Turdus iliacus*
Pļavu čipste *Anthus pratensis*
Priekške *Anas querquedula*
Purva tilbīte *Tringa glareola*
Purva zilīte *Parus palustris*
Riekstrozis *Nucifraga caryocatactes*
Rubenis *Tetrao tetrix*
Sarkanrīklīte *Erithacus rubecula*
Seivi kauķis *Locustella luscinioides*
Sila strazds *Turdus viscivorus*
Sīlis *Garrulus glandarius*
Sloka *Scolopax rusticola*
Svilpis *Pyrhula pyrhula*
Svīre *Apus apus*
Svirlītis *Phylloscopus sibilatrix*
Upes kauķis *Locustella fluviatilis*
Vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*
Vālodze *Oriolus oriolus*
Vārna *Corvus corone cornix*
Vidējais dzenis *Dendrocopos medius*
Vistu vanags (*Accipiter gentilis*) – uz ziemeļiem no saimniecības „Dzērvītes” meža, tēviņš redzēts divas reizes 14.04. – ielido medīt
Vītītis *Phylloscopus trochylus*
Zaļžubīte *Carduelis chloris*
Zeltgalvītis *Regulus regulus*
Zilzilīte *Parus caeruleus*
Zivjudzenītis *Alcedo atthis*
Žubīte *Fringilla coelebs*
Zvirbuļvanags *Accipiter nisus* –ielido medīt

E. pielikums

Īpaši aizsargājamās putnu sugas dabas liegumā "Mugurves pļavas"

Sugas nosaukums	LV	PDI	MIK	Biotops	Sastopamība dabas liegumā**
Mazais ērglis <i>Aquila pomarina</i>	+	+	+	mežs	1-3
Ķīķis <i>Pernis apivorus</i>	+	+	-	mežs	1-2
Mežzirbe <i>Bonasa bonasia</i>	++	+	-	mežs	Bieža
Rubenis <i>Tetrao tetrix</i>	++	+	-	Retaines, izcirtumi, mežmalas	Ļoti reti
Pelēkā dzilna <i>Picus canus</i>	+	+	-	mežs	2-3
Melnā dzilna <i>Dryocopus martius</i>	+	+		mežs	Bieža, ielido
Baltmugurdzenis <i>Dendrocopos leucotos</i>	+	+	+	Lapkoku mežs	3-4
Vidējais dzenis <i>Dendrocopos medius</i>	+	+	+	Lapkoku mežs, ozoli	5-6
Vakarlēpis <i>Caprimulgus europaeus</i>	+	+	-	meži, mežmalas	3
Brūnā čakste <i>Lanius collurio</i>	+	+	-	krūmāji	Bieža
Grieze <i>Crex crex</i>	+	+	-	pļavas	20-25
Ormanītis <i>Porzana porzana</i>	+	+	-	pļavas	3
Ķīkuts <i>Gallinago media</i>	+	+	+	pļavas	+
Niedru lija <i>Circus aeruginosus</i>	+	+	-	niedrāji	+
Dzērve <i>Grus grus</i>	+	+	-	Purvs, bebraines	+
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	+	+	-	Upes, koki ar lieliem dobumiem	+
Zivju dzenītis <i>Alcedo atthis</i>	+	+	-	Upes	+
Purva tilbīte <i>Tringa glareola</i>	+	+	-	Vecupes, lāmas	caurceļo

Apzīmējumi

LV – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK. Not. Nr.396, 14.11.2000, ar groz. 27.07.2004, not.nr.627)

PDI – Putnu direktīvas I pielikuma putnu suga

MIK – sugai nepieciešamības gadījumā veidojams mikroliegums (MK not. Nr.45, 30.01.2001, groz. 31.05.2005, MK not.nr. 378)

** - skaita vērtējumā ietilpst arī tie pāri/īpatņi, kas DL ielido tikai baroties, bet ligzdo netālu ārpusē

++ - ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama putnu suga

F.pielikums.

Dabas lieguma "Mugurves pļavas" mežu apsaimniekošana un sadalījums pa zonām

Kadastra nr.	Nosaukums	Kv.	Nog.	DMB	DMB platība, ha	Valdošā suga	Nogabala platība, ha	Apsaimniekošana	Zonējums			
50900100015	Pededznieki	1	7	KOKS	0,8	B	0,8	II	1			
			8			P	0,2	II	2			
			15,-1	KOKS	0,4	B	0,4	II	1			
			16			B	0,2	II	2			
			17			Ba	0,4	II	2			
			18			P	0,7	II	2			
			19	KOKS	0,3	Ba	2,5	II	2			
			19,-1	PLAT, KOKS	1,8	Oz	1,8	I	1			
			21,-1	KOKS	1,8	Ba	1,8	II	1			
			22	KOKS	0,2	Ba	0,9	II	2			
			23	KOKS	0,2	E	0,2	II	1			
			24	PLAT, KOKS	1,6	P	1,6	I	1			
			25			Ba	0,2	II	2			
			50900100005	a/s „LVM”	546	26	KOKS	0,2	P	0,7	III	2
						27			B	0,6	II	2
28	PLAT, KOKS	1,5				Oz	1,5	I	1			
29	PLAT, KOKS	0,2				Oz	0,2	I	1			
50900110016	Dravenieki	1	1	KOKS, PLAT	3,2	B	3,2	II	1			
			2			Ba(G)	0,9	I	1			
			3			B(G)	0,5	I	1			
			4			Ba	0,1	II	2			
			5	KOKS	0,4	Ba	1,3	II	2			
			6			Ba	1,6	III	2			
50900110018	Ozolkrasti	1	1	PLAT, KOKS	0,2	B	1,2	I	1			
			2	PLAT, KOKS	1,3	B	1,3	I	1			
			3	KOKS	0,2	P	0,2	II	2			
50900110009	Vecbirņi	1	2,-1	PLAT, KOKS	0,9	Ba	2,6	II	2			
			7			B	0,4	III	2			
			9	KOKS	0,2	Ba	0,6	II	2			
50900110014	Vecbirņi -1	1	1			Ba	1,5	III	2			
			5			Ba	0,6	III	2			
			6			Ba	1,4	III	2			
			7,-1	PLAT, KOKS	0,4	M	0,6	II	1			
			7,-2			G	0,4	I	1			

Apsaimniekošana

I – drīkst izcirst tikai atsevišķus kokus dabisko meža biotopu eksperta klātbūtnē

II – izcērtami tikai dabisko meža biotopu eksperta atzīmētie koki

III – pieļaujamas kopšanas cirtes saskaņā ar papildus nosacījumiem, kas minēti dabas lieguma individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos

Dabiskie meža biotopi – ietonēti.

G. pielikums

Dabas lieguma "Mugurves pļavas" funkcionālais zonējums

Īpašuma nosaukums/ Tiesiskais valdītājs	Kadastra numurs	Zonējums	Piebildes
<i>Stradu pagasts</i>			
Agneses	50900090034	2	
Atlejas	50900100004	3,2	3 – piemājas zeme, pagalms
a/s"VAS"“LVM””	50900100005	1, 2	1 – divi nogabali
Pededznieki	50900100015	1, 2	1- seši nogabali
Avenāji-1	50900100019	2	
Ineses	50900100023	1, 2, 3	1- divi nogabali, 3 – vecā mājvieta
Raiti	50900100028	2	
Puķes	50900110008	2	
Vecbirņi	50900110009	2	
Birņi	50900110011	2	
Raiti	50900110013	2	
Vecbirņi-1	50900110014	1, 2	1 – četri nogabali
Mazbirņi	50900110015	2	
Dravenieki	50900110016	1, 2	1 – trīs nogabali
Ozolkrasti	50900110018	1, 2	1 – divi nogabali
Pededzes upe	50900110024	2	
Zandas	50900110027	1, 2	1 – viens nogabals
<i>Litenes pagasts</i>			
Ķelles/Papardes?	50680080008	2	
Mažagrīvas	50680060103	2	
Ozolu-1	50680060037	2	
Ozolu-1	50680060100	2	
Beķeri	50680060075	2	
Mugurupes	50680060062	2	
Sopuļi	50680060157	2	
Silāji	50680060052	2	
Jaunsilenieki	50680060058	3	Mājas pagalmi, piemājas zeme Sileniekos

Apzīmējumi

- 1- regulējamā režīma zona
- 2- dabas lieguma zona
- 3- neitrālā zona